

آپازاسکینه

نشریه داخلی سازمان بازرسی کل کشور ● سال هفتم ● خرداد ۹۵

بررسی ریشه‌های اقتصادی فساد اداری

۳

افت تحصیلی در آموزش عالی

۶

ابزارهای سیاست پولی در ایران

۱۲

مطالعات امنیتی در غرب

۴۷

تأکید قاضی سراج در برخورد شدید با متخلفین اقتصادی

فرارهای مالیاتی میلیاردی در کشور

خلاف می‌کنند. یک‌دفعه میلیاردها تومان مالیات و... بدهکار می‌شود. در این رابطه نیز باید سازمان‌های مرتبط و اتاق بازرگانی را هوشیار کنیم.

وی ادامه داد: متأسفانه برخی مسئولین ما نیز بی‌تقصیر نیستند. مثلاً اخیراً استاندار یکی از استان‌ها به بهانه تأمین خرج استان، ۲۵۰۰ تن مجوز واردات میوه صادر کرده است. نظیر این نوع جزیره‌ای فکر کردن، زیاد است که نتیجه آن ضربه به تولید است. یا این که استاندار سابق خوزستان مجوز ورود تعداد زیادی ماشین غیرمجاز در منطقه آزاد اروند دادند. چند بار استاندار را احضار کرده و با ایشان صحبت کردم، ایشان هم هرچند استاندار پاک دستی بود ولی توجیهات خود را داشت. اما واردات این خودروها تبعات بسیاری برای کشور داشت که از جمله آن ضربه به تولید داخلی بود. البته ما نیز به دیوان عدالت شکایت کردیم و دیوان عدالت مصوبه شورای تأمین استان را ابطال کرد.

شد و این‌طور نیست که نظام غافل بوده و اطلاع نداشته باشد که چه کسانی مرتکب تخلف می‌شوند.

وی با اشاره به ترفندهای افراد برای فرار مالیاتی خاطرنشان کرد: افراد با تأسیس شرکت‌های صوری تلاش می‌کنند با کد فروشی و فاکتور فروشی قانون را دور زده و از پرداخت مالیات فرار کنند. به‌عنوان نمونه فردی است که ۶۰۰ شرکت صوری و فرد دیگری ۲۰۰ شرکت صوری زده تا فقط کد فروشی و فاکتور فروشی کرده و از پرداخت مالیات فرار کنند. همچنین یکسری افراد سودجو با فریب افراد مستضعف و محتاج، پولی به حساب این افراد واریز و بعد از گردش پول و یکسری زد و بند به نام این فرد چند دسته‌چک گرفته که همه را سفید امضاء از آنان می‌گیرند و بعد برای او کارت بازرگانی صادر می‌کنند و بانام، کارت و دسته‌چک این افراد، کار

ناصرسراج رئیس سازمان بازرسی کل کشور گفت: بر اساس گزارش‌های سازمان مالیاتی کشور، بیش از ۱۳۰ هزار میلیارد تومان فرار مالیاتی در کشور داریم. بنابراین باید سازمان مالیاتی را پای کار آورد و قطعاً خودشان نیز استقبال می‌کنند.

رئیس سازمان بازرسی کل کشور در مراسم افتتاح ساختمان اداری جدیدالتأسیس بازرسی کل استان کردستان که یکشنبه ۱۶ خرداد با حضور آیت‌الله حسینی شاهرودی نماینده ولی‌فقیه در استان، ماموستا خدایی امام‌جمعه سنندج، رئیس کل دادگستری، دادستان، معاون استاندار و سایر مسئولان قضایی واداری استان کردستان برگزار شد، بایان این مطلب افزود: این اطمینان را می‌دهم با افرادی که مرتکب پرونده‌های سنگین هستند در زمان مناسب برخورد خواهد

تاکید معاون برنامه‌ریزی و امور مجلس سازمان بازرسی بر اصلاح سیستم‌ها و ساختارها

شاهرخیان معاون برنامه‌ریزی و امور مجلس با تأکید بر این‌که در کنار برخورد با مصادیق فساد باید علت‌ها نیز کشف گردد گفت: کشورهایی که در امر مبارزه با فساد موفق هستند سیستم‌ها و ساختارهایشان را اصلاح کرده‌اند.

وی در جمع بازرسان جدیدالورود، مهم‌ترین راه کار مبارزه با فساد را ایجاد دولت‌های الکترونیک دانست و بیان داشت: به خاطر عدم وجود سیستم‌های الکترونیک و یا عدم ارتباط بانک‌های اطلاعاتی با یکدیگر مشکلات زیادی به وجود می‌آید. هرچقدر شفافیت بیشتر باشد فساد کمتر است.

معاون برنامه‌ریزی و امور مجلس تصریح کرد: در جهان کشورهای مختلفی وجود دارند که اتفاقاً در امر مبارزه با فساد خیلی موفق‌تر از ما هستند، استفاده از تجربیات و توانمندی آنها و استفاده از ظرفیت‌ها و راه‌کارهایی که آنها در امر مبارزه با فساد استفاده می‌کنند خیلی می‌تواند کمک کند به ارتقاء توانمندی‌های ما.

شاهرخیان اظهار داشت: استفاده از افکار عمومی از دیگر ابزارهای مبارزه با فساد است که عدم استفاده صحیح از آن موجب آن شده که امروزه ادراک ما از فساد از خود فساد بیشتر باشد و این نشان از این دارد که ما نتوانسته‌ایم افکار عمومی را خوب مدیریت کنیم.

وی در ادامه افزود: بسیاری از قوانین و مقررات ما ایراد دارد. به خصوص قوانینی که مربوط به ۵۰ الی ۶۰ سال پیش است بنابراین نمی‌توان نیازمندی‌ها و شرایط امروز را با آن تطبیق و پوشش داد. پس یکی دیگر از معضلات ما در امر مبارزه با فساد، بحث قوانین و مقررات منسوخ است که با واقعیت‌های امروز به هیچ عنوان تطبیق ندارد و باید اصلاح شود.

شاهرخیان گفت: اول باید تمام این‌ها اصلاح شود تا برخورد با مفسدین جواب بدهد یعنی باید حواسمان باشد تا در کنار برخورد قاطع با متخلفین، سازوکارهایی ایجاد کنیم تا این آدم‌ها به وجود نیایند. نگاه همکاران به امر مبارزه با فساد نباید فقط به مصادیق معطوف باشد بلکه باید نگاهتان یک نگاه استراتژیک باشد.

خودسازی

ماه رمضان فرصت خوبی برای خودسازی است. وای به حال کسانی که روی خودشان از لحاظ علم و عمل کاری نکنند و همان‌طور که وارد دنیا شدند، به‌اضافه پوسیدگی‌ها و ضایعات و خرابی‌ها و فسادها که در طول زندگی برای انسان پیش می‌آید، از این دنیا بروند. اگر کسی مراقب خود باشد؛ مواظب باشد کارهای ممنوع و کارهایی را که خلاف است انجام ندهد و راه خدا را با جدیت بپیماید، موفق می‌شود. این، همان خودسازی دائمی است و برنامه اسلام، متناسب با همین خودسازی به‌طور دائم است. (بخشی از بیانات رهبر معظم انقلاب - اول ماه مبارک رمضان ۱۳۷۱) ماه مبارک رمضان از احترام، اهمیت و جایگاه ویژه‌ای در میان مسلمانان برخوردار است. مردم با مقدمه سازی و فراهم کردن زمینه‌های معنوی در ماه‌های رجب و شعبان هرسال خود را برای ورود به این ماه شریف و پربرکت آماده می‌کنند، و با حلول این ماه با شور و اشتیاق و دادن اطعام و افطاری به نیازمندان، شب‌زنده‌داری و عبادت، تلاوت قرآن، دعا، استغفار، دادن صدقه، روزه‌داری و... روح و جان خود را از سرچشمه فیض الهی سیراب می‌کنند. انسان افزون بر جنبه مادی و جسمی، دارای بُعد معنوی و روحی هم هست و هر کدام در رسیدن به کمال مطلوب خود، برنامه‌های ویژه را نیاز دارند، یکی از برنامه‌ها برای تقویت و رشد بُعد معنوی، تقوا و پرهیزگاری است؛ یعنی اگر انسان بخواهد خودش را از جنبه معنوی رشد و پرورش دهد و به طهارت و کمال مطلوب برسد، باید هوای نفس خود را مهار کند و موانع رشد را یکی پس از دیگری بردارد.

روزه‌داری روح و روان و قلب و دل و نیز جسم را آرامش داده و باعث سلامتی روح و تندرستی جسم می‌شود. باید در این ماه به‌گونه‌ای خودسازی کرد که با اتمام ماه مبارک تأثیر و فواید آن در روح و جان افراد باقی باشد.

رمضان این فرصت را به ما می‌دهد که با اخلاص، توکل و توسل از اهل بیت (علیهم‌السلام) و عمل به دستورهای و احکام قرآن کریم و دوری از گناهان، عبادت، شب‌زنده‌داری، درک فضیلت شب قدر و... در راستای رسیدن به کمال حرکت کنیم.

فساد اداری به وضعیتی در نظام اداری گفته می‌شود که در اثر تخلفات مکرر و مستمر کارکنان به وجود می‌آید و جنبه‌ای فراگیر دارد که در نهایت آن را از کارایی و اثربخشی مورد انتظار بازمی‌دارد.

بررسی ریشه‌های اقتصادی فساد اداری

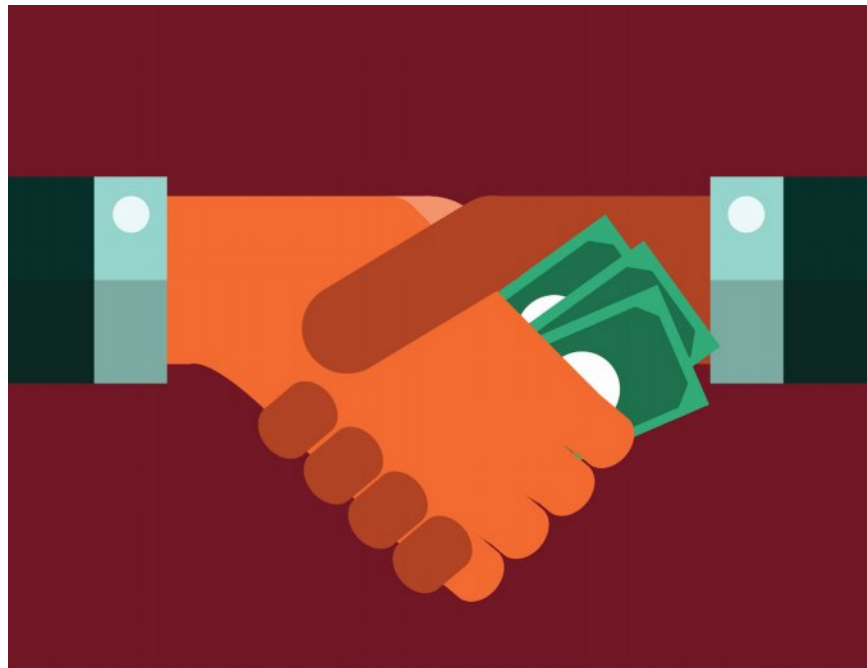
محمدجواد صلواتی تهرانی
رئیس اداره روابط عمومی

از زمانی که فعالیت‌های بشر شکل سازمان‌یافته و منسجمی به خود گرفت از همان زمان فساد اداری نیز همچون جزء لاینفکی از متن سازمان ظهور کرده است. بهترین تعریف از فساد اداری را می‌توان این‌گونه بیان کرد: فساد اداری به مجموعه‌ی رفتارهای آن دسته از کارکنان بخش عمومی اطلاق می‌شود که در جهت منافع غیرسازمانی، ضوابط و عرف پذیرفته‌شده را نادیده می‌گیرند به عبارت دیگر فساد ابزاری نامشروع برای برآوردن تقاضاهای نامشروع از نظام اداری است.

انواع فساد اداری

فساد اداری به وضعیتی در نظام اداری گفته می‌شود که در اثر تخلفات مکرر و مستمر کارکنان به وجود می‌آید و جنبه‌ای فراگیر دارد که در نهایت آن را از کارایی و اثربخشی مورد انتظار بازمی‌دارد. این تخلفات که مجموعاً به فساد اداری منجر می‌شود انواع گوناگونی دارند که رایج‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از:

۱. فساد مالی که خود به چندین نوع تقسیم می‌شود: ارتشاء؛ اختلاس؛ فساد در خریدهای دولتی از بخش خصوصی؛ فساد در قراردادهای مقاطعه‌کاری دولت با پیمانکاران و فساد مالیاتی؛
۲. استفاده شخصی از اموال دولتی؛
۳. کم‌کاری، گزارش مأموریت کاذب، صرف وقت در اداره برای انجام کارهایی به‌غیراز وظیفه اصلی،
۴. سرقت اموال عمومی از سوی کارکنان؛

۵. اسراف و تبذیر؛
۶. ترجیح روابط بر ضوابط؛
۷. فساد در شناسایی و مبارزه با قانون‌شکنی؛ (تساهل و تسامح نسبت به فساد)
۸. فساد در آرایه کالا و خدمات دولتی؛
۹. فساد در صدور مجوز برای فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی؛
۱۰. فساد استخدانی: (عدم رعایت ضوابط و معیارهای شایستگی در گزینش، انتخاب و ارتقای افراد در سازمان).

علل ظهور و گسترش فساد اداری

ظهور فساد اداری مستلزم وجود شرایط خاصی است و علاوه بر آن، ریشه‌ها و عوامل تسهیل‌کننده‌ای دارد که به‌طور خلاصه در زیر بررسی می‌شوند.

شرایط اساسی برای ظهور فساد اداری

الف) تمایل: تمایل به ارتکاب تخلف در ذهن عامل آن قرار دارد. تمایل می‌تواند ناشی از عوامل متعددی باشد که در ادامه بحث به آن‌ها خواهیم پرداخت؛ اینکه این عوامل از درون فرد نشأت بگیرد یا از محیط، چندان تفاوتی در نتیجه به وجود نمی‌آورد.

ب) فرصت: برای مبادرت به فساد اداری باید علاوه بر تمایل، فرصت مناسب نیز وجود داشته باشد. چنین فرصتی ممکن است در پی طراحی و تدابیر بلندمدت پیش بیاید و یا ناشی از تصادف باشد. چنانچه تمایل و فرصت اقدام به فساد وجود داشته باشد فساد متولد خواهد شد و در صورت مهیا بودن سایر شرایط رشد خواهد کرد.

ریشه‌های اصلی فساد اداری

همان‌طور که می‌دانید فساد اداری ریشه‌های متعددی دارد که در این مقاله می‌خواهیم به یکی از دلایل اصلی آن که مشکلات اقتصادی است بپردازیم. عدم ثبات اقتصادی، تورم لجام‌گسیخته، رکود، کاهش درآمدها و قدرت خرید مردم، عدم عدالت اقتصادی و اجتماعی، توزیع نامناسب امکانات و تسهیلات در جامعه و امثال این موارد از عمده‌ترین ریشه‌های اقتصادی فساد اداری به شمار

در تعریف خط فقر آمده که خط فقر یا آستانه فقر حداقل درآمدی است که برای زندگی در یک کشور خاص در نظر گرفته می‌شود و میزان تعیین شده حتماً باید وجود داشته باشد.

برای روشن‌تر شدن موضوع، نگاهی به جدول تغییر نرخ تورم و افزایش حقوق کارمندان دولت در ۱۱ سال گذشته می‌اندازیم. همان‌طور که مشاهده می‌کنید بر اساس آمارهای بانک مرکزی در حالی که نرخ تورم در طی ۱۱ سال گذشته مجموعاً ۲۰۳/۵ درصد رشد داشته است افزایش حقوق کارمندان دولت تنها ۱۴۲/۷ درصد رشد داشته که متأسفانه بیانگر شکاف عمیق بین هزینه و درآمد کارمندان دولت می‌باشد در واقع در طی ۱۱ سال گذشته همواره قدرت خرید کارمندان کاهش پیدا کرده است.

نکته دیگری که در اینجا بدان می‌پردازیم تکلیف قانونی دولت در افزایش حقوق‌های کارمندان دولت متناسب با نرخ تورم است.

ماده ۱۲۵ قانون «مدیریت خدمات کشوری» مصوب مهرماه ۱۳۸۶ بیان می‌دارد: «ضرایب حقوق مذکور در فصول دهم و سیزدهم به تفکیک هر فصل، متناسب با احکام این قانون در اولین سال اجرا پانصد ریال تعیین می‌گردد و در سال‌های بعد حداقل به اندازه نرخ تورم که هر ساله از سوی بانک مرکزی اعلام می‌گردد، افزایش می‌یابد.»

بر اساس این قانون، دولت مکلف است حقوق کارمندان دولت را هر ساله دستکم به اندازه تورم سالانه افزایش دهد و مبنای نرخ تورم نیز نرخ اعلام‌شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.

در همین راستا دیوان عدالت اداری در سال ۹۳ به دنبال شکایت فردی به علت کاستی افزایش نرخ حقوق کارمندان دولت در سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ در قیاس با رشد نرخ تورم در حکمی دولت را موظف کرده است که مابه‌التفاوت این سال‌ها را بپردازد.

در این حکم آمده است: نظر به اینکه بر اساس ماده ۱۵۰ قانون برنامه چهارم توسعه و ماده ۱۲۵ قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶ و بند ۲۴ قانون بودجه سال ۱۳۸۷ دولت موظف شده تا حقوق شاغلین و بازنشستگان را میزان تورم

می‌آیند. درواقع یکی از مهم‌ترین علل تخلفات و مفاسد اداری، عدم تناسب درآمد کارکنان دولت با هزینه‌ها به‌ویژه در کلان‌شهرهایی مانند تهران است که به دلیل افزایش هزینه‌ها، درآمدها جوابگوی مشکلات نیست؛ بنابراین زمانی که یک کارمند در معرض کمبود درآمد قرار می‌گیرد به تدریج قدرت مقاومت آن در برابر پیشنهاد رشوه و سایر مفاسد اداری کاهش پیدا می‌کند.

جدول تغییر نرخ تورم و افزایش حقوق کارمندان دولت در ۱۱ سال گذشته

سال	نرخ تورم	افزایش حقوق اعلامی
۱۳۸۴	۱۰,۴	۷,۸
۱۳۸۵	۱۱,۹	۱۴,۵
۱۳۸۶	۱۸,۴	۴,۸
۱۳۸۷	۲۵,۴	۷,۳
۱۳۸۸	۱۰,۸	۱۸,۳
۱۳۸۹	۱۲,۴	۶
۱۳۹۰	۲۱,۵	۱۰
۱۳۹۱	۳۰,۵	۱۵
۱۳۹۲	۳۴,۷	۲۵
۱۳۹۳	۱۵,۶	۲۰
۱۳۹۴	۱۱,۹	۱۴

برای مبادرت به فساد اداری باید علاوه بر تمایل، فرصت مناسب نیز وجود داشته باشد. چنین فرصتی ممکن است در پی طراحی و تدابیر بلندمدت پیش بیاید و یا ناشی از تصادف باشد.

میزان هزینه‌های اعلام‌شده توسط مراجع آماری کمتر باشد و توجه به آن بخش از هزینه‌ها دارد که دیگر امکان حذف آن‌ها وجود ندارد. به بیان ساده‌تر، خط فقر می‌گوید دیگر نمی‌توان چیزی را از مخارج و سبد معیشت خانوار کم کرد و میزان تعیین‌شده حتما باید وجود داشته باشد.

کاظم جلالی، رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس دی‌ماه ۹۴ با حضور در جمع شورای اسلامی کار و کارگران کشور گفته بود: خط فقر یعنی حقوق زیر دو میلیون و ۳۰۰ هزار تومان و با دستمزد فعلی امکان گذران زندگی فراهم نیست.

این در حالی است که کارشناسان اقتصادی، خط فقر را در سال ۹۵ برای یک خانواده ۴ نفره، ۳/۵ میلیون تومان اعلام کرده‌اند.

حال این سوال پیش خواهد آمد که با توجه به ابلاغ حداقل و حداکثر حقوق کارمندان دولت در سال ۹۵ که مبلغی مابین ۹۰۰ هزار تومان تا سقف ۶/۳۰۰/۰۰۰ تومان می‌باشد چند درصد کارمندان دولت زیر خط فقر قرار دارند؟

در پایان به نظر می‌رسد تا زمانی که دولت برنامه‌ای برای ترمیم حقوق کارمندان دولت متناسب با نرخ تورم و جبران شرایط گذشته حقوقی نداشته باشد نمی‌توان انتظار داشت که پدیده فساد اداری در دستگاه‌ها و یا پیدایش پدیده فیش‌های حقوقی نجومی با استفاده از خلاهای قانونی، مهار و یا کاهش یابد.

افزایش دهد و به‌موجب دادنامه‌های مختلف مصوبات هیات وزیران در خصوص افزایش ضریب سالانه حقوق کلیه کارکنان و بازنشستگان در سال‌های ۸۶ و ۸۷ که کمتر از نرخ تورم بوده است ابطال شده است و نظر به اینکه وفق دادنامه‌های شماره ۸۸/۳/۳-۲۰۶ و ۸۸/۹/۱۶-۶۶۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، دولت به افزایش حقوق هرسال حداقل به میزان نرخ تورم مکلف گردیده است، علی‌هذا با این اوصاف شکایت شاکی را وارد تشخیص و مستندا به موازین اشعاری و مواد ۱۲۵ و ۱۲۷ قانون مدیریت خدمات و مواد ۱۰ و ۵۸ و ۶۵ قانون تشکیلات و آئین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۲ حکم بر الزام مشتکی عنهما به افزایش حقوق بازنشستگی شاکی در سال ۱۳۸۹-۱۳۹۳ بر اساس شاخص نرخ تورم اعلامی از سوی بانک مرکزی و پرداخت مابه‌التفاوت حاصله صادر و اعلام می‌دارد رأی صادره ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ قابل تجدیدنظر در شعب محترم تجدید نظر دیوان می‌باشد.

اما متأسفانه دولت محترم در خصوص ترمیم حقوق کارمندان دولت تاکنون اقدام مؤثری انجام نداده است.

نکته دیگری که در این مقاله به آن می‌پردازیم مقوله خط فقر است.

در تعریف خط فقر آمده که خط فقر یا آستانه فقر حداقل درآمدی است که برای زندگی در یک کشور خاص در نظر گرفته می‌شود و هزینه کل و درآمد کل نیز دو شاخص بسیار مهم آن است. به عبارت دیگر، ممکن است خط فقر اندکی از

افت تحصیلی به گونه‌های مختلف، حدود موفقیت یا عدم موفقیت برنامه‌های یک نظام آموزشی در رسیدن به اهداف تعیین شده در آن نظام را نشان می‌دهد.

آیپازار سکنه

سال هفتم خرداد ۹۵ ۷۸

گزارش

۶

افت تحصیلی در آموزش عالی

تربیت نیروی انسانی کارآمد و مؤثر از جمله وظایف اصلی دانشگاه‌ها به حساب می‌آید. در این ارتباط عدم توجه به افت تحصیلی، خسارات و زیان‌های عدیده‌ای را برای نظام آموزشی کشور به دنبال خواهد داشت. افت تحصیلی، چه به صورت ترک تحصیل و اخراج و چه به شکل توقف در نظام آموزشی باشد، در هر سال معادل هزینه سرانه آموزشی، زیان آور است.

مضاف بر اینکه، افت تحصیلی به معنای اشغال محلی از ظرفیت‌های محدود مؤسسات آموزش عالی و محروم کردن جامعه از بازده نهایی نظام آموزشی، محسوب می‌گردد. از این رو محاسبه شاخص افت تحصیلی برای انجام هرگونه برنامه‌ریزی در زمینه بودجه، فضای آموزشی و تعداد اعضای هیأت علمی در فرآیند نظام آموزش عالی از یک طرف و بررسی میزان کارایی دستگاه اجرایی در سیستم بازرسی و بررسی عملکرد آن دستگاه از طرف دیگر دارای اهمیت مضاعف است.

به طور کلی از شاخص فوق می‌توان به عنوان یک ابزار بازرسی استفاده نمود و با این شاخص عملکرد مؤسسات آموزشی را مورد بررسی و در خصوص سیستم آموزشی آن اظهار نظر کرد.

مسعود حیدری
معاون بازرسی امور آموزشی و پژوهشی

که در آن دو بخش اطلاعات عمومی دانشجویان و سؤالاتی در خصوص دیدگاه دانشجویان نسبت به عوامل مؤثر بر افت تحصیلی پیش‌بینی‌شده است که عوامل مذکور خود به (۶) فاکتور حیطه خانوادگی، دانشجو، استاد، محیط آموزشی، محتوای آموزشی و عوامل اجتماعی و اقتصادی تقسیم می‌شوند.

پس از تکمیل پرسشنامه‌ها و استخراج اطلاعات، یافته‌های حاصله از پژوهش با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS، آمار توصیفی و آزمون‌های آماری مستقل و آنالیز واریانس یک‌طرفه، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

صرف نظر از اطلاعات بخش اول پرسشنامه مذکور شامل مجرد یا متأهل بودن دانشجویان، استفاده یا عدم استفاده از خوابگاه و ... که در این مقوله کاربردی ندارد. یافته‌های پژوهش، عوامل افت تحصیلی را به شرح زیر نشان می‌دهد:

ردیف	حیطه	میانگین و انحراف معیار
۱	محتوای آموزشی	$4/53 \pm 0.63$
۲	استاد	$3/88 \pm 0.55$
۳	دانشجو	$3/79 \pm 0.47$
۴	محیط آموزشی	$3/63 \pm 0.62$
۵	خانواده	$3/53 \pm 0.6$
۶	اجتماعی و اقتصادی	$3/45 \pm 0.69$

همان طور که ملاحظه می‌گردد، از دیدگاه دانشجویان یکی از اصلی‌ترین عوامل افت تحصیلی محتوای آموزش است. پژوهشگران تحقیق فوق عوامل مذکور را به شرح زیر مورد تجزیه و تحلیل قرار داده‌اند.

افت تحصیلی در نظام آموزشی

در فرهنگ‌های مختلف، کلمه افت در معانی و مفاهیم مختلفی به کار رفته است به عنوان مثال: در فرهنگ معین به معنی «افتادن» است. اصطلاح افت تحصیلی (wastage) را ریزش مربوط به دانش‌آموز یا دانشجو در نظام آموزشی از طریق طولانی‌تر شدن زمان تحصیل یا ترک تحصیل تا پایان دوره پیش‌بینی‌شده، دانسته‌اند.

افت تحصیلی به گونه‌های مختلف، حدود موفقیت یا عدم موفقیت برنامه‌های یک نظام آموزشی در رسیدن به اهداف تعیین‌شده در آن نظام را نشان می‌دهد.

با توجه به پیچیدگی و ابهاماتی که در مبحث افت تحصیلی وجود دارد، ارائه یک تعریف مشخص و دقیق و قابل قبول برای همگان، با مشکل مواجه است.

قبل از پرداختن به افت تحصیلی، می‌بایستی پاسخی روشن برای سؤالات زیر تبیین نمود:

- اگر دانشجویی پس از اتمام یک دوره تحصیل از یک کشور به کشور دیگری برود، آیا افت تحصیلی حاصل شده است؟
- چنانچه پاسخ به این پرسش که آیا دارنده گواهی پایان یک دوره، به سطح کار آبی پیش‌بینی‌شده رسیده است یا نه، منفی باشد، آیا تفاوت در سطح کارآمدی وی با حد تعیین‌شده، افت محسوب می‌شود؟
- اگر دانشجویی پس از مدتی آموزش‌های فراگیر شده را فراموش کند، آیا در اینجا نیز مسئله افت تحصیلی صادق است؟
- اگر فرد آموزش‌دیده از آموزش‌های خود نتواند در حرفه موردنظر بهره‌گیری کند و یا در زمینه دیگری مشغول به کار شود، آیا افت تحصیلی مصداق آن می‌باشد؟

در ارتباط با موضوع افت تحصیلی پژوهش‌های مختلفی در دانشگاه‌ها انجام شده است. به عنوان مثال در سال ۱۳۹۲ در دانشگاه سمنان از ۳۶۰ دانشجوی مقطع کارشناسی با بهره‌گیری از روش نمونه‌گیری به صورت خوشه‌ای چند مرحله‌ای این مسئله مورد پژوهش قرار گرفته است.

بدواً آمار مربوط به تعداد کل دانشجویان به تفکیک در دانشکده مشخص و با توجه به نسبت جمعیت هر دانشکده به جمعیت کل دانشجویان دانشگاه، تعداد و نمونه‌های موردنیاز هر دانشکده مشخص گردیده و در هر دانشکده در هر مرحله دو یا سه کلاس به صورت تصادفی انتخاب و از میان دانشجویان هر کلاس چند نفر به طور نمونه انتخاب شده‌اند.

ابزار گردآوری داده‌ها پژوهش فوق، پرسشنامه محقق بوده

(ج) آمار فارغ التحصیلان هر رشته به تفکیک

پس از دریافت آمارهای فوق از طریق فرمول زیر می توان درصد افت تحصیلی در یک واحد آموزشی را محاسبه و در خصوص کیفیت آموزش های ارائه شده در آن مرکز، اظهار نمود.

$$100 \times \frac{\text{تعداد افت در هر رشته}}{\text{تعداد کل ثبت نام شدگان در آن رشته}}$$

چنانچه تمایلی بر محاسبه نحوه خروج دانشجو از نظام آموزشی، وجود داشته باشد، علاوه بر موارد فوق آمارها نیز می بایستی از سیستم آموزشی دانشگاه استخراج شود:

الف) تعداد کل ثبت نام کنندگان

ب) انتقالی ها

ج) انصرافی ها

د) تارکان تحصیل

ه) فارغ التحصیلان با مدرک معادل

و) اخراجی ها

ز) متوقفین بیش از حد مجاز (با توجه به قوانین و مقررات مرتبط با موضوع)

پس از دریافت آمارهای فوق از طریق محاسبه فرمول زیر می توان با قاطعیت بیشتری در خصوص عملکرد آموزشی، آن دانشگاه اظهار نمود.

(تحصیل زمان تا+انصرافی+ها اخراجی+متوقفین)/(مجموع دانشجویان) = افت تحصیلی

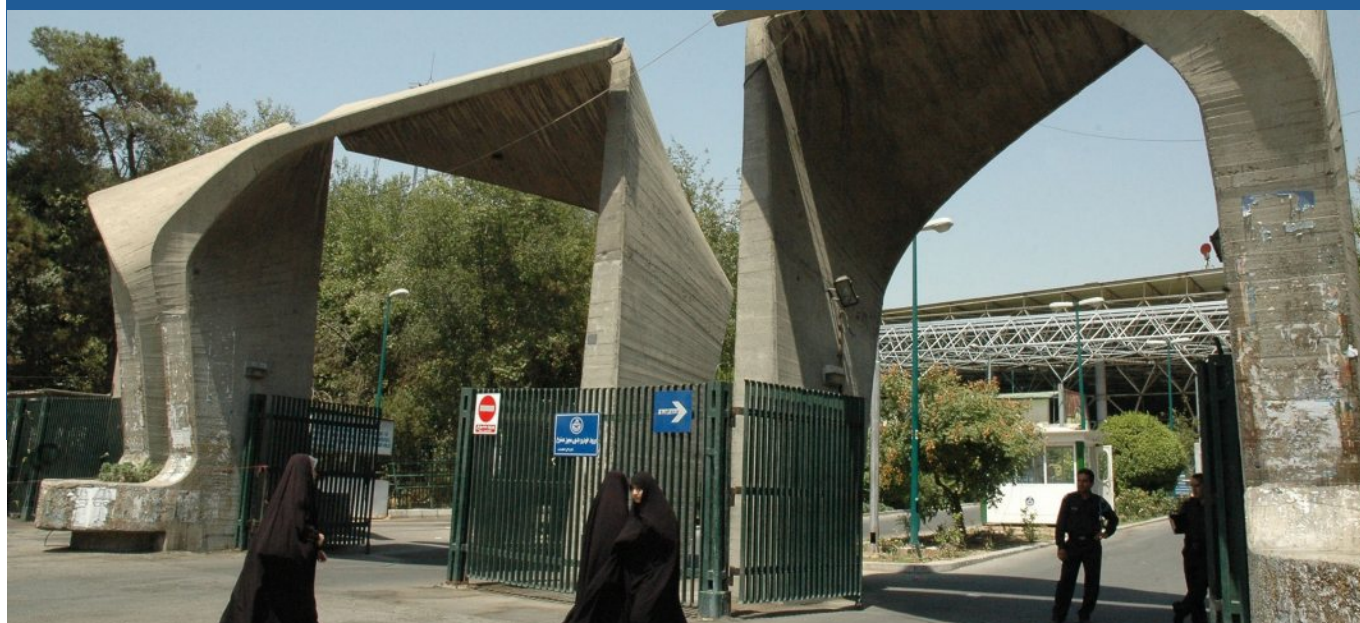
$$\text{افت تحصیلی} = \frac{\text{متوقفین} + \text{اخراجی ها} + \text{انصرافی} + \text{تا زمان تحصیل}}{\text{مجموع دانشجویان}}$$

ردیف	حیطه مورد بررسی	علل افت تحصیلی
۱	محتوی آموزشی	نامتناسب بودن دروس رشته تحصیلی با توانایی های دانشجو و همچنین شغل آینده وی
۲	استاد	تأثیر اساتید مجرب و رفتار اجتماعی آن ها در روند ادامه تحصیل دانشجوین
۳	دانشجو	علاقه به رشته تحصیلی و اعتماد به نفس
۴	محیط آموزشی	مجهز بودن محیط آموزشی به امکاناتی مانند کتابخانه، آزمایشگاه و تجهیزات آموزشی
۵	خانواده	ارج نهادن والدین به تحصیل، تقویت نکردن روحیه دانشجو از طرف خانواده
۶	اجتماعی و اقتصادی	عدم انگیزه امیدوار کننده شغلی و نداشتن پایگاه و احترام اجتماعی مرتبط با رشته تحصیلی و عدم کسب امنیت شغلی در آینده

با امعان نظر به نتایج پژوهش فوق و ده ها پژوهشی که در این باب توسط اشخاص مختلف انجام شده است و صرف نظر از علل و عواملی که موجب افت تحصیلی می شوند و صرفا به منظور تبیین مسئله آورده شده است. بازرسان برای ارزیابی یک واحد آموزشی در درجه اول به آمارهای زیر نیاز دارند:

الف) رشته های دایر در یک مؤسسه آموزش عالی

ب) آمار تعداد دانشجویان ثبت کنندگان در یک سال یا ترم تحصیلی

همیشه پیشرفت کارکنان را ولو اندک باشد، ستایش کنید، این کار به خودی خود انگیزه‌آفرین است. اعتماد به نفس را در آن‌ها احیا کنید. در هر کاری منتظر صد درصد انجام کار نباشید، بلکه قبل از پایان کار از آن‌ها قدردانی کنید.

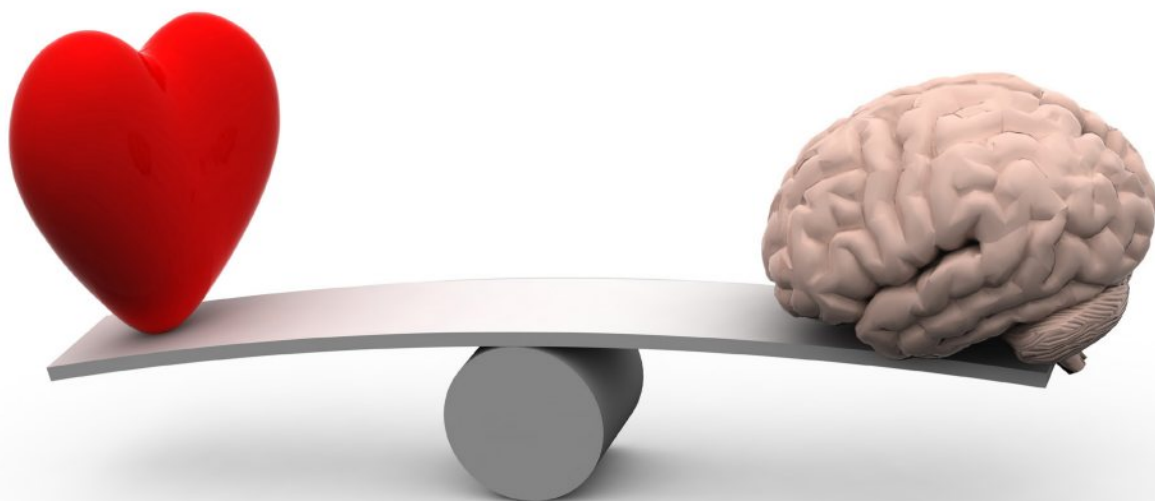
پیام‌های مدیریتی

برگرفته از کتاب «مدیریت بر قلب‌ها»
اثر کن بلانچارد

تنظیم و گردآوری: قدرت ا... طالب بیدختی
عضو و کارشناس گروه بررسی، تنقیح و ارزشیابی گزارش‌های معاونت امور تولیدی

مدیریت، علم و هنر استفاده از سازه‌های تولید در کوتاه‌ترین زمان ممکن برای دسترسی به اهداف است به گونه‌ای که عامه مردم راضی باشند. یکی از اساسی‌ترین وظایف مدیران، رهبری و هدایت منابع انسانی در اختیار می‌باشد. رهبری یعنی هنر نفوذ در قلب باورهای دیگران. این هنر وقتی قدرت نفوذ و تجلی دارد که از قلب یک مدیر آغاز شود، به مصداق «آنچه از دل برآید لاجرم بردل نشیند». باید عنایت شود، هر تصمیمی که مدیر می‌گیرد، سرنوشت و زندگی بسیاری از افراد را متأثر می‌سازد. این بار مسئولیت مدیران به قدری اهمیت دارد که سنگینی آن، شرری بر جان مدیران می‌نشاند، تا در هر کجا و هر حالتی که هستند، در خلوت خود یا در اتاق کار، همواره تلاش کنند که خود و ظرفیت‌های خود را رشد و توسعه دهند.

چکیده‌ای از پیام‌های مدیریتی، برگرفته از کتاب مدیریت بر قلب‌ها، اثر کن بلانچارد، در ارتقاء رهبری و مهارت‌های روابط انسانی می‌تواند مفید باشد. امید است مجالی فراهم شود تا مورد عنایت استفاده مدیران و سرپرستان قرار گیرد.

پیام‌ها

آموزش دهید و بعد انتظار کار خوب داشته باشید. همیشه پیشرفت کارکنان را ولو اندک باشد، ستایش کنید، این کار به خودی خود انگیزه‌آفرین است. اعتماد به نفس را در آن‌ها احیا کنید. در هر کاری منتظر صد درصد انجام کار نباشید، بلکه قبل از پایان کار از آن‌ها قدردانی کنید.

بکوشید تا در انسان‌ها احساس خوبی به وجود آورید، آنگاه امیدوار باشید که آنان هم نتایج خوبی به بار آورند. باور داشته باشید، هنگامی که کارکنان به نتایج خوب دست می‌یابند، در خودشان حالت خوبی احساس می‌کنند. هدف شما کمک به کارکنان باشد، اهداف را به درستی و با شفافیت به آن‌ها بگوئید و در راه رسیدن به هدف، از راهنمایی و تشویق آنان، دریغ نکنید. به آنان یاری رسانید تا در زندگی برنده شوند.

به یاد داشته باشید: هوشمندی یک فرد با هوشمندی همگان برابر نیست. از این رو هیچ وقت خود را باهوش‌تر و زیرک‌تر از دیگران مپندارید. برای پیشرفت در کار، از دیگران یاری بخواهید. شرایط کاری مطلوبی را برای کارکنان فراهم کنید. علت ترک کار، کم‌کاری و بی‌حوصلگی پرسنل خود را جویا شوید. از حوزه تحت امر خود، اطلاعات کامل جامع جمع‌آوری کنید تا به موقع از آن‌ها استفاده کنید.

باور داشته باشید که خداوند متعال چیزی بی‌مصرف نیافریده است. از آنجا که کامل نیستیم می‌باید برای رشد و بهسازی و تعالی خود فعالیت کنیم. انتقادپذیر باشیم و از انتقادکننده، تشکر کنیم. آنچه را که نمی‌دانید بدون کمترین تردیدی بپرسید، و آنچه را که می‌دانید به دیگران منتقل کنید.

پیروزی پیشرفت در کاری باعث نشود که هدف را فراموش کنید. شکست و عدم موفقیت را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهید تا از شکست مجدد جلوگیری کنید. از زیر ذره بین قرار دادن کارکنان جداً خودداری کنید. از افراد به قدر توانائی آن‌ها، درخواست انجام کار داشته باشید. تحمیل کار عاقلانه نیست، راهنمایی را چاشنی کنید. به نیاز افراد احترام بگذارید. برنامه کارهای خود را هر روز، مرور کنید.

هر موقع از آموزش و یادگیری بازمانید، به رشد و توسعه خود پایان داده‌اید. از این رو به یاد داشته باشید آموختن در همه زمان‌ها ارزشمند است. (سخن گهربار پیامبر عظیم‌الشان اسلام: ز گهواره تا گور دانش بجوی). فکر نکنید که نمی‌شود و نمی‌توانید، بلکه خود را باور کنید. دانستن عیب نیست، ندانستن عیب است. هرچه بیشتر بیاموزید، ارزش خود را در سازمان بالا می‌برید.

تلاش کنید تابع احساسات نباشید و اگر از موضوعی دفاع می‌کنید منطقی و اصولی باشید. از نقطه‌نظرهای دیگران بهره بگیرید. اگر در امری اشتباه کرده‌اید، شهادت و شجاعت این را داشته باشید که بگویید من اشتباه کرده‌ام و من تقصیر کارم.

نسنجیده تصمیم نگیرید، تحقیق کنید. سالم اندیشیدن به شما کمک می‌کند که درست را از نادرست و سره را از ناسره تشخیص دهید. سعه صدر داشته باشید. (بارالها، شرح صدرم عطا فرما «که از جفا و آزار مردم دلتنگ نشوم»، کار مرا آسان گردان و

سختی‌هایی که در انجام این وظیفه بر من رخ می‌نماید برطرف ساز و گره از زبانه بگشا تا مردم سخنم را نیکو فهم کرده و خوش بپذیرند، آیات ۲۵ الی ۲۸ سوره مبارکه طه). تلاش در جلب اعتماد داشته باشید، نه تحمیل عقیده، سخت‌کوش و زیرک باشید.

حالات کارکنان را زیر نظر داشته باشید. آنان را از وضع کارشان مطلع کنید. سعی کنید با هدف یاری، به آن‌ها نزدیک شوید. هرگونه ارتقاء را مادی تلقی نکنید، بلکه حالت معنوی آن‌ها را برای فرد مورد نظر بگوئید. دوستی مدیر با زیردستان انگیزه‌آفرین است البته در صورتی که هدف فراموش نشود.

دلایل «خوب کار نکردن» افراد را در عملکرد خود جستجو کنید. از خود بپرسید! آیا به نیازهای آن‌ها توجه کرده‌اید؟ آیا در راه رسیدن به اهداف، آن‌ها را کمک کرده‌اید؟ آیا وقت بررسی و دیدار با آن‌ها را گذاشته‌اید؟ به کارکنان در راه رسیدن به اهداف یاری رسانید. کارکنان را در برابر هرگونه اقدام اشتباه راهنمایی کنید.

تلاش کنید رابطه پدرفرزندی در محیط کار ایجاد کنید. کارکنان را در تصمیم‌گیری شریک کنید. هنگامی که شما با صداقت برخورد کردید و از مسئولین خود خواستید که با محبت رفتار کنند، بدون اینکه بخواهید مورد احترام قرار می‌گیرید. بدون جهت فردی را زیر سوال نبرید. اگر خبری به شما رسید در مورد آن تحقیق کنید، مبادا بی‌محابا اقدام کنید! فرصت‌هایی برای صحبت با کارکنان تخصیص دهید و مشکلات و انتظارات را بیان کنید و به حرف‌ها و نقطه‌نظرات آن‌ها نیز با علم به عمل گوش دهید.

عنایت داشته باشید، حاصل کار یک مدیر توسط افراد زیر دست، به دست می‌آید. تمامی انسان‌ها نزد خداوند متعال دارای ارزش هستند و برای آن‌ها روزی مقرر شده است، از این رو مبادا در جهت کوچک شمردن آن‌ها حرکت کنید. خوبی‌های آن‌ها را به یاد آورید. در صورتی که این احساس در وجود شما به وجود آمده باشد که دیگران هم حق دارند و به آن‌ها توجه کنید مسلماً مورد احترام قرار خواهید گرفت. از دیگران بخواهید عیب شما را به خودتان بگویند. از خودتان علت بی‌احترامی و کم‌توجهی کارکنان را جویا شوید، نه اینکه قبل از تحقیق، اقدام کنید.

هرگز، هرگز، هرگز و هرگز از پای ننشینید. وقتی مسئولیت کاری را بر عهده می‌گیرید تا پایان آن اقدام کنید. اجازه ندهید خستگی، شما را از اهدافتان بازدارد. محکم و استوار و آگاهانه عمل کنید.

به یاد داشته باشید، نمی‌شود خلاف وجدان، کاری کرد و در کنار آن احساس بد نداشت! این، با نهاد و فطرت واقعی انسان که از خودش انتظار شخصیتی اخلاقی دارد، سازگار نیست. هدف روشن، پایه‌ای است که رفتار خوب و اخلاقی بر آن بنا می‌گردد.

اهدافتان باید دارای فرآیندهای ناب باشد. به ندای درونی خود در زمان اشتباه توجه کنید. از بیان اینکه من اشتباه کرده‌ام نترسید. خود به قانون احترام بگذارید و برای دیگران الگو باشید.

بزرگ بیندیشید بزرگ عمل کنید! بزرگ منش باشید. از درون شاد باشید. اندیشه‌ها و گفتگوهای نیروبخش درونی خود را یادداشت کنید. کارساز خواهد بود. اگر در جستجوی کمال نباشید به برتری نمی‌رسید.

برای کارکنان رسالت، ارزش‌ها، هدف و نقش‌ها و ساختار سازمان را

بزرگ بیندیشید بزرگ عمل کنید! بزرگ منش باشید. از درون شاد باشید. اندیشه‌ها و گفتگوهای نیروبخش درونی خود را یادداشت کنید. کارساز خواهد بود. اگر در جستجوی کمال نباشید به برتری نمی‌رسید.

می‌باشید، عادلانه رفتار کنید تا همه شما را دوست داشته باشند. عنایت کنید: مثبت‌اندیشان نتیجه مثبت می‌گیرند، چون از دشواری‌ها نمی‌هراسند. اگر هیچ مسئله‌ای نداشته باشید، در معرض خطر بزرگی هستید! واقعیت این است که اگر در زندگی با هیچ مشکلی روبرو نباشید، بهتر است به درون اتاق خواب بروید، در را ببندید و زانو بر زمین زده دست به درگاه خداوند متعال بردارید که خدای بزرگ چه رخ داده است؟ دیگر به من اعتماد نداری، چرا کمی مشکل به من عطا نمی‌کنی؟

رهبری و هدایت کارکنان، فرمان دادن بر کارکنان نیست، بلکه چگونه کار کردن با آنان است. اگر الگوی رهبری خود را با کارکنان در میان بگذارید، نه تنها آن را خوب درک می‌کنند بلکه می‌توانند بازخوردهای سودمندی هم بدهند. مدیران با الگوی رهبری خدمتگذار واقعی، به چنین بازخوردهایی نیاز دارند.

به یاد داشته باشید، نخستین گام در رسیدن به مقصد دانستن راه است. به درون خود بنگرید و بگذارید تا خداوند متعال در یافتن انگیزه‌های شایسته در زندگی به شما کمک کند. اگر چنین کنید، نخستین قدم را در جهت تبدیل به انسانی خوشبخت‌تر و خوشنودتر برداشته‌اید.

شرح دهید و به آنها بگوئید چه انتظاری دارید و آن وقت خواهید دید چیزی به دست می‌آورد که از آن‌ها انتظار دارید.

بازی هر فرد به خوبی تمرین اوست. (از کوزه همان برون تراود که در اوست!) هر کاری به تمرکز فراوان و تعهد نانوشته به ادامه راه بهسازی نیاز دارد. بسیاری از مدیران مسئله مشاهده و مراقبت را از یاد می‌برند. راه را نشان می‌دهند لیکن پیگیر ادامه آن نمی‌شوند. از داخل اتاق نمی‌توان کار مربیگری را پیش برد، باید در میان میدان بود.

انسان‌ها خود خوبند. رفتارشان است که گاهی دردسراًفرین می‌شود. برخی می‌پرسند چرا کسی را که خطا کرده است دوباره پشتیبانی و تایید کنیم؟ تایید دوباره بسیار ضروری است، زیرا شما می‌خواهید که فرد به عمل و رفتار خود بیندیشد و راه پیشگیری از تکرار خطا را بررسی کند، نه اینکه از سرزنش یا رفتار ناخوشایندی که با او شده، آزاده شود. قصد شما کنار گذاشتن رفتارهای اشتباه است، نه کنار گذاشتن فرد خطاکار! به آن‌ها بگوئید که بهتر از این می‌توانید کار کنید. ارزش هر کاری را نیکو نگه‌دارید، خوب را خوب بدانید و تشویق کنید، ضعف را با برنامه‌ریزی اصلاح کنید. به موقع تشویق و تنبیه کنید. تشویق را به تاخیر نیندازید. شما مانند پدر

یکی از مراحل مهم در بررسی روند صلاحیت تسهیلات گیرندگان، اخذ استعلام‌های مربوط به بدهی‌های معوق و چک‌های برگشتی تسهیلات گیرندگان است. در حال حاضر استعلام‌های فوق به طور متمرکز از سامانه بانک مرکزی تهیه می‌گردد.

آیپازار سکنه

سال هفتم خرداد ۹۵ ۷۸

یادداشت
وارد

۱۲

نقدی بر روش نظارت و بازرسی در حوزه بانک و بیمه

سعید رسولی

مجتبی مجیدی

(بازرسین گروه بانک و بیمه بازرسی کل استان همدان)

شروع به فعالیت نموده‌اند. حوزه اصلی فعالیت‌های هیات‌های بازرسی بانک و بیمه نظارت بر نحوه اعطای تسهیلات کلان و شیوه وصول مطالبات در بانک‌ها و همچنین نظارت مستمر بر عملکرد شرکت‌های بیمه در فرآیند صدور بیمه‌نامه‌های مختلف و پرداخت خسارت می‌باشد.

بخش اعظم برنامه‌ها و پرونده‌های بازرسی و همچنین شکایات وارده در این گروه مربوط به حوزه بانکی می‌باشد.

بانک‌ها به عنوان واسطه‌گران بین دارندگان وجوه مازاد و نیازمندان به وجوه، نقش مهم بازتوزیع و تخصیص پول به عنوان یک نهاده اساسی تولیدی را بر عهده دارند. بنابراین حتی کوچک‌ترین انحراف و کزرفتاری در ایفای این وظیفه موجب پیامدهای گسترده اقتصادی و سیاسی اجتماعی خواهد شد. سیستم بانکی یکی از مهم‌ترین گلوگاه‌های فساد و رانت می‌باشد. شاهد مثال این امر هم این است که تمام فسادهای مالی کلان روی داده در سال‌های اخیر به نوعی مربوط به امور بانکی بوده‌اند و یا حداقل یک بخش از آن‌ها مرتبط با سیستم بانکی می‌باشد. همچنین با عنایت به این که بسیاری از بحران‌های فراگیر اقتصادی در جهان از موسسات مالی و بانک‌ها آغاز شده است، لزوم نظارت مستمر و کارآمد بر عملکرد صحیح و قانونی نظام پولی و بانکی بسیار ضروری است. لیکن با عنایت به جایگاه حساس سازمان بازرسی کل کشور به عنوان عالی‌ترین نهاد ناظر بر حسن جریان امور در دستگاه‌های دولتی وظیفه سنگینی در خصوص نظارت بر عملکرد نظام بانکی بالاخص در بانک‌های دولتی بر عهده این سازمان قرار دارد.

در این مقاله ابتدا به بررسی اجمالی و نقد رویکرد کنونی سازمان بازرسی کل کشور در امر نظارت بر نظام بانکی و فرآیند اعطای تسهیلات و وصول مطالبات می‌پردازیم. در این بخش به نقاط ضعف و ناکارآمدی‌های روش کنونی اشاره خواهد شد. در بخش دوم نیز چند پیشنهاد و راهکار محوری جهت نیل به رویکردی جدید در امر نظارت در حوزه بانکداری ارائه می‌گردد.

نگاهی به رویکرد کنونی سازمان

با عنایت به حساسیت حوزه مالی و اعتباری بالاخص بخش بانکی در نظام اقتصادی کشور، سازمان بازرسی در سال‌های اخیر توجه ویژه‌ای به این بخش داشته و در همین راستا هیات‌های بازرسی بانک و بیمه به طور مجزا در ادارات کل بازرسی مرکز و برخی استان‌ها تعریف گردیده و

با عنایت به این که بسیاری از بحران‌های فراگیر اقتصادی در جهان از موسسات مالی و بانک‌ها آغاز شده است، لزوم نظارت مستمر و کارآمد بر عملکرد صحیح و قانونی نظام پولی و بانکی بسیار ضروری است.

بانک‌ها بدون توجه به مفاد استعلام‌های فوق اقدام به پرداخت تسهیلات می‌نمایند و یا استعلام‌های لازم را اخذ نمی‌نمایند.

هیات‌های بازرسی به دلیل عدم دسترسی مستقیم به سامانه مربوط به استعلام‌ها ناگزیرند که به استعلام‌های ارایه شده توسط بانک اکتفا نموده و اعتماد نمایند. به دلیل وجود احتمال تخلف و یا ناقص بودن استعلام‌های اخذ شده روند کنونی از کارایی لازم برخوردار نمی‌باشد.

۳. عدم امکان پیگیری وجوه پرداخت و دریافت شده

در سیستم بانکی به دلیل سهولت و وجود راه کارها و امکان‌های متعدد در انجام تراکنش‌های مالی، استعداد و احتمال تخلف و جابه‌جایی وجه و اخذ رشوه بسیار بالاست. یکی از ابزارهای بسیار کارآمد برای کشف اختلاس‌ها و تخلف‌های احتمالی دسترسی به سیستم پیگیری زنجیره‌ای وجوه دریافت و پرداخت شده توسط کارکنان و مسئولان بانک جهت پی بردن به منشأ آن است. در حال حاضر امکان دسترسی به این ابزار برای سازمان بازرسی به طور عمومی و سهل وجود ندارد که همین امر موجب عدم توفیق در پیگیری و کشف تخلفات احتمالی شده است.

پیشنادهایی برای رویکرد جدید سازمان

کاستی‌ها و معایبی که در بخش قبل به آن اشاره شد، سبب گردیده است

که فرایند نظارت و بازرسی در

حوزه بانک و بیمه از کارایی

حداکثری برخوردار نباشد.

خصوصاً با توجه به رویکرد

جدید سازمان بر

تقویت بعد

نظارت در

حین و قبل

از انجام اقدامات

توسط دستگاه، لازم

است تا راهکارهایی

جهت عملیاتی

کردن این رویکرد

در حوزه بانک و

بیمه ارایه

و بررسی

گردد. به

همین منظور

پیشنادهایی در این

بخش جهت ارتقاء کارایی

در حوزه بازرسی بانک ارایه

گردیده که حاصل اندک تجربه، مطالعه

و بررسی نویسندگان مقاله در زمینه بازرسی

عملکرد هیات‌های بازرسی در سال‌های اخیر بیشتر معطوف به پرونده‌های مربوط به تسهیلات کلانی بوده است که در سرفصل غیرجاری قرار گرفته‌اند که به بررسی دلایل عدم وصول این دسته مطالبات و کشف موارد قصور و تخلف کارکنان در معوق شدن مطالبات پرداخته شده است. رویکرد مذکور، دستاوردهای غیر قابل انکاری داشته و میزان بالایی از مطالبات معوق در سال‌های اخیر با پیگیری سازمان وصول شده‌اند و به دلیل پیشنهاد‌های اصلاحی و برخورد با متخلفین در اعطای اینگونه تسهیلات، میزان این دسته تخلفات و سوء جریان‌ها در بانک‌های مشمول نظارت کاهش محسوسی داشته است. لکن این روش به تنهایی از کارایی حداکثری برخوردار نبوده و دارای نقایصی از قبیل گذشته‌نگر بودن و عدم دسترسی‌های مورد نیاز سازمان است که در ادامه به آن‌ها اشاره خواهد شد.

۱. گذشته نگر بودن رویکرد فعلی

در رویکرد فعلی بازرسی از عملکرد سیستم بانکی، عمدتاً پرونده‌های تسهیلات معوق که مربوط به سالیان گذشته (معمولاً بیش از ۵ سال) مورد بررسی قرار گرفته و دلایل و عوامل معوق شدن تسهیلات مورد کنکاش قرار می‌گیرد. در صورتی که بررسی‌های به عمل آمده مبین کوتاهی، کم‌کاری و یا سوء جریان در عملکرد دستگاه و کارکنان باشد، پیشنهاد‌های اصلاحی و تخلفاتی مربوط تهیه و به مراجع ذیصلاح ارسال می‌گردد.

هر چند این فرآیند موجب اصلاح امور و

ایجاد الزام و بازدارندگی در کارکنان

شده و از وقوع تخلفات آتی جلوگیری

می‌نماید؛ لیکن از منظر کارایی به دلیل

اینکه پرونده‌های مطالباتی مربوط

به گذشته بوده و بررسی

و اقدام بعد از وقوع

انحراف رخ داده است

کارایی عمومی اقدام

سازمان پایین می‌آید.

۲. عدم دسترسی‌های لازم

یکی از مراحل مهم در بررسی

روند صلاحیت تسهیلات

گیرندگان، اخذ استعلام‌های

مربوط به بدهی‌های

معوق و چک‌های

برگشتی تسهیلات

گیرندگان است. در حال

حاضر استعلام‌های فوق به طور

متمرکز از سامانه بانک مرکزی تهیه می‌گردد.

بررسی صحت استعلام‌های اخذ شده نقش مهمی در تعیین

صلاحیت و اهلیت متقاضی در اعطای تسهیلات دارد. در مواردی

بخش پولی اقتصاد و بالاخص مهمترین قسمت آن یعنی حوزه بانک، نقش بسیار تاثیرگزاری در تراکنش‌ها و فعالیت‌های تجاری و اقتصادی دارد، و از همین رو نیز ظرفیت بالایی در بروز تخلف و شکل‌گیری فساد در این بخش وجود دارد.

کارشناسان سازمان به سامانه استعلام اعتباری اشخاص حقیقی و حقوقی بانک مرکزی فراهم گرد.

۳. اخذ مجوز دسترسی مستقیم جهت پیگیری وجوه

در بسیاری از موارد، بررسی عملکرد کارکنان و مدیران حوزه بانک مستلزم ردیابی زنجیره‌ای تراکنش‌های وجه یا وجوه خاص می‌باشد. دلیل این امر بررسی امکان دریافت یا پرداخت وجوه غیر قانونی توسط کارکنان و مدیران می‌باشد. در حال حاضر به دلیل محدودیت‌های موجود، امکان ردیابی این دسته وجوه پرداختی و دریافتی مشکوک وجود ندارد. لذا ایجاد امکان ردیابی وجوه موجب تسهیل و تسریع در فرآیند پیگیری و کشف تخلفات و سوء عملکردهای احتمالی خواهد شد.

جمع بندی

بخش پولی اقتصاد و بالاخص مهمترین قسمت آن یعنی حوزه بانک، نقش بسیار تاثیرگزاری در تراکنش‌ها و فعالیت‌های تجاری و اقتصادی دارد، و از همین رو نیز ظرفیت بالایی در بروز تخلف و شکل‌گیری فساد در این بخش وجود دارد. لذا نظارت مستمر و به هنگام بر این حوزه بسیار ضروریست. در این مقاله با نگاهی نقادانه به رویکرد فعلی سازمان بازرسی در حوزه نظارت و بازرسی بانک و بیمه، راهکارها و پیشنهادهایی برای روزآمد نمودن و افزایش کارایی نظارت در حوزه بانک و بیمه ارائه گردید. محور اصلی پیشنهادها اتخاذ روشی است که نظارت بر سیستم بانکی از روند فعلی که نظارت پس از اقدام است به نظارت در حین و قبل از اقدام دستگاه تسری و تعمیم یابد.

این حوزه است. بدیهی است که پیشنهادات و راهکارهای ارائه شده به صورت خام و اولیه می‌باشد و بررسی قابلیت اجرا و کارایی آن در صورت اجرایی شدن، مستلزم کنکاش، بررسی، مذاقه و همفکری صاحب‌نظران و کارشناسان این حوزه می‌باشد. در این راستا سه پیشنهاد کلی شامل:

۱. راه‌اندازی سامانه الکترونیک نظارت بر تسهیلات کلان
 ۲. ایجاد امکان دسترسی مستقیم به سامانه استعلام و اعتبارسنجی بانک مرکزی
 ۳. اخذ مجوز دسترسی مستقیم جهت پیگیری وجوه
- ارایه می‌گردد که در ادامه در خصوص هر یک از پیشنهادات توضیحی مختصر ارائه گردیده است.

۱. راه‌اندازی سامانه الکترونیک نظارت بر تسهیلات کلان

در بند ب ماده ۱۱ قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور اصلاحی ۱۳۹۳/۷/۱۵ تصریح گردیده است: «سازمان می‌تواند در موارد زیر نیز اقدام کند ... (ب) با بهره‌گیری از فن‌آوری‌های روز و هرگونه ابزار مناسب دیگر بر عملکرد شوراها و کمیسیون‌های مالی، معاملاتی و اعتباری دستگاه‌های مشمول بازرسی و انجام مناقصه‌ها و مزایده‌ها نظارت کند.»

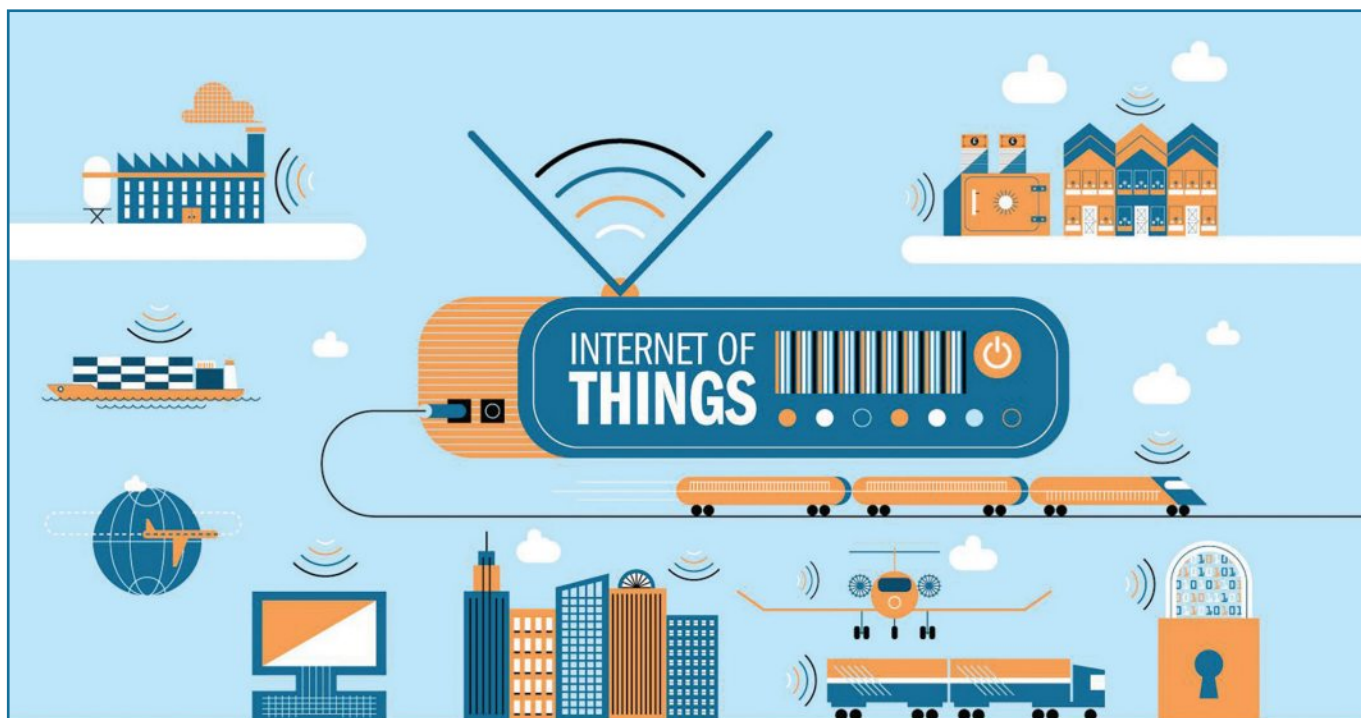
به استناد ماده قانونی فوق، سازمان بازرسی کل کشور می‌تواند با استفاده از فن‌آوری‌های نوین بر عملکرد کمیسیون‌های اعتباری دستگاه‌های مشمول بازرسی نظارت کند. سازمان در سال‌های اخیر تجربه موفقی در راه‌اندازی سامانه نظارت بر مناقصات و مزایده‌ها داشته است. لذا با توجه به ظرفیت قانونی ایجاد شده و تجربه موفق در حوزه مشابه پیشنهاد می‌گردد سامانه متمرکزی جهت نظارت بر اعطای تسهیلات کلان بانکی توسط سازمان بازرسی کل کشور راه‌اندازی گردد. بدین ترتیب که قبل از تصویب نهایی تسهیلات کلان در کمیته اعتباری بانک، تمام مستندات مورد نیاز قانونی، توسط بانک مربوط در سامانه تسهیلات کلان سازمان بازرسی قرار گرفته و توسط بازرسین سازمان مورد بررسی قرار گرفته و تایید شود و در صورت وجود نواقص و یا سوء عملکرد، جهت اصلاح موارد مذکور به کمیته اعتباری بانک ارجاع گردد.

بدون شک راه‌اندازی سامانه فوق موجب پیشگیری از سهل‌انگاری‌ها و تخلفات و نواقص قانونی احتمالی در پرداخت تسهیلات کلان خواهد شد.

۲. ایجاد امکان دسترسی مستقیم به سامانه استعلام و اعتبارسنجی بانک مرکزی

همانگونه که اشاره شد در روند کنونی به دلیل عدم دسترسی به سامانه استعلام‌های اعتباری بانک مرکزی توسط سازمان، به گزارش‌های استعلامی ارائه شده توسط خود بانک‌های عامل اکتفا می‌گردد. در این روند امکان تخلف و یا کتمان بخشی از موارد و مستندات وجود دارد. لذا پیشنهاد می‌گردد، طی مذاکره با بانک مرکزی ساز و کار مناسبی جهت دسترسی

اینترنت اشیا

هیجان امروز، انقلاب فردا

محمد طاهر خواجوی راد

خواهید شنید، اما به راستی این لغات چه معنایی دارند و چه قابلیت‌هایی باعث شده از لفظ هوشمند برای توصیف آن‌ها استفاده کنیم؟

تا پیش از این، تصور عموم مردم این بود که تنها انسان‌ها هستند که قرار است با ابزارهایی که در اختیار دارند توسط شبکه‌ی اینترنت به هم متصل شوند. اکنون در مورد ایده‌ای جدید صحبت می‌کنیم. اینترنت اشیا.

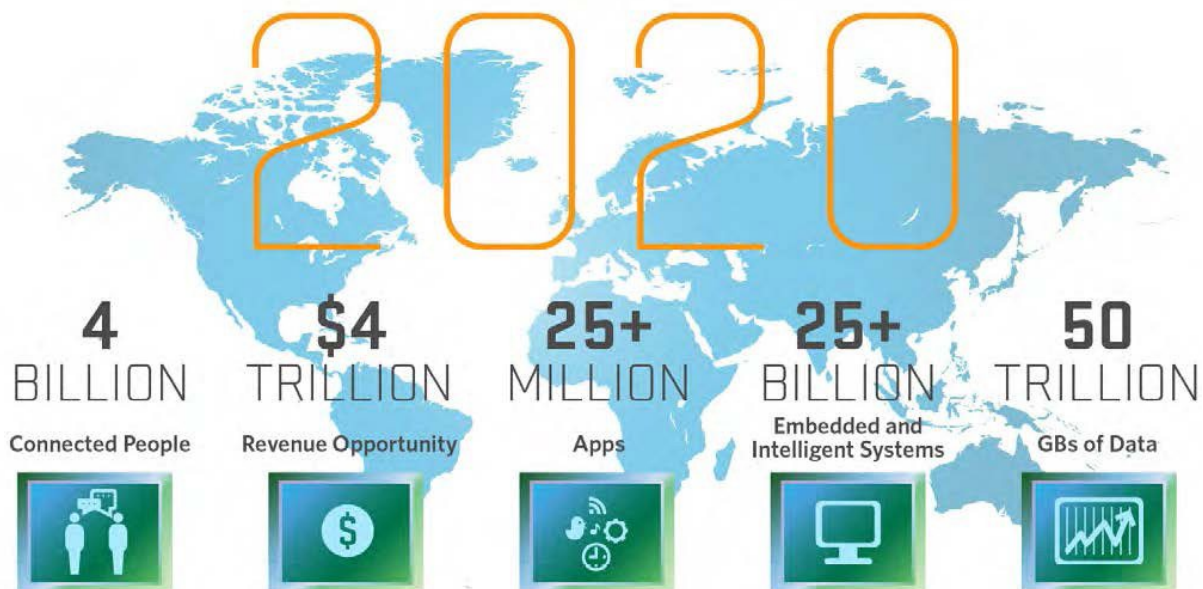
با اینکه فعالیت در حوزه فناوری اینترنت اشیا از اوایل دهه ۹۰ میلادی آغاز شد، اما عبارت اینترنت اشیا، برای اولین بار در سال ۱۹۹۹ توسط «کوین اشتون» مورد استفاده قرار گرفت.

تصور کنید که کلیدتان را جا گذاشته‌اید و از خانه خارج شده‌اید. ناگهان زنگی متفاوت از گوشی هوشمندتان به گوشتان می‌رسد. درب هوشمند خانه، عملیات قفل در را ۳۰ ثانیه به تاخیر می‌اندازد و به شما فرصت می‌دهد به داخل خانه پریده و کلید خود را بردارید!

در مورد آینده‌ای دور صحبت نمی‌کنیم؛ فقط ساده‌ترین مثال از پیچیده‌ترین مفهوم سال‌های اخیر را برایتان به تصویر کشیدیم.

قفل‌های هوشمند، ترموستات‌های هوشمند، خودروهای هوشمند. مطمئناً این‌ها واژه‌هایی هستند که به تازگی بارها و بارها شنیده‌اید. و البته در سال‌های آتی بیشتر

بستر اینترنت اشیا بر امواج رادیویی بی سیمی قرارداد شده که به دستگاه‌های مختلف این امکان را می‌دهند تا از طریق اینترنت با یکدیگر به برقراری ارتباط بپردازند.

می‌شوند که زندگی بشر را هر روز بیش از پیش آسان و آسوده می‌کند؛ با همه‌ی پیچیدگی‌ها و مصائب جهان امروز. فناوری اینترنت اشیا نیز با همین فلسفه توسعه یافته‌است. دریافت، ثبت و ارسال اطلاعات بروز و لحظه‌ای برای استفاده، تحلیل و بهبود محصولات و خدمات به مصرف‌کنندگان.

اینترنت اشیا بخشی جدایی‌ناپذیر از آینده‌ی اینترنت است. کامپیوترها، گوشی‌ها، تلویزیون‌ها، حسگرها، خودروها، یخچال‌ها، حتی بسته‌های غذا و دارو، در این شبکه‌ی متشکل از اشیا قرار می‌گیرند. از سوی دیگر، موضوع امروزه رایانش ابری مطرح است. بخش عظیمی از داده‌های شبکه عظیم مورد نظر ما، بر روی سیستم‌های ذخیره‌سازی ابری قرار دارد.

ظهور پدیده‌ی اینترنت اشیا یکی از هزاران نتیجه‌ی گسترش اینترنت و البته توسعه‌ی فناوری‌های بیسیم (Wireless Technologies) و سامانه‌های میکرو-الکترومکانیکی (Micro-electromechanical Systems) است. به دلیل قابلیت‌های فراوانی که در تعاملات «ماشین با ماشین» در فناوری اینترنت اشیا موجود است، این پدیده تا به امروز در بخش‌های صنعت (به خصوص در انواع کارخانجات تولیدی)، انرژی و گاز کاربرد فراوانی داشته‌است. سایر محصولات هوشمند، محصولاتی که قابلیت برقراری ارتباط «ماشین با ماشین» را دارند، از قبیل لیب‌های هوشمند، کنترلرهای هوشمند نیز از فناوری اینترنت اشیا سود می‌برند.

اینترنت اشیا چگونه کار می‌کند؟

همانند دیگر تکنولوژی‌های جدید، اینترنت اشیا نیز می‌تواند در ابتدا مفهومی سردرگم‌کننده به نظر برسد. این واژه بویژه هنگامی که صحبت از استانداردهای مختلف و همچنین ایمنی

پس از گذشت حدود ۱۵ سال، ایده‌ی «کیوبین اِشتون» جنبه‌های عملی‌تری به خود گرفته است. داستان این است که دستگاه‌ها (اشیا) در یک پلتفرم عظیم با کمک حسگرهای مختلف به جمع‌آوری اطلاعات پرداخته و با یکدیگر به تبادل داده بپردازند.

اینترنت اشیا در ویکی‌پدیا چنین تعریف شده است: اینترنت اشیا (IoT) (Internet of Things) به طور کلی اشاره می‌کند به بسیاری از اشیا و وسایل محیط پیرامونمان که به اینترنت متصل شده‌اند و می‌توان توسط اپلیکیشن‌های موجود در تلفن‌های هوشمند و تبلت‌ها کنترل و مدیریت شوند.

اینترنت اشیا، جهانی را توصیف می‌کند که در آن هر چیزی، از جمله اشیا بی جان، برای خود هویت دیجیتال داشته باشند و به کامپیوترها اجازه دهند آن‌ها را سازماندهی و مدیریت کنند. اینترنت در حال حاضر همه مردم را به هم متصل می‌کند ولی با اینترنت اشیا تمام اشیا به هم متصل می‌شوند.

اینترنت اشیا فناوری مدرنی است که در آن برای هر موجودی (انسان، حیوان و یا شی) قابلیت ارسال داده از طریق شبکه‌های ارتباطی، اعم از اینترنت یا اینترانت، فراهم می‌گردد.

چرا اینترنت اشیا؟

روزگاری جورج اورول نوشت آنکه گذشته را کنترل می‌کند، آینده را کنترل خواهد کرد. دنیای مدرن و فناوری ارتباطات نشان داده‌است که در دنیای کسب‌وکار آنهایی که به داده‌ها و اطلاعات بیشتر و بهتری دسترسی دارند آینده را کنترل خواهند کرد. اطلاعات بروز و مفید آنگاه که در زمان مناسب در اختیار اهل فن قرار گیرند، منجر به تولید محصولات و خدماتی

اینترنت اشیا، جهانی را توصیف می‌کند که در آن هر چیزی، از جمله اشیا بی جان، برای خود هویت دیجیتال داشته باشند و به کامپیوترها اجازه دهند آن‌ها را سازماندهی و مدیریت کنند.

میان دستگاه‌های مختلف بهره‌گرفته شود. نهایتاً سرویس‌های ابری لایه نهایی را تشکیل می‌دهند که امکان دریافت، تحلیل و بررسی داده‌های مختلف را فراهم تا فرد استفاده کننده بتواند کنترل کاملی بر روی رویه‌های مختلف داشته باشد.

چه شرکت‌هایی بر روی این تکنولوژی کار می‌کنند؟

بهتر بود این سوال را به گونه‌ای دیگر مطرح می‌کردیم. چه شرکت‌هایی بر روی این تکنولوژی کار نمی‌کنند؟ نام‌های بزرگی مانند سامسونگ، ال جی، اپل، گوگل و فیلپس در حال حاضر بر روی دستگاه‌های متصل به هم کار می‌کنند و شرکت‌های کوچک بی‌شماری نیز به تحقیقات در این زمینه مشغولند. براساس تحقیقات انجام شده انتظار می‌رود بیش از ۳۵ میلیارد دستگاه تا سال ۲۰۲۰ با اینترنت اشیا به تبادلات اطلاعات بپردازند.

آیا همه دستگاه‌های اینترنت اشیا می‌توانند بایکدیگر ارتباط داشته باشند؟

باتوجه به اینکه شرکت‌های مختلف بر روی محصولات، تکنولوژی‌ها و پلتفرم‌های مختلفی کار می‌کنند، ایجاد رویه‌ای هماهنگ برای برقراری ارتباط میان این دستگاه‌ها، فرایندی ساده نخواهد بود.

گروه‌های مختلفی در تلاشند تا یک استاندارد واحد جهت

و امنیت آن می‌شود می‌تواند مفاهیم جدید و ویژه‌ای پیدا کند. فرآیند ارسال داده‌ها در فناوری اینترنت اشیا به دین ترتیب است که به سوژه‌ی مورد نظر یک شناسه‌ی یکتا و یک پروتکل اینترنتی (IP) تعلق می‌گیرد که داده‌های لازم را برای پایگاه داده‌ی مربوطه ارسال می‌کند. داده‌هایی که توسط ابزارهای مختلف از قبیل گوشی‌های تلفن همراه و انواع رایانه‌ها و تبلت‌ها قابل مشاهده خواهند بود.

فرآیند ارسال داده‌ها در فناوری اینترنت اشیا به تعاملی «انسان با انسان» یا «انسان با رایانه» نخواهد داشت و داده‌ها به صورت اتوماتیک و بر اساس تنظیمات انجام شده و در زمان‌های مشخص (معمولاً به صورت دائم و لحظه‌ای) ارسال می‌گردند.

بستر اینترنت اشیا بر امواج رادیویی بی سیمی قرارداده شده که به دستگاه‌های مختلف این امکان را می‌دهند تا از طریق اینترنت با یکدیگر به برقراری ارتباط بپردازند. این بستر شامل استانداردهایی مانند وای فای، بلوتوث کم مصرف، NFC، RFID و استانداردهایی مانند ZigBee، Z-Wave و 6LoWPAN است که شاید تاکنون اسم آن‌ها را هم نشنیده باشید.

پس از این لایه، سنسورهای حرکتی، قفل درب‌ها و یا حتی چراغ‌های روشنایی قرار دارند. در برخی موارد ممکن است از یک هاب مرکزی در جهت ایجاد بستر برای برقراری ارتباط

فرآیند ارسال داده‌ها در فناوری اینترنت اشیاء نیازی به تعامل «انسان با انسان» یا «انسان با رایانه» نخواهد داشت و داده‌ها به صورت اتوماتیک و بر اساس تنظیمات انجام شده و در زمان‌های مشخص (معمولاً به صورت دائم و لحظه‌ای) ارسال می‌گردند.

محصولات برپایه پلتفرم HomeKit را موظف کرده از قابلیت رمزگذاری ویژه بهره ببرند. این شرکت همچنین اعلام کرده هیچ‌گونه داده‌ای از کاربران در این زمینه جمع‌آوری نمی‌شود.

خلاصه اینک

تاثیر نهایی اینترنت اشیاء هنوز برای ما نامعلوم است اما درمقابل دنیای جدید باید شجاع بود.

در پی افزایش چشمگیر تعداد دستگاه‌هایی هوشمند، در آینده تقریباً همه‌چیز به همدیگر متصل خواهند شد. اینترنت اشیاء

این قول را داده است که صنایع مختلفی از

شرکت‌های بیمه و بانک‌ها گرفته

تا شرکت‌های تلکام و سایر

بنگاه‌های کسب‌وکار را تحت

تاثیر خود قرار دهد. برای

استفاده از مزایای IOT،

سازمان‌ها می‌بایست

روش تحلیل

داده‌ها را تغییر

داده تا بتوانند

داده حسگرها و

تگ‌های RFID

را در کوتاه‌ترین

زمان ممکن

جمع‌آوری

، متمایز ،

آماده و تحلیل

نمایند. قطعاً با

چراغی که نور

بیشتری از خود

متقاعد می‌کند ،

دید ما بیشتر می‌گردد

و می‌توانیم با بینش

عمیق‌تری با واقعیات کسب‌وکار

خود مواجه شده و بهترین تصمیم را

اتخاذ نماییم. با مدیریت صحیح داده‌های

عظیم و ایجاد یک فضای مناسب جهت تحلیل

آن‌ها ، بینش یک سازمان جهت تصمیم‌گیری مناسب افزایش

می‌یابد .

صاحب‌نظران اتفاق نظر دارند که ترجیح‌بند همه

صحت‌های گول‌های دنیای تکنولوژی، دو چیز است: اینترنت

اشیا (Internet of Things) و رایانش ابری (Cloud

Computing). تقریباً در تمامی کنفرانس‌های این شرکت‌ها

این دو مفهوم حضور دارند.

در حال حاضر عرصه تکنولوژی به‌طور همزمان مشغول کار

روی فناوری‌هایی همچون بزرگ داده‌ها (Big Data)، IOT و

محاسبات ابری (Cloud Computing) است.

سازگاری بیشتر محصولات مختلف ایجاد شود. در میان این گروه‌ها، AllSeen Alliance شامل شرکت‌هایی مانند کوالکام، ال‌جی، مایکروسافت، پاناسونیک و سونی بوده و Open Interconnect Consortium پشتیبانی شرکت‌هایی مانند اینتل، سیسکو، GE، سامسونگ و اچ‌پی را در پشت سر دارد. اگرچه هدف این گروه‌ها یکسان است اما تفاوت‌هایی در رویه به‌کارگرفته شده توسط آن‌ها وجود دارد. به عنوان مثال OIC معتقد است گروه AllSeen Alliance در به‌کارگیری اینترنت اشیاء، امنیت و حفاظت از داده‌ها را به اندازه کافی مدنظر ندارد.

هنوز مشخص نیست نبرد میان

استانداردهای مختلف به کجا

ختم خواهد شد اما این

احتمال وجود دارد که

شاهد سه تا چهار

استاندارد رایج در این

زمینه باشیم. بدین

ترتیب در بلندمدت

کاربران می‌توانند

از چراغ‌های

روشنایی که از

تکنولوژی‌های

چندگانه بی‌سیم

پشتیبانی

می‌کنند استفاده

کنند.

آیا نگرانی در زمینه امنیت و حریم شخصی وجود دارد؟

با توجه به میزان‌های

متفاوت اطلاعاتی که توسط

دستگاه‌های هوشمند خانگی،

خودروهای هوشمند و دستگاه‌های هوشمند

الکترونیکی پوشیدنی جمع‌آوری می‌شود کاربران زیادی

در خصوص خطر افشا و یا سواستفاده از این اطلاعات واژه

دارند. افزایش تعداد اکسس پوینت‌های مورد استفاده نیز

می‌تواند این ریسک را افزایش دهد.

IoT security کمیسیون تجارت فدرال نیز نگرانی خود را از

این بابت اعلام کرده و پیشنهاد کرده شرکت‌های مختلف از

راهکارهایی به منظور حفاظت از داده‌های کاربران بهره ببرند

اما هنوز مشخص نیست چه تعداد از شرکت‌های مختلف این

هشدارها را جدی گرفته‌اند.

بسیاری از شرکت‌های معتبر اعلام کرده‌اند حریم خصوصی

کاربران در این زمینه به یکی از اصلی‌ترین هدف‌های آن‌ها

مبدل شده است. به عنوان مثال، اپل شرکت‌های توسعه‌دهنده

The INTERNET of THINGS

Anything
Any Device

Anyone
Anybody

Any Service
Any Business

Any Path
Any Network

Anytime
Any Context

Any Place
Anywhere

تفکر غیر اقتصادی در این صنعت و اعمال سیاست‌گذاری‌های نامناسب، واردات خودرو از سال ۱۳۷۲ به بعد متوقف شد. از این زمان به بعد مجدداً صنعت خودروسازی دچار رکود گردید و درواقع به یک صنعت انحصاری تبدیل شد.

رویکرد اقتصاد مقاومتی در صنایع خودروسازی کشور

محمد رضا فتح‌آبادی
بازرسی امور صنعت، معدن و تجارت

خود به نحو مطلوب نیستند استعفا می‌دهند و این استعفا کاملاً به نفع کشور است و زمینه را برای اصلاح سیستم فراهم می‌سازد. ولی در صنعت خودروسازی هیچ‌گاه این اتفاق صورت نگرفته است. به عنوان مثال، اگر خودروی پژو آتش می‌گیرد مردم بدهکارند. اگر ماشین کیفیت ندارد و قیمت آن بالاست مردم بدهکارند. خودروهای فرسوده باید کنار بروند، خودروسازان طلبکار می‌شوند. اگر محیط زیست آلوده می‌شود، خودروسازها طلبکار می‌شوند. در صورتی که در واقع دقیقاً برعکس این باید عمل شود و به عنوان نمونه در مورد آتش‌سوزی خودروهای پژو و GLX حداقل می‌بایست یک مسئول بلندپایه ایران خودرو استعفا می‌داد. اگر این فرهنگ در جامعه ما جا نیفتد ما همیشه مدیرانی طلبکار خواهیم داشت که کالا را با بدترین کیفیت و بیشترین قیمت به مردم تحویل می‌دهند و همیشه هم به مردم با دید طلبکارانه نگاه می‌کنند.

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی در سال ۱۳۵۷ و مشکلات اقتصادی که بعد از آن به تبع وقوع جنگ تحمیلی طی هشت سال متوجه کشور شد، صنعت کشور دچار مشکلات عدیده‌ای شد و مجموعه‌ای از عوامل دست‌به‌دست هم دادند تا واردات خودرو به شدت کاهش بیابد و تقریباً به صفر برسد. از طرف دیگر تولید خودرو نیز با رکود بی‌سابقه‌ای مواجهه شد. ولی بعد از جنگ تحمیلی این صنعت جان دوباره‌ای یافت و در سال ۱۳۶۹ تولید خودرو تا حدودی افزایش یافت. همچنین واردات خودرو که عمدتاً خودروهای ژاپنی و کره‌ای بودند به مدت سه سال بعد از این تاریخ آزاد اعلام شد.

تفکر غیر اقتصادی در این صنعت و اعمال سیاست‌گذاری‌های نامناسب، واردات خودرو از سال ۱۳۷۲ به بعد متوقف شد. از این زمان به بعد مجدداً صنعت خودروسازی دچار رکود گردید و درواقع به یک صنعت انحصاری تبدیل شد. در تمام دنیا مدیرانی که به هر دلیل موفق به انجام وظیفه

صنعت خودروسازی در ایران یک صنعت وابسته به دولت است. با توجه به تعرفه بالای واردات خودرو از بنادر کشور صنعت خودروسازی در ایران تبدیل به یک صنعت انحصاری شده است.

خواهد کرد.

هم چنان که در گزارش مطالعه تطبیقی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی که اخیراً منتشر شده، راز توسعه صنعت خودرو در بیشتر این کشورهای صاحب این صنعت، عبور از ملی‌گرایی، واگذاری سهام صنایع خودرو و سرمایه‌گذاری خارجی بوده است. این در شرایطی است که خودروسازی ایران تا همین چند سال پیش نیز درگیر ملی‌سازی و محصولات ملی بودند، اما حالا در مسیر بین‌المللی قرار گرفته است. به طوری که در ادبیات خودروسازان بزرگ دنیا، امروزه ملی‌سازی، تقریباً جایگاهی ندارد. به عبارت بهتر، کشورهای مختلف از سال‌ها پیش رو به همکاری‌های مشترک آورده و حتی با یکدیگر ادغام شدند تا علاوه بر کم کردن هزینه‌های تولید، از فکر و ایده هم برای طراحی و ارائه محصولاتی بهتر و باکیفیت‌تر استفاده کنند. در حال حاضر خودروسازان بزرگ دنیا سعی می‌کنند به واسطه اجرای پروژه‌های مشترک، از یکدیگر ندانسته‌ها را بیاموزند و با عرضه محصولات به‌روزتر و جدیدتر، بازار خود را توسعه دهند. در گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی که صنعت خودرو در هشت کشور جهان (شامل روسیه، هند، ترکیه، برزیل، کره جنوبی، آفریقای جنوبی، چین و مالزی) مورد بررسی قرار گرفته، طی آن مشخص شده راز توسعه و موفقیت بیشتر آن‌ها، در سه شاخص عبور از ملی‌گرایی، واگذاری سهام صنایع خودرو و سرمایه‌گذاری خارجی نهفته است. در واقع کشورهای تحت بررسی، در وهله اول از افکار و ادبیات ملی‌گرایی در صنعت خودرو فاصله گرفته و سپس به سراغ همکاری‌های مشترک با شرکت‌های خارجی از طریق واگذاری سهام و جذب سرمایه، رفته‌اند. وفق گزارش مزبور، مواردی مانند استفاده از پلتفرم مشترک و توسعه آن در مقیاس جهانی، ادغام خودروسازان با هدف ارتقای قدرت رقابت‌پذیری، تقویت و ارتقای قطعه‌سازی، تغییر رویکرد به توسعه قطعه‌سازی و خودروسازی از طریق جذب و گسترش همکاری‌های خارجی، ترکیب برندهای داخلی و خارجی، اجتناب از رویکرد خودروی ملی و در نهایت اتصال به شبکه تولید و توزیع جهانی از جمله علل موفقیت خودروسازی و مولفه‌های تاثیرگذار در رشد و توسعه صنعت خودرو در کشورهای مختلف به شمار می‌روند.

از سوی دیگر، اظهارنظرهای مثبت برخی از کشورهای اروپایی به خصوص فرانسه در مورد صنعت خودروسازی ایران صرفاً به دلیل منافع اقتصادی است که از خودروسازی در داخل ایران عاید آن‌ها می‌شود، صورت می‌گیرد. زیرا در عمل هیچ کدام از آن‌ها حتی حاضر به خرید صد دستگاه از خودروهای تولیدشده در ایران نیستند. آن‌ها طی این سال‌ها مشغول تبدیل ایران به بازار پس‌مانده‌های خودروهای از رده خارج خود بوده‌اند و البته با سیاست‌های زیرکانه‌ای که داشته‌اند به این هدف دست پیدا کرده‌اند. در این میان تنها کشوری که منافع بسیار زیادی از این قضیه برده و به واسطه این کار، صنعت خودروسازی خود را نجات داده کشور فرانسه است. در اوایل دهه ۹۰ خودروسازان فرانسوی در معرض ورشکستگی بودند و بازار خودروی ایران باعث رشد صنعت آن‌ها شد.

سیاستی که خودروسازان در ابتدا مطرح می‌کردند مبتنی بر جایگزینی واردات به وسیله توسعه صنعت خودروسازی در داخل کشور بود. اما این استراتژی شرکت‌ها نه تنها در حد حرف باقی ماند، بلکه مردم را از داشتن خودروی مناسب محروم کرد و انحصاری را در این کالای خاص ایجاد کرد که در بلندمدت وابستگی شدید مردم به این صنعت را در پی داشت.

صنعت خودروسازی در ایران یک صنعت وابسته به دولت است. با توجه به تعرفه بالای واردات خودرو از بنادر کشور صنعت خودروسازی در ایران تبدیل به یک صنعت انحصاری شده است و با توجه به بحث انحصار خودروهای تولیدی و نداشتن رقبای مهم و صاحب سبک در این زمینه از نظر قیمت و کیفیت با پایین‌ترین استانداردها بیشترین فاصله را دارند. نرخ تمام‌شده خودروهای داخلی برای خودروسازان بسیار کمتر از قیمت فروش آن‌هاست و مهم‌تر از همه کیفیت خودروهای داخلی بسیار پایین‌تر از استانداردهای جهانی صنعت خودروسازی است.

با تمام این شرایط، اگر قیمت‌گذاری خودرو بر اساس عرضه و تقاضا انجام می‌گرفت و به صورت دستوری عمل نمی‌شد، قیمت خودرو هیچ‌گاه تا این اندازه بالا نمی‌رفت. طی این مدت خودروسازان توجهی به اقتصاد مقیاس نداشته و نیز امکان ارائه خودرو کیفی را نداشتند. هم‌چنین هزینه‌های سربار و تولید آن‌ها به دلیل حاکم بودن تفکرات اشتباه و قدیمی در صنعت خودروسازی، بیش از اندازه بالابود و همین امر آن‌ها را مجبور می‌کرد که قیمت‌ها را به صورت دستوری بالا ببرند. در ادامه روند به اصطلاح توسعه صنعت خودروسازی، خودروی پژو ۴۰۵ که تولید آن در سال ۱۹۸۸ در فرانسه متوقف شده، در سال ۱۹۹۳ در کشور ما تولید می‌شود.

اگرچه حمایت از صنایع داخلی وظیفه هر ایرانی است، لیکن از طرف دیگر می‌توان گفت که هر صنعتی خودش باید ضمن رقابت و بهبود کیفیت محصولات تولیدی از خودش حمایت کند. حمایت از تولید داخلی خودرو توسط سیاست‌گذاری‌هایی که آن را از رقابت با صنایع خارجی خلاص می‌کند، این کالای صنعتی را هم از نظر زمان لازم برای تولید و هم به لحاظ قیمت و کیفیت در مقابل کالاهای مشابه خارجی دچار مشکل

دولت چین با هدف آگاه سازی و عبرت گیری برخی از مقامات احتمالا متخلف، یک تور یک روزه زندان گردی از زندان های این کشور راه اندازی کرده است.

هدف از این اقدام را پیشگیری با پدیده رشد روز افزون فساد مقام های دولتی اعلام کرد .

حبس ابد، زندان، اعدام برای اختلاس

• رئیس سابق یکی از شعب مهمترین بانک دولتی چین به

فساد اداری، اقتصادی و دولتی در کشورهای مختلف جهان به نسبت های مختلفی وجود دارد و در صدها در کشورهای جهان متفاوت است. در برخی از آنها با توجه به نوع اقتصاد، قوانین قضایی و اداری و نیز ساختارهای روابط اجتماعی - فرهنگی، میزان فساد کم و زیاد می شود. به هر حال بررسی این موضوع نشان می دهد، فساد، پدیده ای جهانی است و مبارزه با آن نیز در سطح دنیا و به فراخور کشورها، با شیوه ها و مجازات های متنوعی دنبال می شود. فرهنگ نیوز در تیر ماه ۹۴ گزارشی کار کرد با عنوان نحوه مجازات مفسدان اقتصادی در جهان، مطالب جالب آن سبب شد تا پس از تلخیص، بخشی از گزارش در این شماره از نشریه ارائه گردد.

چین

تور زندان گردی

دولت این کشور با هدف آگاه سازی و عبرت گیری برخی از مقامات احتمالا متخلف، یک تور یک روزه زندان گردی از زندان های این کشور راه اندازی کرده است. دولت چین

نحوه مجازات مفسدان اقتصادی

گردآوری: گروه تحریریه

۱۹۹۹ تا ۲۰۱۲ مبلغی معادل ۱۱,۳۲ میلیون یوان برای کمک به جابه‌جایی شغلی و کمک به اجرای قراردادهای پروژه‌های ساخت و ساز محکوم است.

ژاپن

بیش از نیمی از مردم ژاپن (۵۷ درصد) بر این باورند که تلاش‌های دولت و احزاب در جهت مبارزه با فساد مالی، کافی نیست و کمتر از نیمی از آن‌ها (۴۶ درصد) کاهش فساد مالی در چند سال اخیر را احساس کرده‌اند. علنی شدن فساد مقامات و مدیران دولتی در ژاپن، در افکار عمومی به حدی با شماتت روبه‌رو می‌شود که مسئول مربوطه حاضر نیست ننگ این جرم را همواره با خود همراه داشته باشد و علاوه بر استعفا در پاره‌ای از موارد، خودکشی آخرین چاره برای فرار از رسوایی است.

می ۲۰۰۷ میلادی، خودکشی وزیر کشاورزی ژاپن

وزیر کشاورزی ژاپن در آن دوران با اتهام فساد مالی مواجه بود چون برای یک دفتر کار، که همه هزینه‌های آن توسط دولت پرداخت می‌شده است، بالغ بر ۲۳۰ هزار دلار هزینه دریافت کرده بود. وی همچنین از یک تاجر ژاپنی که به خاطر تخلفات مالی تحت پیگرد قانونی بوده، کمک مالی دریافت کرد.

استعفای وزیر اقتصاد ژاپن به دلیل اتهامات مالی در ۲۰۱۴

ندامت و گریه سیاستمدار ژاپنی

این اتفاق پس از آن است که روزنامه شیمبون کوبه گزارش داد این نماینده پارلمان از محل هزینه‌های عمومی استفاده کرده و سال گذشته یکصد و شش بار به چشمه‌های آب گرم رفته بود. گرچه چنین بازدیدهایی غیرقانونی نبوده و به اداره بوجه پارلمان گزارش شده بود، اما هزینه آن بالغ بر سیصد هزار دلار شده بود. به همین علت بسیاری از نونومورا خواسته

اتهام اختلاس ۱۱۱ میلیون یوان (معادل ۱۳,۴۳ میلیون دلار) به حبس ابد محکوم شد. اختلاس از زمانی که وی یک کارمند ساده بوده است شروع شده و برای اولین بار ۸۲۶ هزار یوان اختلاس کرده بوده است. با این حال عمده اختلاس وی مربوط به سال ۲۰۰۳ و زمانی بوده که به سمت ریاست یکی از شعبه‌های بزرگ بانک چاینا کانستراکشن منصوب شده است.

• لیو تیه‌نان، معاون سابق رئیس کمیسیون ملی توسعه و اصلاح چین نخستین مقام در سطح بالا و وزیر است که پس از ریاست‌جمهوری شی جینپینگ در سال ۲۰۱۲ به اتهام ارتشاء تحت بازجویی قرار گرفت و پس از برکناری از سمتش به حبس ابد محکوم شد.

• هوآنگ شوشیان معاون رئیس «کمیسیون مرکزی حزب حاکم برای بازرسی نظم و انضباط» در کنفرانسی گفت: مقام‌های مبارزه با فساد و اختلاس سراسر کشور سال گذشته میلادی (۲۰۱۳) بیش از ۱,۹۵ میلیون اتهام در زمینه فساد دریافت و با تحقیق درباره ۱۷۲ هزار و ۵۳۲ پرونده موافقت کردند. در نتیجه این تحقیقات ۱۸۲ هزار و ۳۸ مقام مورد مجازات تنبیهی قرار گرفتند که می‌توان آنها را از یک اخطار تا اخراج از حزب کمونیست یا بدتر طبقه‌بندی کرد.

• رئیس سابق سرویس امنیت داخلی چین پس از پذیرفتن اتهام خود مبنی بر دریافت رشوه و فساد مالی به حبس ابد محکوم شد. وی از سال ۲۰۰۷ تا سال ۲۰۱۲ عضو شورای مرکزی حزب کمونیست چین بود،

• در سال ۲۰۱۳، وزیر راه آهن چین در قبال دریافت رشوه، قراردادهای راه‌آهن دولتی را اعطا می‌کرد و به ۱۱ نفر کمک کرده بود تا در قراردادهای برنده شوند. دادستان حکم وی را «اعدام با دو سال تعلیق، محرومیت از حقوق سیاسی برای همه عمر و ۱۰ سال زندان» اعلام کرد.

• در آوریل ۲۰۱۵، شهردار سابق نانجینگ به دلیل قبول رشوه به ۱۵ سال حبس محکوم شد. وی بین سال‌های

اندازی کند. این کشور با توجه به اقتصاد بزرگ و در حال رشد خود نیازمند وجود شفافیت و قدرت ریسک پذیری کم در زمینه سرمایه گذاری است و اختلاس و رشوه و فساد در کره به عنوان رسوایی های بزرگ شناخته می شود که علاوه بر زندان و حبس و استعفاء، خودکشی مقامات را نیز به دنبال داشته است.

دریافت رشوه، نماینده پارلمان کره را راهی زندان کرد

دادگاه مرکزی سنول، «سونگ کوانگ هو» نماینده حزب حاکم سائوری در پارلمان کره جنوبی را به اتهام دریافت رشوه از یک شرکت تامین کننده قطعات خطوط آهن به ۴ سال حبس و پرداخت ۷۰ میلیون وون (معادل ۶۴,۰۶۰ دلار) محکوم کرد. سونگ متهم است در ازای دریافت مبالغی پول از شرکت مذکور، از موقعیت خود به نفع این شرکت استفاده کرده است.

زندان رئیس پارلمان کره به خاطر پرداخت رشوه / ۲۰۱۲

«پارک هی تائه»، ۷۴ ساله، به مشاوران خود دستور داده بود به تعدادی از نمایندگان حزب حاکم در جریان انتخابات ریاست حزب حاکم در سال ۲۰۰۸ رشوه دهد. وی به اتهام فساد مالی از سوی دادگاه عالی کره جنوبی به ۲ سال زندان محکوم شد. مبلغ رشوه داد شده از سوی وی، دو هزار و ۵۸۳ دلار بوده که با هدف ادامه ریاست بر حزب حاکم صورت گرفته بود.

زندان برای برادر رئیس جمهور کره جنوبی

دادگاهی در کره جنوبی «لی سانگ دئوک» را در اتهام فساد

بودند در این خصوص توضیح دهد.

نمایندگان هر ماه برای هزینه های خود از جمله هزینه مسافرت پانصد هزار یین معادل پنج هزار دلار دریافت می کنند. ریوتارو نونومورای چهل و هفت ساله که نماینده پارلمان از منطقه هیوگو بود، به خاطر رسوایی به بار آمده در مقابل دوربین ها گریه کرد و از شدت شرمساری سرش را بر روی میز کوبید.

استعفای وزیر خارجه ژاپن به دلیل گرفتن رشوه

وزیر امور خارجه ژاپن به خاطر دریافت یک هدیه بسیار کم ارزش از یک خارجی، استعفا داد. مائه هارا اعتراف کرد که مبلغی معادل ۴۵۰ یورو از یک کره ای دریافت کرده و به همین خاطر از سمت خود استعفا می دهد. این درحالی است که او تاکید کرده اصلا از واریز شدن این مبلغ به حسابش توسط این تبعه کره جنوبی خبر نداشته است.

کره جنوبی

کره جنوبی سعی کرده تا جنبشی را علیه فساد در کشور راه

«لی وان کو» که فقط دو ماه در پست نخست وزیری فعالیت داشت متهم به دریافت رشوه ۳۰ میلیون وونی (۲۷ میلیون و ۴۰۰ هزار دلار) شد. همین موضوع باعث شد وی استعفا دهد.

مالی گناهکار شناخت و به دو سال زندان محکوم کرد. برادر بزرگتر رئیس جمهوری کره جنوبی که سابقه ۶ دوره نمایندگی پارلمان این کشور را داشت همچنین به پرداخت ۷۵۰ میلیون وون معادل ۷۰۱ هزار دلار به جرم دریافت رشوه از دو بانک محلی محکوم شد.

استعفای نخست وزیر کره جنوبی به دلیل گرفتن رشوه
۲۰۱۵ /

جدول زیر، مجازات جرم های مانند اختلاس، ارتشا و دریافت رشوه در کشورهای چین، ویتنام، ژاپن و کره جنوبی را نشان می دهد.

کشور	جرم	مسئولیت	میزان محکومیت
چین	اختلاس ۱۱۱ میلیون یوان (معادل ۱۳,۴۳ میلیون دلار)	رئیس بانک دولتی	حبس ابد
چین	اختلاس و ارتشاء ۳ میلیون یوان	معاون سابق رئیس کمیسیون ملی توسعه و اصلاح چین	برکناری از پست و حبس ابد
چین	رشوه و فساد مالی	رئیس امنیت داخلی چین	حبس ابد
چین	گرفتن رشوه ۶۴ میلیون یوان	رئیس راه آهن چین	اعدام
چین	گرفتن رشوه ۱۱,۳۲ میلیون یوان	شهردار نانجینگ	۱۵ سال حبس
ویتنام	اختلاس و خسارت ۱۷ میلیون و ۴۰۰ هزار دلاری	چند مدیر شرکت حمل و نقل دولتی وینالاین	اعدام
ویتنام	اختلاس ۲۵ میلیون دلاری	بانک دولتی کشاورزی و توسعه	اعدام
ژاپن	رسوایی مالی	وزیر کشاورزی ژاپن	خودکشی
ژاپن	سوء استفاده مالی	وزیر اقتصاد ژاپن	استعفاء
ژاپن	گرفتن رشوه ۴۵۰ دلار	وزیر خارجه ژاپن	استعفاء
کره جنوبی	گرفتن رشوه ۶۵ میلیون وون	نماینده پارلمان	۴ سال زندان و پرداخت جریمه ۷۰ میلیون وون
کره جنوبی	پرداخت رشون و پول به نمایندگان به میزان ۲۵۸۳ دلار	رئیس پارلمان	دو سال زندان
کره جنوبی	گرفتن رشوه	برادر رئیس جمهور کره	دو سال زندان و پرداخت جریمه ۷۵۰ میلیون وون
کره جنوبی	گرفتن رشوه ۳۰ میلیون وون	نخست وزیر کره	استعفاء

وقتی پیشرفت در کارتان حاصل شد، موفقیت خود را با دیگران در میان بگذارید. از آن‌ها بخواهید بازخورد بدهند تا مطمئن شوید که آن‌ها پیشرفت شما را می‌بینند.

هیچ کس دوست ندارد به عنوان کارمندی
با کار آیی ضعیف شناخته شود

کارمند ناکار آمد

گردآوری: قاهری

کارشناس برنامه‌ریزی آموزشی معاونت آموزشی
اداره کل منابع انسانی و تحول اداری

که برای حساب پس ندادن، حالت تدافعی به خود بگیریم و بگوییم که دلایل کافی برای اثبات ضعف ما وجود ندارد. همیشه به دنبال دلایل پیچیده برای توجیه کارهایمان هستیم مثلاً می‌گوییم مدیریت ضعیف بوده یا تیم ضعیفی به ما واگذار شده بود. مانزونی می‌گوید: «کسی که در حال کشمکش است تمایل دارد که مسائل را بیش از حد به وقایع خارجی ربط دهد». همه اینها به این خاطر است که ما می‌خواهیم تقصیر را از خود دور کنیم.

هرچند ممکن است تا حدی حقیقت در این گونه مشکلات وجود داشته باشد اما احتمال دارد جنبه‌هایی از رفتار خود شما نیز در بروز شکست نقش داشته باشد، مانزونی توصیه می‌کند که نگاه موشکافانه‌ای به کار آیی خود داشته باشید و میان آنچه می‌توانید تغییر دهید و آنچه نمی‌توانید، تفاوت قائل شوید. حکمن پیشنهاد می‌کند که نظر همکاران خود را درباره اینکه چه موضوعی باعث انحراف شما از هدف مطلوبتان می‌شود جویا شوید، ولی از آن‌ها نپرسید «من چطور هستم؟» کمک بخواهید

مانزونی می‌گوید: «اگر گیج شده اید و نمی‌دانید چه کار کنید، باید مسئله را صریحاً با رئیس خود مطرح نمایید». بسیاری از روسا به جمله «من نیاز به کمک دارم» پاسخ بهتری می‌دهند تا اینکه برای آن‌ها توجیه و تفسیرهای مختلفی بیاورید که اغلب، علت آن ضعف کار آیی خودتان است. درباره آنچه از رئیس خود می‌خواهید، صادق باشید. مانزونی می‌گوید «اگر به دیگران نشان دهید که چگونه می‌توانند به شما کمک کنند و به آن‌ها ثابت کنید که برای آنچه در کنترل شماست، احساس مسئولیت می‌کنید، آن‌ها نیز بیشتر مشتاق کمک به شما خواهند بود.» از آن‌ها بخواهید درباره عملکرد شما و اینکه چگونه می‌توانید رشد کنید بازخورد بدهند. این گونه مباحث، دو هدف را دنبال می‌کند: اول اینکه به شما کمک می‌کند تا بینش صحیحی نسبت به رفتار خود به دست آورید و دوم اینکه این کار باعث می‌شود که افراد دیگر بدانند که شما روی این موضوع کار می‌کنید. اگر این موضوع را بدانند، در این صورت کمتر احتمال دارد که در ارزیابی کار آیی شما در آینده به خود تردید راه دهند.

این مسئله می‌تواند ناامیدکننده باشد. برای بسیاری از ما اتفاق افتاده است که نتوانسته باشیم انتظارات سازمان را برآورده نماییم. خوشبختانه برای غلبه بر ضعف در کار آیی افراد، راه حل وجود دارد. با آگاهی، صداقت، خلوص نیت و حمایت می‌توان حسن شهرت از دست رفته را بازیافت.

متخصصان چه می‌گویند: ریچارد حکمن، می‌گوید: «افراد، اغلب خودشان هم نمی‌دانند که کار آیی شان ضعیف است». گاهی اوقات، رئیس یا هم‌تیمی یا نماینده منابع انسانی به شما می‌گوید که در حال درجا زدن هستید؛ طبق نظر حکمن، این گونه بازخوردها از آنچه باید باشد کمتر است. فرقی ندارد که کار آیی ضعیف شما چگونه تشخیص داده

شود، توسط خودتان یا دیگران؛ مهم این است که تشخیص این مسئله اولین قدم در جهت رفع آن است. ژان فرانکو مانزونی، می‌گوید: «ضعف کار آیی موضوعی نیست که بتوان آن را پنهان کرد و اگر بپذیریم که چنین وضعی داریم، می‌توان برای آن چاره‌ای اندیشید». به منظور بهبود کار آیی خود، مراحل زیر را دنبال نمایید:

موضوع را بپذیرید و آن را درک کنید

حکمن می‌گوید: «همه ما قابلیت فوق‌العاده‌ای در توجیه مسائل داریم که به ما کمک می‌کند در برابر مشکلات، این گونه استدلال کنیم که «تقصیر ما نبود». خیلی ساده است

اگر پیشرفتی حاصل نشد، اقدام کنید. اگر اوضاع بهتر نشد، نحوه صحبت را تغییر دهید. گاهی اوقات باید از مرحله هدایت خارج شوید و به مرحله صحبت درباره عواقب موضوع برسید.

تصمیم بگیرید که بر چه موضوعی متمرکز شوید

هکمن پیشنهاد می‌کند که از یک چکلیست سه‌قسمتی برای ارزیابی ریشه‌ای علل ضعف کار آبی بهره ببرید:

۱. تلاش: آیا وقت و انرژی کافی برای کار می‌گذارم؟
۲. استراتژی: آیا هوشیارانه کار می‌کنم یا فقط روزمرگی پیشه کرده‌ام؟
۳. استعداد: آیا مهارت، دانش و قابلیت انجام درست کار را دارم؟

هکمن می‌گوید: «اگر افراد از خود همین سه سوال ساده را بپرسند، اغلب به حقایقی دست خواهند یافت که می‌تواند به پیشرفت آن‌ها منجر شود.» با پاسخ‌هایی که به این پرسش‌ها می‌دهید می‌توانید تلاش خود را هدفمند نمایید.»

حسن شهرت خود را بازیابید

اگر مسیر کاری‌تان منحرف شد، احتمالاً پس از مدتی متوجه خواهید شد که در حسن شهرت شما خدشه ایجاد شده است. هکمن می‌گوید: «موضوع مهم این است که شما به دنبال چالش‌انگیزترین و مهم‌ترین کارها باشید و بتوانید زمانی که یک موضوع بااهمیت پیش می‌آید خود را نشان دهید.» اگر این فرصت فراهم شود، باید خیلی مراقب باشید که خود را چگونه در برابر دیگران نشان می‌دهید. مانزونی می‌گوید «نه تنها باید بهتر کار کنید، بلکه دیگران نیز باید متوجه شوند که شما بهتر کار می‌کنید.»

وقتی پیشرفت در کارتان حاصل شد، موفقیت خود را با دیگران در میان بگذارید. از آن‌ها بخواهید بازخورد بدهند تا مطمئن شوید که آن‌ها پیشرفت شما را می‌بینند. هکمن توصیه می‌کند که از چنین عباراتی استفاده نمایید: «من در حال انجام اقداماتی هستم تا در فرآیند انجام کاری که در دست دارم بتوانم سطح خود را ارتقا دهم. آیا شما متوجه تغییری شده‌اید؟ آیا توصیه دیگری برای بهبود کار من دارید؟» او همچنین هشدار می‌دهد که «حسن شهرت همیشه طی زمان به دست می‌آید. مدتی طول می‌کشد تا دیگران متوجه پیشرفت و بهبود کار آبی شما شوند و زمان بیشتری طول می‌کشد تا آن‌ها کارهای مهم را به شما واگذار نمایند.» اگر همه فعالیت‌ها به شکست منتهی شد، به دنبال تغییر باشید

زمانی پیش می‌آید که شما احساس می‌کنید بازگرداندن حسن شهرتان کاری بسیار مشکل است. حتی اگر پیشرفتی هم داشته باشید، امکان دارد که دیگران آن را احساس نکنند. احتمال دارد متوجه شوید که علت کار آبی ضعیف شما این است که در کارها دخالت داده نمی‌شوید یا به کار علاقه‌مند نیستید. در هر صورت، به حرکت خود ادامه دهید؛ چه در یک تیم جدید و چه با یک کارفرمای جدید. همان‌طور که هکمن می‌گوید «گاهی اوقات کنار کشیدن، بهترین گزینه ممکن است.»

اصولی که باید به خاطر داشت:

- تشخیص دهید چه چیزی تحت کنترل شماست که می‌توانید آن را تغییر دهید و چه چیزی خارج از کنترل است.
- خالصانه از دیگران توصیه و بازخورد دریافت کنید.
- دیگران را در جریان تلاش خود برای بهبود کار آبی‌تان قرار دهید. تا آن‌ها بتوانند پیشرفت شما را ببینند و آن را تایید کنند.

آنچه نباید انجام شود:

- نسبت به ضعف کار آبی خود حالت تدافعی نداشته باشید و سعی نکنید وقایع خارجی، یا دیگران را به خاطر آن سرزنش کنید.
- فکر نکنید که چون شما می‌دانید که در حال رشد هستید، دیگران هم این موضوع را می‌فهمند.
- در شغلی که برچسب یک کارمند ضعیف به شما خورده است، نمانید.

اقدامات مدیریتی نحوه کمک به کارمندان ناکارآمد

۱. مسئله را نادیده نگیرید. اغلب با بیشتر مشکلات مربوط به کار آبی، برخورد مستقیم نمی‌شود. بیشتر اوقات مدیران به جای اقدام کردن، آن شخص را به جای دیگری منتقل می‌کنند و اجازه می‌دهند بدون اینکه او هیچ کاری انجام دهد در همان جا بماند. «این روش اشتباه است. هیچ وقت نگذارید افراد ناکارآمد تیم شما را به زوال بکشانند. به ندرت پیش می‌آید که با انتقال این افراد یا رها کردن آن‌ها مشکل حل شود فقط اوضاع بدتر می‌شود. شما بیشتر و بیشتر خشمگین می‌شوید و خشمتان کم‌کم نمایان می‌شود و شخص احساس می‌کند راحت نیست. اگر مسئله‌ای وجود دارد، در جهت رفع آن قدم‌به‌قدم پیش بروید.

۲. فکر کنید که علت این مسئله چیست. آیا این شخص برای این شغل نامناسب است؟ آیا فاقد مهارت‌های لازم است؟ یا فقط انتظارات را به‌خوبی درک نکرده است؟

زمانی پیش می‌آید که شما احساس می‌کنید بازگرداندن حسن شهرتتان کاری بسیار مشکل است. حتی اگر پیشرفتی هم داشته باشید، امکان دارد که دیگران آن را احساس نکنند.

که آنچه را اتفاق می‌افتد مجرمانه نگه‌دارید درحالی‌که لازم است بقیه بدانند که شما روی مسئله ناکارآمدی کار می‌کنید. مانزونی معتقد است حفظ تعادل در این کار چندان آسان نیست.

۶. اگر پیشرفتی حاصل نشد، اقدام کنید. اگر اوضاع بهتر نشد، نحوه صحبت را تغییر دهید. گاهی اوقات باید از مرحله هدایت خارج شوید و به مرحله صحبت درباره عواقب موضوع برسید. مثلاً ممکن است بگویید: بگذارید خیلی واضح به شما بگویم این سومین بار است که این اتفاق افتاده و از آنجایی که رفتارت تغییر نکرده است، باید عواقب آن را برایت توضیح دهم.» اقدامات انضباطی به‌خصوص در مواردی که می‌خواهید شخص از سازمان برود نباید با نرمی و ملامت همراه باشد. مانزونی می‌گوید: «وقتی شخصی را اخراج می‌کنید، این کار فقط بر آن شخص اثر نمی‌گذارد بلکه بر خود شما، سازمان و همه اطرافیان اثر می‌گذارد. هرچند اخراج یک کارمند ناراحت‌کننده است، اما ممکن است بهترین کار برای تیم باشد. اینکه افراد ببینند یکی از همکاران هیچ کاری انجام نمی‌دهد برای آن‌ها دلسردکننده است.» مانزونی نیز در تایید می‌گوید: «فردی را که اخراج می‌کنید تنها یک نفر است، اما اگر دیگران احساس کنند که این اقدام منصفانه بوده است، نتایج منفی آن را نیز پذیرا هستند.» ۷. تغییرات مثبت را ستایش کنید. اگر در آن شخص تغییرات مثبتی ایجاد شد، آن را بگویید. به‌طور واضح بگویید که متوجه پیشرفت او شده‌اید و او را مورد تشویق قرار دهید. واینتراب می‌گوید: «گاهی اوقات، وقتی فرد ناکارآمد رشد کرد، فشار را از روی او کم کنید. شما نیاز به تیمی دارید که اشتباه کنند و از آن یاد بگیرند.»

منابع:

چگونه به کارمندان ناکارآمد کمک کنیم. رویا مرسلی. ۱۳۹۰
حذف کارمندان ناکارآمد. علی مقرر. ۱۳۹۱

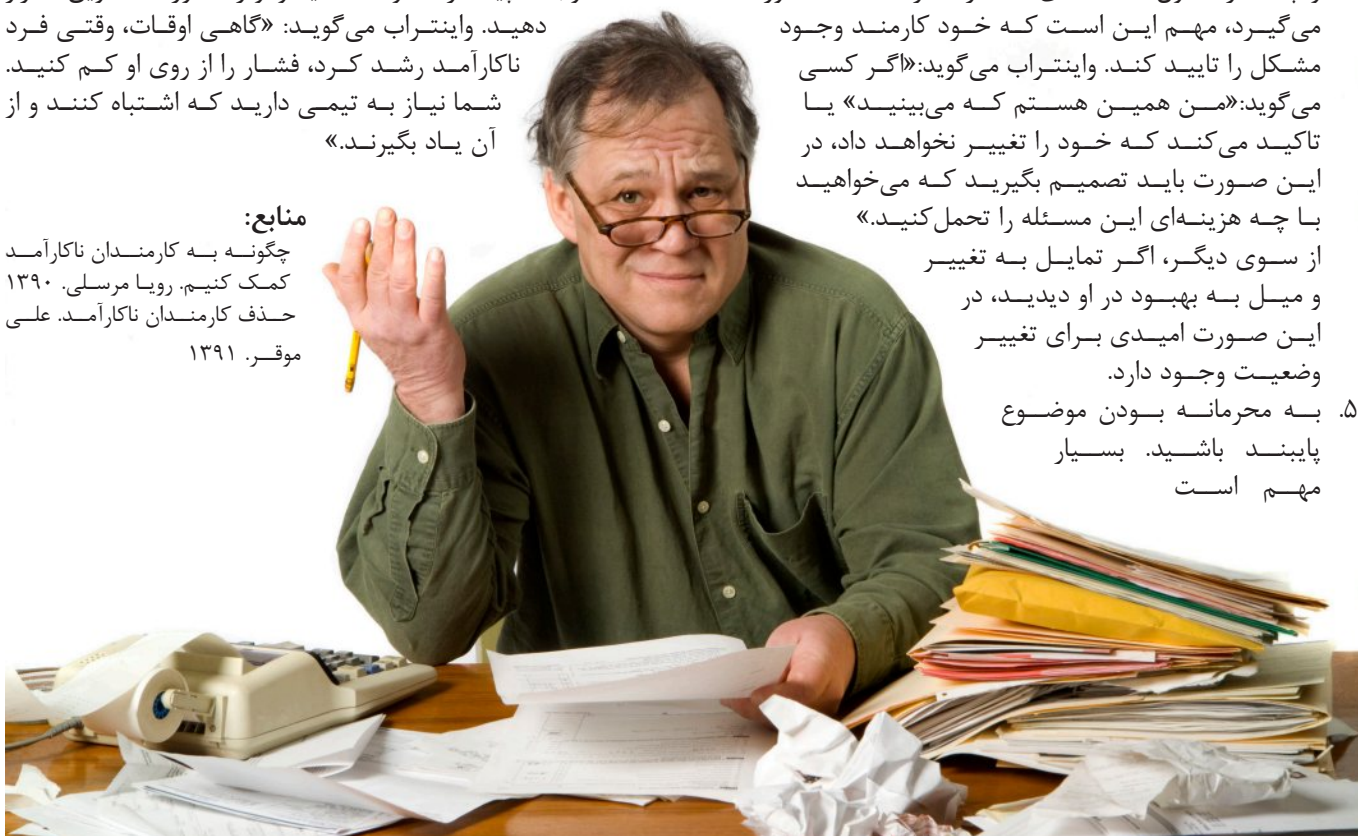
اغلب اوقات در رابطه با کار آیی، میان آنچه برای مدیران مهم است و آنچه کارمندان تصور می‌کنند، تفاوت وجود دارد. مهم این است که به نقش خود در مسئله‌ای پی ببرید. مانزونی می‌گوید: «شاید خود شما باعث بروز یک موقعیت منفی شده باشید. در نهایت می‌توان گفت به‌ندرت پیش می‌آید که همه تقصیرها متوجه کارمند یا همه تقصیرها متوجه رئیس باشد.» فقط به این فکر نکنید که آن کارمند باید برای تغییر این موقعیت چه اقدامی انجام دهد بلکه فکر کنید خود شما باید چه تغییراتی به وجود آورید.

۳. با خود فرد ناکارآمد صحبت کنید. وقتی با دیگران صحبت کردید، مستقیماً با خود کارمند نیز صحبت کنید. درباره مشاهدات خود و اینکه عملکرد او چه اثری بر تیم گذاشته است صحبت کنید و به‌طور واضح به او بگویید که قصد کمک به او را دارید. مانزونی پیشنهاد می‌کند چنین گفت‌وگویی صورت گیرد: «من متوجه اشکالاتی در رابطه با کار آیی تو شده‌ام. معتقدم می‌توانی بهتر کار کنی و خود من هم به تو کمک خواهم کرد. چگونه می‌توانیم از این وضعیت خارج شویم؟ چگونه می‌توانیم رشد کنیم؟» مهم این است که برای رسیدن به راه‌حل او را دچار توفان فکری کنید.

۴. مطمئن شوید که آیا این شخص اصلاح‌پذیر هست یا خیر. شما نمی‌توانید فردی را که خودش باور ندارد نیاز به کمک دارد، هدایت کنید. چه در آغاز یک گفت‌وگو و چه در طول مداخله‌ای که از طرف شما صورت می‌گیرد، مهم این است که خود کارمند وجود مشکل را تایید کند. واینتراب می‌گوید: «اگر کسی می‌گوید: «من همین هستم که می‌بینید» یا تاکید می‌کند که خود را تغییر نخواهد داد، در این صورت باید تصمیم بگیرید که می‌خواهید با چه هزینه‌ای این مسئله را تحمل کنید.»

از سوی دیگر، اگر تمایل به تغییر و میل به بهبود در او دیدید، در این صورت امیدی برای تغییر وضعیت وجود دارد.

۵. به مجرمانه بودن موضوع پایانید. بسیار مهم است

ابزارهای سیاست پولی در ایران

در اجرای سیاست پولی، بانک مرکزی می‌تواند مستقیماً از قدرت تنظیم‌کنندگی خود استفاده نموده و یا به طور غیرمستقیم از اثرگذاری بر روی شرایط بازار پول به عنوان انتشار دهنده پول پر قدرت (اسکناس و مسکوک در جریان و سپرده‌های نزد بانک مرکزی) استفاده نماید. بر همین اساس دو نوع ابزار سیاست پولی قابل تفکیک می‌باشد که ابزارهای مستقیم (عدم اتکا بر شرایط بازار) و غیرمستقیم (مبتنی بر شرایط بازار) سیاست پولی نامیده می‌شوند. ابزارهای سیاست پولی در ایران بر مبنای تفکیک مذکور به شرح ذیل می‌باشد:

ابزارهای غیر مستقیم

نسبت سپرده قانونی

نسبت سپرده قانونی از جمله ابزارهای سیاست پولی بانک مرکزی می‌باشد. بانک‌ها موظفند همواره نسبتی از بدهی‌های ایجاد شده و به طور اخص سپرده‌های اشخاص نزد خود را در بانک مرکزی نگهداری کنند. بانک مرکزی از طریق افزایش نسبت سپرده قانونی حجم تسهیلات اعطایی بانک‌ها را منقبض و از طریق کاهش آن، اعتبارات بانک‌ها را منبسط می‌نماید. بر طبق ماده (۱۴) قانون پولی و بانکی نسبت سپرده قانونی از ۱۰ درصد کمتر و از ۳۰ درصد بیشتر نخواهد بود و بانک مرکزی ممکن است برحسب ترکیب و نوع فعالیت بانک‌ها نسبت‌های متفاوتی برای آن تعیین نماید.

اوراق مشارکت بانک مرکزی

اجرای بهینه سیاست‌های پولی توسط بانک مرکزی، توسط ابزار اصلی و محوری عملیات بازار باز صورت می‌گیرد که به بانک‌ها انعطاف لازم را در مدیریت نقدینگی و مداخله در بازار پولی اعطاء می‌نمایند. به منظور توسعه و بسط عملیات بازار باز و اجرای سیاست‌های پولی از حیث مدیریت نقدینگی و تاثیر بر بازار پول و سرمایه، یافتن بدیل‌های مناسب در قالب موازین شرع مقدس اسلام بعد از اجرای قانون عملیات بانکی بدون ربا از جایگاه ویژه‌ای برخوردار گردید. اوراق قرضه به جهت مبتنی بودن بر بهره، اصولاً در اسلام پذیرفته شده نیست. لیکن اوراق مشارکت و سهام نمودن سرمایه‌گذاران در فعالیت‌های اقتصادی و پرداخت سودهای واقعی نه تنها با مانع مواجه نیست بلکه مورد تشویق نیز می‌باشد. برای

اولین بار، براساس ماده ۹۱ قانون برنامه سوم به بانک مرکزی اجازه داده شد که با تصویب شورای پول و اعتبار، از اوراق مشارکت بانک مرکزی استفاده نماید. شایان ذکر است که براساس برنامه چهارم توسعه، انتشار اوراق مشارکت بانک مرکزی با تصویب مجلس شورای اسلامی مجاز خواهد بود.

انتشار و عرضه اوراق مشارکت بانک مرکزی از جمله ابزارهای سیاست انقباضی و اجرای عملیات بازار باز می‌باشد؛ به طوری که با عرضه این اوراق از حجم نقدینگی کاسته‌شده و وجوه این اوراق نزد بانک مرکزی مسدود می‌گردد. در بخش پایه پولی نیز انتشار این اوراق موجب افزایش جزء بدهی‌های بانک مرکزی و کاهش پایه پولی خواهد شد. لذا در مجموع انتشار اوراق موجبات کاهش رشد نقدینگی را فراهم می‌سازد. در واقع سیاست‌گذار پولی را قادر می‌نماید تا در مواقع لزوم از طریق کنترل نقدینگی، دستیابی به نرخ تورم پایین را میسر سازد.

پرده ویژه بانک‌ها نزد بانک مرکزی

یکی از مهم‌ترین اقداماتی که در جهت استفاده مطلوب از ابزارهای غیر مستقیم پولی در چارچوب قانون عملیات بانکی بدون ربا صورت گرفت، اجازه افتتاح حساب سپرده ویژه بانک‌ها نزد بانک مرکزی است که در اواخر سال ۱۳۷۷ به تصویب شورای پول و اعتبار رسید. هدف اصلی از اجرای این طرح، اعمال سیاست‌های پولی مناسب جهت کنترل و مهار نقدینگی از طریق جذب منابع مازاد بانک‌ها بوده است. لازم به ذکر است که بانک مرکزی به سپرده ویژه بانک‌ها نزد خود براساس ضوابط خاصی سود پرداخت می‌کند.

تاثیر عوامل اقتصادی بر فساد اداری کارکنان

حسین علی پور

به اجرا درآمده است. در این نظرسنجی ۸۵ درصد پاسخ‌گویان معتقدند نبود توازن بین درآمد افراد و مخارج زندگی، موجب فساد اداری و دولتی می‌شود.

فرامرز رفیع‌پور استاد جامعه‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی مهم‌ترین عوامل موثر بر پیدایش فساد و تخلف اداری را چنین عنوان می‌کند:

وقتی که نیازها افزایش و درآمدها کاهش یابند و وقتی که ارزش‌های مادی جامعه فراگیر و راه‌های مشروع رسیدن به هدف مسدود باشد و کنترل درونی و بیرونی تضعیف شوند، انواع انحرافات و کارهای خلاف و نامشروع در جامعه روی می‌دهد و سپس این انحرافات گسترش یافته، تمام شئون جامعه را مانند یک سرطان فراگرفته و ریشه‌های نظام اجتماعی را می‌خورد. (رفیع‌پور، سرطان اجتماعی فساد، ۱۳۸۶)

نبود توازن بین درآمد و مخارج زندگی موضوع مهمی که مجلسی‌ها هم به آن اشاره داشتند. سید حمیدرضا طباطبایی نائینی نایب رئیس کمیسیون قضایی حقوقی مجلس نهم در این باره معتقد است نبود تناسب میان درآمدها و هزینه‌ها زمینه‌ساز افزایش تخلفات اداری است. (گفت‌وگوی وی با خبرگزاری خانه

تعاریف مختلفی در خصوص فساد اداری ارایه شده آنچه در تمامی این تعاریف مشترک است نوعی هنجارشکنی و تخطی از هنجارهای اخلاقی و قانونی در عملکرد اداری و سازمانی است. فقر اقتصادی و نابسامانی‌های درآمدی کارکنان سازمان‌ها، فقر فرهنگی و عدم وجود باورهای استوار اخلاقی، نبود مقررات و قوانین کافی بازدارنده و نظام‌های کنترلی موثر و ... از دلایل مختلف فساد اداری هستند.

بررسی‌های صورت گرفته بر روی پدیده فساد اداری حکایت از پیچیده بودن و گسترده بودن عوامل موثر در شکل‌گیری این پدیده دارد. عامل اداری سازمانی یکی از عوامل این پدیده ناهنجار می‌باشد.

فرآیندهای پیچیده و چندلایه امور اداری عامل تشویق مراجعان به پیشنهاد رشوه برای تسریع کار هستند، از طرفی پایین بودن حقوق کارکنان در مقایسه با نرخ تورم و هزینه‌های زندگی هم دلیل دیگری بر کاهش تدریجی قدرت مقاومت آنان به قبول این پیشنهادات است.

در عین حال واحدهای اداری معمولاً با تعداد زیادی از قوانین و مقررات غیر ضروری مواجه هستند ابهامات موجود در رویه‌های اداری و استانداردهای جاری کار، امکان هرگونه تصمیم و اقدامات خودسرانه را به کارگزاران آن‌ها می‌دهند.

نتایج یک نظرسنجی اجراشده حاکی از آن بود که نبود توازن بین درآمد و مخارج زندگی، از مهم‌ترین علل رواج فساد اداری - دولتی در جامعه است.

جامعه آماری این نظرسنجی که توسط موسسه پژوهشی ابن‌سینا اجراشده است، ۸۶۵ نفر است که در سه گروه جداگانه (شهروندان ۵۱۸ نفر)، (کارکنان نظام اداری ۲۴۰ نفر) و (مدیران ۱۰۷ نفر)،

ملت/ جمعه ۲۳ بهمن ۱۳۹۴

وی با تأکید بر اینکه یکی از مهم‌ترین علل تخلفات و مفاسد اداری عدم تناسب درآمد کارمندان دولت با هزینه‌ها است تأکید می‌کند درآمد عموم کارکنان دولت نسبت به هزینه‌های آن‌ها متناسب نیست به‌ویژه در کلان‌شهرهایی مانند تهران که به دلیل افزایش هزینه‌ها درآمدها جوابگوی مشکلات نیست؛ بنابراین زمانی که یک کارمند در معرض کمبود درآمد قرار می‌گیرد زمینه برای تخلفات اداری فراهم خواهد شد.

در همین راستا بد نخواهد بود گریزی داشته باشیم به بخشی از گزارش اکونومز (۱۳۹۵/۰۱/۲۷) درخصوص هزینه خانوار شهری که بیانگر شکاف درآمد و هزینه می‌باشد.

نگاهی به آمارهای ارائه‌شده از سوی بانک مرکزی درباره وضعیت درآمد و هزینه خانوار در فاصله سال‌های ۹۰ تا ۹۳ و متعاقب آن پیش‌بینی وضعیت بودجه خانوار در سال ۹۴ نشان می‌دهد که با وجود بزرگ‌تر شدن عدد درآمد خانوار در هر سال، ارقام هزینه‌ای نیز رشد کرده و دخل و خرج خانوار هنوز منفی است. به بیان ساده‌تر، رشد سالیانه درآمدها نتوانسته به رشد هزینه‌ها برسد و خانوار در تأمین بودجه مورد نیاز خود با کسری مواجه است.

هرچند هنوز از سوی مراجع رسمی آماری کشور، اوضاع دخل و خرج سال ۹۴ خانوار ارائه نشده اما می‌توان بر اساس داده‌های سال ۹۳ و با نگاه به اینکه اوضاع اقتصادی خانوار و افزایش قیمت‌ها در سال ۹۴ مشابه سال ۹۳ بوده، گفت اگر قیمت‌ها در سال ۹۴ نسبت به ۹۳ به میزان همان ۱۵.۶ درصد رشد کرده باشد، هزینه خانوار در سال گذشته دست کم ۵ میلیون و ۱۲۸ هزار و ۶۵۶ هزار تومان بیشتر شده که این موضوع نشان می‌دهد هزینه ماهیانه خانوار نیز از ۲ میلیون و ۷۳۹ هزار و ۷۰۰ تومان سال ۹۳

به ماهیانه ۳ میلیون و ۱۶۷ هزار تومان افزایش یافته است. همچنین درآمدها نیز که در سال ۹۴ به میزان ۱۷ درصد (میزان افزایش مزد سال ۹۴) رشد کرده بود سالیانه معادل ۵ میلیون و ۳۳۴ هزار و ۹۴۰ تومان بوده؛ بنابراین مجموع درآمد سال ۹۴ خانوار احتمالاً ۳۶ میلیون و ۷۱۶ هزار و ۹۴۰ تومان و هزینه‌ها نیز ۳۸ میلیون و ۴ هزار تومان بوده؛ بنابراین شکاف دخل و خرج خانوار در سال ۹۴ بیشتر شده و به ۱ میلیون و ۲۸۷ هزار تومان رسیده است.

می‌توان گفت با ادامه کسری بودجه خانوار در سال ۹۴، نه تنها خانواده‌ها قدرتی برای پس‌انداز نداشتند، بلکه توان برنامه‌ریزی برای هزینه‌کرد جدید را هم ندارند. نکته مهم‌تر اینکه به دلیل افت دوباره افزایش حقوق‌ها در سال ۹۵، احتمالاً در سال جاری شکاف هزینه‌ها و درآمد خانوار نسبت به سال ۹۴ از شکاف هزینه‌ها در سال ۹۴ نسبت به ۹۳ بیشتر خواهد شد.

رکود اقتصادی، کاهش درآمدها، بی‌عدالتی، مادی‌گرایی، بی‌ثباتی اقتصادی، تورم افسارگسیخته، عدم تناسب دخل و خرج، کاهش قدرت خرید و توزیع نامناسب درآمدها در جامعه، از عوامل مهم اقتصادی است که زمینه‌های بروز سوءاستفاده‌های مالی و تخلفات اداری را فراهم می‌سازد.

انریکو فری از علمای حقوق معتقد است تحول مالی اقتصادی، توسعه خدمات عمومی و اداری و توسعه رفاهیات عمومی کارکنان یکی از عوامل پیشگیری جرایم و تخلفات اداری است.

به کارگیری نرم افزارهای مکانیزه اداری و مالی در وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها، هنوز امور اداری و دفتری و گردش اسناد اغلب به طریقه سنتی یا ترکیبی انجام می‌گیرد.

برنامه‌ریزی، سازماندهی، کنترل و نظارت بر عملکرد فعالیت‌های درون سازمانی یکی از مهم‌ترین معیارها و پیش‌نیازها در توسعه و کاربرد فناوری اطلاعات در سازمان‌های امروزی محسوب می‌شود. تحقیقات گروه (تحقیقات انجمن مدیریت جریان کار) نشان می‌دهد سازمان‌های سنتی حتی مؤسسات موفق و مطرح جامعه، عملاً تنها از ۳۰ درصد منابع انسانی خود استفاده می‌کنند و از ۷۰ درصد دیگر غیر از اتلاف وقت و سربار هزینه چیزی عایدشان نمی‌شود.

اتوماسیون اداری عبارت است از متصل کردن اطلاعات کامپیوترهای موجود در یک سازمان به کمک شبکه و یا استفاده از یک برنامه نرم‌افزاری مشترک، تا انتقال اطلاعات، آمارها، نامه‌ها و مکاتبات و نیز دستورالعمل‌ها به صورت کاملاً یکپارچه و آسان انجام پذیرد و بدین ترتیب فرمولی جدید جهت طبقه‌بندی، تبادل، تنظیم و تصحیح اطلاعات درون سازمانی و تسریع بخشیدن به امر اجرا بدون نیاز به روش‌های دست و پاگیر و مرسوم اداری و با صرفه‌جویی در زمان و مواد اولیه مصرفی ایجاد شود. خودکارسازی یک گام فراتر از مکانیزه کردن است.

اقتصاد مقاومتی

بنا به نظر برخی از اقتصاددانان، اقتصاد مقاومتی معمولاً در رویارویی و تقابل با اقتصاد وابسته و مصرف‌کننده یک کشور قرار می‌گیرد که منفعل نیست و در مقابل اهداف اقتصادی سلطه،

اتوماسیون (Automation) ترکیبی است از دو کلمه «automatic» و «operation» و به معنی عمل کردن بدون عامل خارجی (انسان) یا با کمترین تاثیر عامل خارجی است. به عبارتی اتوماسیون یعنی خودکار شدن عملیات. خودکارسازی اداری مجموعه‌ای از روش‌ها برای ثبت و نمایش و مدیریت روندهای اداری، فنی و مالی می‌باشد.

اغلب این راهکارها بر پایه این جمله به وجود آمده‌اند «انسان فکر کند، ماشین کار کند» اما باوجود گذشت سال‌ها از

اتوماسیون اداری و تاثیر آن در اقتصاد مقاومتی

فرشید بهرپر

واحد پیگیری نظارت و بازرسی راه و شهرسازی

رانندگی، کارت خودرو، کارت دانشجویی، دفترچه بیمه پزشکی، حساب بانکی، سند ملکی، پاسپورت، کارت موتورسیکلت و ده‌ها مورد دیگر که همه هزینه‌های هنگفت خرید کاغذ آن هم از نوع مخصوص را بر دوش بیت‌المال خواهد داشت را فقط در یک کارت کوچک الکترونیکی آنهم از جنس پی‌وی‌سی و غیر کاغذ استفاده نمود و در نهایت دارنده آن کارت به هر اداره، بانک، شرکتی، سازمان و وزارتخانه‌ای که مراجعه می‌نماید یا به صورت الکترونیکی عملیات اداری انجام می‌دهد به صرف داشتن یک کارت کلیه آن عملیات اداری اش بدون کاغذ انجام شود.

در بایگانی‌های دستگاه‌های اجرایی انباشتی از پرونده‌هایی از جنس کاغذ هست که می‌توان با اسکن نمودن و تبدیل آنها به فایل الکترونیکی نه تنها فضاهای اداری بسیاری را افزایش داد بلکه از خرید ملزوماتی چون کاغذ جلوگیری نمود و به نیروهای اداری تاکید نمود هر یادداشتی و نگارشی را فقط با برنامه‌هایی مانند ورد در کامپیوتر انجام دهند و در این صورت از واردات کاغذ با تحمیل هزینه‌های سنگین به بیت‌المال جلوگیری خواهد شد و حتی می‌توان هزینه‌های سنگین خرید کاغذ پول را به همراه دستگاه‌های چاپ و غیره کاهش داد و با داشتن یک کارت عابر بانک هر خریدی را به جای فیزیک پول انجام داد.

با اجرایی شدن حذف کاغذ و راه‌اندازی به تمام معنای اتوماسیون اداری کاهش چشم‌گیری در هزینه مواد مصرفی در رقم بودجه برای کل کشور خواهیم داشت و با ارتقاء و تکمیل نمودن پروسه کامل اتوماسیون اداری می‌توان قدمی در تحقق اقتصاد مقاومتی گام برداشت که همانا عدم صرف بیت‌المال در ملزومات عظیمی چون خودکار و مداد و پاک‌کن و کاغذ و چاپگر و فتوکپی و غیره که مرتبط با این موضوعات می‌باشند را گامی بلند برداشت و زمینه یکی از مصادیق اقتصاد مقاومتی را فراهم و بنا نهیم.

ایستادگی نموده و سعی در تغییر ساختارهای اقتصادی موجود و بومی‌سازی آن بر اساس جهان‌بینی و اهداف دارد. برای تداوم این نوع اقتصاد، باید هرچه بیشتر به سمت محدود کردن استفاده از منابع نفتی و رهایی از اتکای اقتصاد کشور به این منابع حرکت کرد و توجه داشت که اقتصاد مقاومتی در شرایطی معنا پیدا می‌کند که جنگی وجود داشته باشد و در برابر جنگ اقتصادی و همچنین جنگ نرم دشمن است که اقتصاد مقاومتی معنا پیدا می‌کند.

اتوماسیون اداری مکانیزمی است در راستای بهبود بهره‌وری سازمان از طریق اعمال مدیریت اثربخش و کارا بر مجموعه فعالیت‌های سازمان با بهره‌گیری از:

- گردش الکترونیکی مکاتبات در سطح سازمان
- جستجوی آسان در اطلاعات ذخیره‌شده
- پاسخگویی سریع و به‌موقع به مراجعان
- حذف کاغذ از چرخه مکاتبات اداری
- اعمال کنترل مناسب بر کاربران
- ثبت و نگهداری بهینه اطلاعات
- بهبود ارتباطات درون‌سازمانی

مزایا

- کاهش هزینه‌های اپراتوری (کمک به عدم هدر رفت بیت‌المال)
- رفع مشکل کمبود نیروی متخصص
- انتقال نیروی کار به سمت کارهای خدماتی (گذری بر اقتصاد مقاومتی)
- بهبود ایمنی: جایگزین شدن با انسان‌ها در انجام کارهایی است که باید در محیط‌های خطرناک انجام شود.
- بهره‌وری بالا و کاهش فشار کار

گاهی اوقات و برخی از انواع اتوماسیون، اقتصاد سازمان‌ها، جامعه، و بسیاری از انسان‌ها را بهبود می‌بخشد؛ برای مثال، وقتی که تشکیلاتی اقتصادی سرمایه‌گذاری در فناوری‌های اتوماسیون خود را بهبود می‌بخشد و یا هنگامی که یک دولت به‌واسطه اتوماسیون درآمد‌ها را افزایش می‌دهند (مانند آلمان یا ژاپن در قرن ۲۰) و یا زمانی که انسان از اینترنت استفاده می‌کند، که به‌نوبه خود استفاده از ماهواره‌ها و سایر موتورهای خودکار را شامل می‌شود. در راستای اقتصاد مقاومتی بایستی به‌سرعت کاغذ از سیستم اداری کشور حذف نمود چرا که برنامه‌های مختلف الکترونیکی به مثابه ورد (Word) قابلیت‌های یک کاغذ را دارد، و همچنین کیبورد می‌تواند نقش خودکار و پاک‌کن را ایفا کند، و حتی ایمیل و اس‌اس و غیره هم نقش پستی و اداره پست را در بر بگیرند بنابراین دیگر لزومی به کاغذ و خودکار و پستی نخواهد بود.

بهتر است مکاتبات دستگاه‌ها به صورت سیستمی صورت پذیرد البته شاید بتوان گفت در این مسیر گام‌هایی برداشته شده است قوانین و مقررات کلی و جزئی تصویب شده است ولیکن نه تنها کافی نیست بلکه به سرحد مطلوب یعنی حذف کامل کاغذ نرسیده‌ایم. چه بسا می‌توان به جای کارت‌های متعدد من جمله شناسنامه، کارت ملی، کارت سوخت، کارت سربازی، گواهینامه‌های

نهمین اجلاس سالانه و مجمع عمومی انجمن بین المللی مسئولین مبارزه با فساد

گروه بین الملل

انجمن بین المللی مسئولین مبارزه با فساد

انجمن بین المللی مسئولین مبارزه با فساد در کنفرانسی که با حضور مقامات عالی رتبه برای امضاء کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مقابله با فساد در دسامبر ۲۰۰۳ در مریدا مکزیک برگزار گردید، تشکیل شد. ایده تشکیل انجمن زمانی تقویت شد که از طرف مسئولین دستگاه های مبارزه با فساد کشورها و همچنین سازمان های بین المللی و حتی دفتر سازمان ملل متحد برای مقابله با مواد مخدر و جرم، طرح تشکیل انجمن مورد حمایت قرار گرفت. ماهیت انجمن بین المللی مسئولین دستگاه های مبارزه با فساد، ضد فساد و غیرسیاسی بوده و به طور مستقل فعالیت می کند.

جمهوری خلق چین به عنوان یکی از بانیان اصلی تشکیل این انجمن مسئولیت برگزاری اولین اجلاس را بر عهده داشت. اجلاس مذکور با دعوت از بیش از ۱۰۰۰ نماینده از ۱۳۷ کشور جهان و ۱۲ سازمان بین المللی فعال در زمینه مبارزه با فساد از جمله دفتر پیشگیری از جرم سازمان ملل متحد و برنامه ملل متحد

نهمین اجلاس سالانه و مجمع عمومی انجمن بین المللی مسئولین مبارزه با فساد، در تاریخ ۲۲ لغایت ۲۴ اردیبهشت ۱۳۹۵ (۱۱ لغایت ۱۳ می ۲۰۱۶) در شهر تیانجین جمهوری خلق چین با عنوان «افق فراروی انجمن: تجارب آموخته شده و ترسیم راه پیش رو»، برگزار شد. در این اجلاس، نمایندگان سازمان های بین المللی، رؤسای دستگاه های نظارت و بازرسی، کمیسیون های مبارزه با فساد، آموذمان ها، دادستان ها و وزرای دادگستری قریب به هشتاد کشور از پنج قاره جهان حضور داشتند. هیئت عالی رتبه سازمان به ریاست قاضی ناصر سراج به نمایندگی از جمهوری اسلامی ایران در اجلاس شرکت کرد. نوشتار پیش رو شرح اقدامات و عملکرد هیئت اعزامی سازمان به این اجلاس است.

شکل برگزاری اجلاس

محورهای این اجلاس با برگزاری اجلاس‌های عمومی مورد بحث و بررسی مخاطبان قرار گرفت. مسئولان و نمایندگان نهادها و سازمان‌های حاضر، طی مدت ۲ روز آخرین نقطه نظرات و دیدگاه‌های خود را در رابطه با موضوعات مرتبط با اهداف انجمن در قالب ارائه سخنرانی و بحث و بررسی به اشتراک نهادند. کمیته اجرایی و برنامه ریزی اجلاس برگزاری ۴ سمینار آموزشی با موضوعات بازرسی و تعقیب، پیشگیری و آموزش و همکاری‌های بین‌المللی را پیش بینی کرده بود. ریاست سازمان بازرسی کل کشور در این دوره از اجلاس مانند دوره قبل به‌عنوان یکی از سخنرانان اصلی در اجلاس عمومی به نمایندگی از جمهوری اسلامی ایران به ایراد سخنرانی پرداختند.

اهم مطالب سخنرانی سراج رئیس سازمان در نخستین جلسه عمومی اجلاس

ناصر سراج در مراسم آغازین نهمین اجلاس سالیانه و مجمع عمومی انجمن بین‌المللی مسئولین مبارزه با فساد با ارائه سخنرانی در جلسه عمومی نخست، پیشگیری از اعطای تابعیت مضاعف به افراد و مقامات فاسد مالی و نیز همکاری‌های بین‌المللی در این امر را مستلزم عدم ایجاد ضلع سوم «مثلث تکرار فساد» برای مفسدان فراری از کشورها دانست. وی اظهار داشت؛ این جانب در هشتمین اجلاس سالیانه و مجمع عمومی انجمن که سال گذشته در کشور روسیه و در سنت پترزبورگ برگزار شد، بحثی را در خصوص پیشگیری از اعطای تابعیت مضاعف به افراد و مقامات فاسد مالی مطرح نمودم. معتقدم که این امر از تدابیر مؤثر و کارآمد در مقابله فراملی با پدیده فساد است.

آنچه در اجلاس پیشین با عنوان مقابله با اعطای تابعیت مضاعف به افراد و مقامات فاسد مالی مطرح شد، در واقع در قالب یک رویکرد پیشگیرانه جای می‌گیرد. این بحث پیشگیرانه از نگاهی نظری در ارتباط با عناصری سه‌گانه مطرح می‌شود که من آن را «مثلث تکرار فساد» از سوی مفسدان دارای تابعیت مضاعف می‌نامم. عناصر موجود در سه رأس این مثلث عبارتند از انگیزه بالقوه، سابقه عمل و محیط جدید. زمانی که یک مقام فاسد، موفق به اخذ تابعیت از کشوری دیگر می‌شود، مثلث تکرار فساد، فعال می‌شود، زیرا در حقیقت، دو رأس این مثلث یعنی انگیزه بالقوه برای عمل مفسدانه و سابقه عمل مفسدانه، هر دو از پیش وجود دارند و رأس سوم مثلث یعنی محیط جدید است که با اعطای تابعیت، شکل مثلث را کامل و آن را فعال می‌نماید. آنچه در اینجا باید با دقت و وسواس مورد توجه قرار گیرد، پیشگیری از شکل گرفتن این مثلث است. از آنجایی که دو رأس این مثلث مربوط به افراد و مقامات فاسد، از پیش وجود دارد یعنی آنها با داشتن انگیزه‌ها برای اعمال مفسدانه و عمل به آن، نشان داده‌اند که برای ارتکاب جرم، آمادگی دارند، لذا تنها راه باقی مانده برای پیشگیری از تشکیل مثلث تکرار جرم مقابله با دستیابی این افراد به محیط جدید یعنی رأس سوم مثلث است. این پیشگیری نیز از طریق

برای مبارزه با فساد در اکتبر ۲۰۰۶ در پکن برگزار شد. دومین اجلاس سالیانه و مجمع عمومی انجمن نیز به میزبانی اندونزی در «جزیره بالی» این کشور برگزار شد. کنفرانس‌ها و اجلاس‌های بعدی انجمن به ترتیب در اوکراین، ماکائو، قطر، مراکش، مالزی، پاناما و روسیه برگزار گردیده است.

این انجمن سمینارهای علمی نیز برگزار می‌نماید. از سال ۲۰۰۶ تاکنون شش سمینار در یکی از شهرهای مهم کشور چین برگزار شده است. رؤسای هیئت‌های کشورهای مختلف در سطوح رؤسای نظارت و بازرسی، رؤسا و معاونین دستگاه‌های مسئول در زمینه مبارزه با فساد، دادستان کل، وزیر دادگستری و سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی در این کنفرانس شرکت می‌کنند. سازمان بازرسی کل کشور به‌عنوان نماینده جمهوری اسلامی ایران در کلیه اجلاس‌های سالیانه و مجامع عمومی انجمن حضور فعالی داشته و با ارائه گزارش‌ها و سخنرانی‌های مرتبط با مسائل روز جهان با اعضاء انجمن و کشورهای پیشرو و علاقه‌مند به همکاری تعاملات رو به رشدی داشته است.

اهداف انجمن بین‌المللی مسئولین مبارزه با فساد

۱. ارتقاء اجرای مؤثر کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مقابله با فساد
۲. کمک به دستگاه‌های بین‌المللی ضد فساد
۳. ارتقاء همکاری‌های بین‌المللی در جمع‌آوری و فراهم نمودن مدارک برای ردگیری، توقیف و ضبط عواید ناشی از فساد
۴. ارتقاء سازوکارهای جلوگیری از فساد در دو بخش عمومی و خصوصی
۵. ارتقاء تعاملات و همکاری‌ها میان نهادهای بین‌المللی ضد فساد
۶. تسهیل تبادلات در دو زمینه تخصص و تجربه
۷. ارتقاء بررسی روش‌های پیشگیرانه به‌صورت مقایسه‌ای
۸. ارتقاء همکاری انجمن با سازمان‌های قضایی و بین‌المللی برای پیشبرد اهداف.

اهداف سازمان بازرسی جمهوری اسلامی ایران برای حضور در این اجلاس بین‌المللی:

۱. ارائه پیشنهادات عملیاتی سازمان بازرسی کل کشور در زمینه مبارزه مؤثر با مقوله اعطای تابعیت مضاعف به مفسدان و مجرمان فراری.
۲. دیدار و گفت‌وگو با وزیر نظارت چین با هدف تعیین جزییات محورهای همکاری مذکور در یادداشت تفاهم دوجانبه میان سازمان و وزارت نظارت چین.
۳. دیدار و گفت‌وگو با دادستان عالی جمهوری خلق چین که عهده دار ریاست انجمن بین‌المللی مبارزه با فساد هستند؛ با هدف بررسی زمینه‌های همکاری چندجانبه سازمان با اعضا و دبیرخانه انجمن.
۴. استمرار تعاملات بین‌المللی با استفاده از زمینه‌های ارتباطی موجود در این اجلاس‌ها برای تحقق اهداف سازمان

بهره بجویم. یکی از مهم‌ترین محدودیت‌ها در این زمینه، قرار ندادن محیط‌های جدید در اختیار مقامات فاسد از طریق اعطای تابعیت به آن‌هاست. رئیس سازمان بازرسی کل کشور با اشاره به این که بر اساس دستاوردهای علمی جدید، کار مقابله با فساد یک کار تک بعدی با روشی واحد نیست و آنچه امروز به‌عنوان مؤثرترین رویکرد در مقابله با فساد از آن یاد می‌شود، توجه به ابعاد مختلف در قالب یک رویکرد چند بعدی و استفاده از همکاری بازیگران مختلف در سطوح ملی و فراملی است؛ افزود؛ با این همه، اعتبار این رویکردهای چند وجهی، مانع از آن نمی‌شود که دست از اقدام در مواردی خاص که تقویت و گسترش فساد در آنها قطعی است، برداریم. این جانب بحث اعطای تابعیت مضاعف به افراد فاسد مالی را یک موضوع خاص می‌دانم که تأکید بر روی آن از سوی جامعه بین‌المللی و یافتن راه‌های اقدام جمعی علیه آن، راه تحرک، پویایی و گسترش فساد را محدود خواهد نمود.

بیانیه پایانی نهمین اجلاس سالیانه و مجمع عمومی انجمن بین‌المللی مسئولین مبارزه با فساد

در جریان این اجلاس، نمایندگان در بیانیه منتشره ۲۳ ماده‌ای خود خاطرنشان کردند که کشورها باید کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مقابله با فساد را اجرا کرده و ضمن تقویت همکاری متقابل، تقویت روابط دوستانه و مناسبات مشارکتی با سازمان‌ها و موسسات بین‌المللی در پیشبرد این هدف همکاری نزدیک‌تری داشته باشند. در بیانیه از کشورهایی که هنوز کنوانسیون مبارزه با فساد را اجرایی نکرده و چنین مقرراتی را لازم الاجرا نکرده‌اند، خواسته شده است این کار را در اولویت امور کشور خود قرار

عدم اعطای تابعیت به افراد و مقامات دارای سوابق مجرمانه تحقق خواهد یافت. از سوی دیگر، آنچه به‌عنوان ممانعت از شکل‌گیری مثلث تکرار فساد رخ می‌دهد، با حاکمیت ملی کشورها و اراده دولت‌ها تعارضی ندارد زیرا اولاً کشورها در توافق جمعی با یکدیگر به پذیرش این رویکرد اقدام می‌کنند و ثانیاً هیچ دولتی حاضر نیست اعمال اراده خود را مقدمه‌ای برای شکل‌گیری فساد قرار دهد که خود نیز از آن متضرر خواهد شد.

سراج بخش دیگر سخنان خود را به جنبه‌های عملی و کاربردی رویکرد مقابله با شکل‌گیری مثلث تکرار فساد اختصاص داد و گفت؛ آنچه در اینجا به‌عنوان جنبه‌های عملی مطرح می‌شود، در واقع برگرفته از تجارب طولانی و متعدد در سطوح ملی و فراملی است که مستلزم لزوم وجود اراده واقعی بین‌المللی برای عدم اعطای تابعیت به افراد و مقامات فاسد مالی و لزوم تهیه اسناد بین‌المللی الزام آور و تصویب و امضاء آنها از سوی اعضای جامعه بین‌المللی در خصوص مقابله با اعطای تابعیت به افراد و مقامات فاسد مالی است. هم‌چنین لزوم ایجاد سامانه الکترونیکی «کنترل تقاضای تابعیت پاک» زیر نظر دفتر سازمان ملل متحد برای مقابله با مواد مخدر و جرم که با استفاده از اطلاعات افراد متقاضی تابعیت در کشورهای مبدأ و مقصد، به شفاف‌سازی ماهیت تقاضاهای یاد شده اقدام نماید. وی افزود؛ سخت کردن شکل‌گیری زمینه‌های وقوع جرم و ایجاد محدودیت در محیط‌هایی که فساد در آنها، در نبود نگرهبانانی توانا، به سرعت ظاهر شده و بدون توقف در یک عرصه، به عرصه‌های دیگر تسری پیدا می‌کند، از جمله مهم‌ترین رهیافت‌هایی است که می‌تواند در مسیر کنترل فساد عمل کند. ما به‌عنوان مسئولان دستگاه‌های ضد فساد وظیفه داریم از تمام توان و امکانات خود برای ایجاد محدودیت در مسیر پویایی فساد

اجرای برنامه های آموزشی، برگزاری دوره های تربیتی، توسعه فعالیت های علمی در ارتباط با مبارزه با فساد، همکاری میان آکادمی های علوم اجتماعی در همین راستا، تسهیل در اطلاع رسانی و تبادل تجربه، تاکید بر اصول اساسی مبارزه با فساد سازمان های ذی ربط اجتماعی و دولتی، تقویت و حمایت از سازمان های مستقل مبارزه با فساد، انجام اصلاحات در سازمان های مبارزه با فساد با هدف بالا بردن کارایی آنها، آزادسازی اطلاع رسانی، مسئولیت پذیری دولت و مردم در قبال یکدیگر و شفاف سازی امور اداری برای مردم از جمله بخش های دیگر این بیانیه است. در بیانیه تیاجین قید شده است که سازمان های بازرسی و مبارزه با فساد کشورها با دولت ها و سازمان های حقوقی و قضایی کشورهای متبوع خود همکاری های بیشتری در مبارزه با فساد خواهند داشت و به اجرای قوانین در این زمینه کمک خواهند کرد. در بیانیه از همه اعضا خواسته شده است اصول ابتکاری و قوانین جدیدی را در مبارزه با فساد تدوین کرده و به دنبال اصلاحات روزمره برای تقویت روند مبارزه با فساد باشند.

این بیانیه که بین نمایندگان کشورها و مناطق حاضر در اجلاس توزیع شده، قرار است در اختیار مجمع عمومی سازمان ملل متحد نیز قرار گیرد.

دیدارهای دوجانبه ریاست سازمان در حاشیه اجلاس

دیدار و گفت و گو با «هوانگ شو شیان» وزیر نظارت جمهوری خلق چین

«ناصر سراج» در روز دوشنبه ۲۰ اردیبهشت ۱۳۹۵ (۹ می ۲۰۱۶)

دهند. نمایندگان شرکت کننده در این اجلاس یادآور شده اند که پیشرفت های شایانی در مبارزه با فساد در دنیا بدست آمده که مدیون همکاری های متقابل و ساختارهای موجود بین المللی مبارزه با فساد است با این وصف باید همچنان حمایت های فنی و سازمانی در اختیار آنان قرار گیرد و حاکمیت قانون به طور جدی در کشورها اجرا شود تا مفسدان فضای لازم برای فساد نداشته باشند. در بیانیه تصریح شده است که کشورها علاوه بر اجرای مقررات موجود بین المللی در مبارزه با فساد، به کنوانسیون ها و معاهدات ذی ربط پایبندی نشان داده و با شناسایی موانع و چالش های موجود در مبارزه با فساد و اطلاع رسانی متقابل؛ هدف ریشه کن کردن فساد را تحقق بخشند. همکاری بین المللی بیشتر در جلوگیری از فساد در عرصه اجتماعی، توسعه پایدار نیروی انسانی، حراست و حفاظت از منابع و حقوق بشر، تقویت حاکمیت قانون، اجرای برنامه توسعه هزاره سازمان ملل به طور دقیق و پایبندی به اهداف آن، مقابله با پولشویی، ضبط و توقیف اموال سرقت شده و تلاش برای بازگرداندن درست آن به چرخه سرمایه جهانی و بالا بردن آگاهی عمومی در زمینه مبارزه با فساد از جمله اهم مفاد بیانیه صادره این اجلاس در چین است.

در بخش دیگری از بیانیه آمده است: باید از فساد در هر عرصه ای از جمله در قلمرو ورزش و در هر رشته ورزشی جلوگیری کرده و به درستی با آن مقابله کرد. نمایندگان دولت ها باید آموزش های لازم را در این زمینه ببینند. آموزش مبارزه با فساد باید شکل همگانی و تخصصی به خود بگیرد و از فعالیت های سازمان های زیر مجموعه سازمان ملل در مبارزه با این پدیده پشتیبانی شود.

You can **stop**

قبل از عزیمت به تیانجین - شهر محل برگزاری اجلاس - با عالی‌ترین مقام نظارتی جمهوری خلق چین در شهر پکن دیدار کرد و با وی در خصوص مباحث مختلف همکاری‌ها به گفت‌وگو پرداخت. رئیس سازمان بازرسی کل کشور در این دیدار به تفاهم‌نامه امضاء شده میان سازمان بازرسی کل کشور و وزارت نظارت جمهوری خلق چین در جریان سفر سال گذشته «شی جین پینگ» رئیس جمهوری چین به تهران اشاره کرد و خواستار اجرای مفاد آن شد.

دیدار و گفت‌وگو با پروفسور «کائو جیان مینگ» دادستان کل دادستانی عالی جمهوری خلق چین

رئیس سازمان بازرسی کل کشور سه‌شنبه ۲۱ اردیبهشت ۱۳۹۵ (۱۰ می ۲۰۱۶) با «پروفسور کائو جیان مینگ» دادستان کل جمهوری خلق چین، دیدار و گفت‌وگو کرد.

در این دیدار رئیس سازمان بازرسی کل کشور همکاری ایران و چین در زمینه برخورد جدی‌تر با افراد فاسد و فراری، بازگرداندن اموال مسروقه ناشی از فساد را بسیار حائز اهمیت دانست.

دیدار با روسا و نمایندگان نهادهای نظارت و بازرسی، دادستانی و آموذمان‌های برخی از کشورهای شرکت‌کننده در اجلاس

۱- دیدار و گفت‌وگو با ولاسیس نماینده دبیر کل سازمان ملل متحد و رئیس امور معاهدات دفتر سازمان ملل متحد برای مقابله با مواد مخدر و جرم؛

۲- دیدار و گفت‌وگو با دادستان کل قطر (آ دکتر علی بن فتایس الماری) که به‌عنوان رئیس جدید انجمن بین‌المللی مسئولین مبارزه با فساد انتخاب شدند و عرض تبریک به

ایشان به مناسبت این انتخاب؛
۳- دیدار و گفت‌وگو با مارتین کروتتر؛ رئیس آکادمی بین‌المللی مبارزه با فساد؛

۴- دیدار و گفت‌وگو با وزیر دادگستری جمهوری آذربایجان (فکرت محمداف) وی همزمان نایب‌رئیس انجمن بین‌المللی مسئولین مبارزه با فساد نیز می‌باشد. گفت‌وگو با کامران علی‌اف (معاون دادستان کل) و رئیس کمیسیون مبارزه با فساد این کشور؛

۵- دیدار و گفت‌وگو با دکتر راسموس وان دال؛ مشاور کل انجمن بین‌المللی دادستان‌ها؛

۶- همچنین ریاست سازمان دیدار و گفت‌وگویی با نمایندگان کشور اوکراین، بلاروس، روسیه، ژاپن، کره جنوبی، ماکائو، اندونزی، مالزی، پاکستان، تاجیکستان و آرژانتین داشتند.

دستاوردهای سازمان از حضور در نهمین اجلاس سالیانه و مجمع عمومی انجمن بین‌المللی مسئولین مبارزه با فساد

۱- دیدار و گفت‌وگو با عالی‌ترین مقامات نظارت و بازرسی، مسئولین مبارزه با فساد و مقامات قضایی جمهوری خلق چین؛

۲- توافق بر اجرای یادداشت تفاهم مشترک میان سازمان بازرسی کل کشور و وزارت نظارت چین؛

۳- ارائه بحث با موضوع «مقابله با شکل‌گیری مثلث فساد- جلوگیری از اعطاء تابعیت مضاعف به مقامات فاسد فراری» در جلسه عمومی اجلاس توسط ریاست سازمان؛

برخی افراد در جیب، کیف و دیگر وسایل شخصی خود اسناد و مدارک یا کاغذهای یادداشت و ... قرار داده و به همراه خود حمل می کنند. این کار موجب می گردد افراد دیگر به طور تصادفی به این اسناد دسترسی پیدا کنند.

جرم از اسکنه ولایت

... چه در زمینه فساد اقتصادی، چه در زمینه فسادهایی که از ناحیه ابزار فرهنگی و کار فرهنگی در کشور رواج پیدا می کند، چه از ناحیه تبلیغاتی که دشمن آنها را هدایت و سازماندهی می کند و کسانی را می فرستد برای این هدایت، دچار سهل انگاری نباید شد.

(از بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با مدیران وزارت اطلاعات - ۱۳۷۸ -
اقتباس از کتاب اطلاعات و ولایت از انتشارات پژوهشکده اطلاعات - ص ۱۰۱)

توصیه های حفاظتی برای نگهداری اسناد و مدارک شخصی

۱. هرگز نسبت به حمل وسایل و اسناد و مدارک شخصی خود از محیط زندگی و کار بی تفاوت نباشید. برخی افراد در جیب، کیف و دیگر وسایل شخصی خود اسناد و مدارک یا کاغذهای یادداشت و ... قرار داده و به همراه خود حمل می کنند. این کار موجب می گردد افراد دیگر به طور تصادفی به این اسناد دسترسی پیدا کنند.
۲. هرگز در محیط های متفرقه کیف اسناد و مدارک را از خود جدا نکنید. بعضاً مشاهده می گردد، برخی افراد کیف و اسناد و مدارک خود را در محیط کار دیگران گذاشته و برای کارهای متفرقه، مانند رفتن برای رفع حاجت و غیره محیط را ترک می کنند. در بعضی مواقع فراموش می کنند که وسایل خود را از اطاق دیگران بردارند. لذا هرگز اسناد و مدارک خود را در هیچ شرایطی از خود جدا نکنید تا دچار عواقب بعدی آن نگردید.
۳. هرگز در مواقع غیر ضروری اسناد و مدارک را به همراه خود حمل نکنید. بعضی افراد عادت به حمل اسناد و مدارک غیر ضروری داشته و گاهی اوقات آنها را در داخل اتومبیل گذاشته و به خرید یا کارهای متفرقه می روند. به همراه داشتن اسناد و مدارک همیشه مسئولیت افراد را نسبت به حامل آنها سنگین تر نموده و خطرات سرقت برای آنها متصور است. لذا پیش نهاد می گردد، هر روز کیف اسناد و مدارک خود را بازدید کرده و مدارک اضافی را از آن خارج نمایید.

جبران شایعه غیر ممکن است

زنی در مورد همسایه اش شایعات زیادی ساخت و شروع به پراکندن آن کرد. بعد از مدت کمی، همه اطرافیان آن همسایه از آن شایعات باخبر شدند. شخصی که برایش شایعه ساخته بود به شدت از این کار صدمه دید و دچار مشکلات زیادی شد. بعدها وقتی که آن زن متوجه شد که آن شایعاتی که ساخته همه دروغ بوده و وضعیت همسایه اش را دید از کار خود پشیمان شد و سراغ مرد حکیمی رفت تا از او کمک بگیرد بلکه بتواند این کار خود را جبران کند. حکیم به او گفت: «به بازار برو و یک مرغ بخر آن را بکش و پرهایش را در مسیر جاده ای، نزدیک محل زندگی خود دانه به دانه پخش کن.» آن زن از این راه حل متعجب شد ولی این کار را کرد. فردای آن روز حکیم به او گفت حالا برو و آن پرها را برای من بیاور. آن زن رفت ولی ۴ تا پر بیشتر پیدا نکرد. مرد حکیم در جواب تعجب زن گفت انداختن آن پرها ساده بود ولی جمع کردن آنها به همین سادگی نیست. همانند آن شایعه هایی که ساختی که به سادگی انجام شد ولی جبران کامل آن غیر ممکن است. پس بهتر است از شایعه سازی دست برداری.

۳۸

حفاظت و اطلاعات

باید بپذیریم که دشمنان نمی‌توانند نسبت به موقعیت برتری که کشورمان از آن برخوردار است بی تفاوت باشند و لاجرم با انواع ترفندها و توطئه‌ها درصدد برآمده و بر خواهند آمد تا این مزایا را دچار فرسایش و کندی سازند. باید بپذیریم که دشمنان در جنگی که با ما آغاز کرده‌اند بیکار ننشسته و به فراخور زمان و توانشان اقدامات متعددی را برای غافلگیر کردن ما بکار بسته و متأسفانه در برخی جاها موفق نیز شده‌اند.

تاملی بر عوامل و آثار غافلگیری در برابر دشمن

خلیل اسفندیاری
سرپرست اداره اخبار و اطلاعات حفاظت و اطلاعات

قسمت ششم

پنج قسمت از این مقاله را در شماره‌های گذشته نشریه مطالعه کرده‌اید. در بخش‌های پیشین به واژه‌شناسی غفلت، غافل و غافلگیر پرداخته و اهم موضوعات در معرض خطر غفلت را بیان نمودیم. غفلت در ادبیات فارسی و شعر شاعران برجسته و تبیین ویژگی انسان‌های غافل و آثار و پیامدهای غفلت در حوزه‌های فردی، جمعی و بین‌المللی و نیز توجه به اصل غافلگیری و هشدار نسبت به آن در آثار ادبی و تاریخی کشورمان و نیز تبیین اهداف و علائم غافلگیری، سابقه استفاده از اصل غافلگیری در جنگ‌ها، تاکتیک‌های قابل استفاده برای تحقق اصل غافلگیری و مصادیقی از غافلگیری‌های مهم و شاخص در تاریخ معاصر از دیگر مطالبی بود که در بخش‌های قبلی این سلسله گفتار از نظر گرامی‌تان گذشت. اینک بخش ششم آن را که اختصاص به مرور مواردی از وقوع غافلگیری در جبهه خودی دارد را باهم می‌خوانیم.

الف) موارد غافلگیری در صدر اسلام

نظر به اهمیت موضوع هوشیاری به‌منظور جلوگیری از غافلگیری توسط دشمن، در قرآن کریم نیز تأکیدات مکرری در این باره صورت گرفته است. از جمله آن‌ها می‌توان به آیه ۱۰۲ سوره نساء اشاره کرد که برای جلوگیری از غافلگیر شدن در برابر نقشه دشمن در حین نماز نازل شده است. در شان نزول این آیه گفته شده هنگامی که پیامبر اکرم (ص) به همراه جمعی از مسلمانان به عزم مکه وارد سرزمین حدیبه شدند، جریان به گوش قریش رسید.

خالد بن ولید به سرپرستی یک گروه ۲۰۰ نفری برای جلوگیری از پیشروی مسلمانان به سوی مکه در کوه‌های نزدیک این شهر مستقر شد. هنگام ظهر، بلال اذان گفت و پیامبر (ص) با مسلمانان نماز ظهر را به جماعت ادا کردند.

اللَّهُ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا
و هنگامی که در میان آن‌ها باشی و (در میدان جنگ برای آن‌ها نماز برپا کنی باید دسته‌ای از آن‌ها با تو (به نماز) برخیزند و باید سلاح‌های خود را با خود بگیرند و هنگامی که سجده کردند (و نماز را به پایان رسانیدند) باید به پشت سر شما (به میدان نبرد) بروند و آن دسته دیگر که نماز نخوانده‌اند (و مشغول پیکار بوده‌اند) بیایند و با تو نماز بخوانند و باید آن‌ها وسایل دفاعی و سلاح‌های خود را با خود (در حال نماز) حمل کنند (زیرا) کافران دوست دارند که شما از سلاح‌ها و متاع‌های خود غافل شوید و یک‌مرتبه به شما هجوم کنند- و اگر از باران ناراحت هستید و یا بیمار (و مجروح) باشید مانعی ندارد که سلاح‌های خود را بر زمین بگذارید ولی وسایل دفاعی (مانند زره و خود) را با خود بردارید، خداوند برای کافران عذاب خوارکننده‌ای فراهم ساخته است.

باین وجود، در برهه‌هایی از تاریخ اسلام مشاهده می‌شود که مسلمانان به دلیل بی‌توجهی به آموزه‌های قرآن کریم، ناگزیر از غافلگیری در مقابل دشمن شده‌اند. نمونه‌هایی از این غافلگیری‌ها را باهم مرور می‌کنیم:

• غزوه احد

یکی از غزوه‌های مهم و بزرگ پیامبر اکرم (ص) «غزوه احد» در سال سوم هجری است. جنگی که قریش برای جبران شکست و انتقام مشرکان از کشته‌شدگان خویش در غزوه بدر به مسلمانان تحمیل نمود.

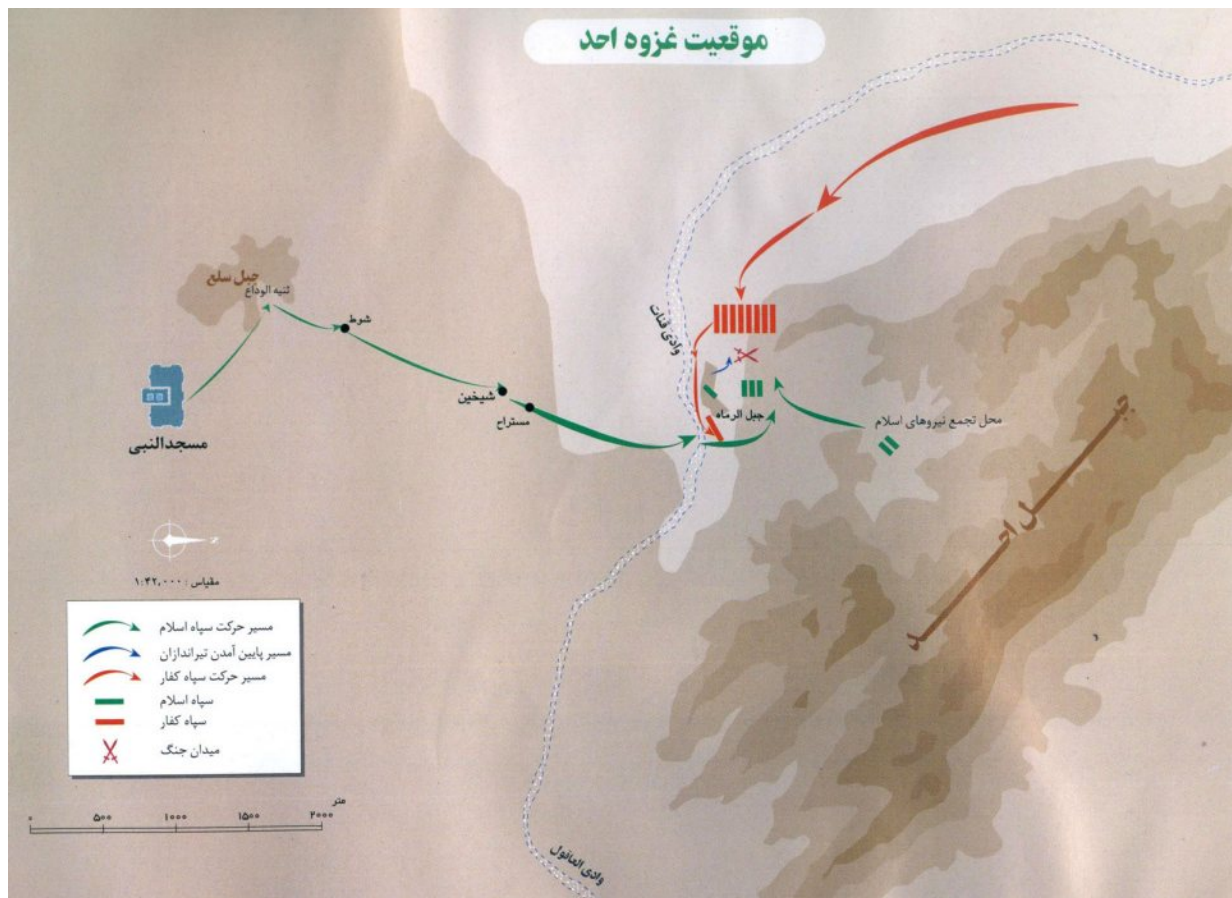
رسول خدا (ص) با اتخاذ تدبیری هوشمندانه و با شناختی از نقاط قوت و ضعف دشمن به دست آورده بود و با شناسایی نقاطی که می‌توانست تهدیدی متوجه سپاه اسلام نماید، «عبدالله بن جبر» را به همراه

خالد از مشاهده این صحنه در فکر فرورفت و به نفرات خود گفت در موقع نماز عصر که در نظر آن‌ها بسیار پرارزش است و حتی از نور چشمان خود آن را گرامی‌تر می‌دارند باید از فرصت استفاده کرد و با یک حمله برق‌آسا و غافلگیرانه در حال نماز، کار مسلمانان را یکسره ساخت.

در این هنگام، آیه ۱۰۲ سوره مبارکه نساء نازل شد و دستور نماز خوف را که از هر حمله غافلگیرانه‌ای جلوگیری می‌کند به مسلمانان داد:

وَ إِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلَتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَ لِيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ وَ لَتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَ لِيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَ أَسْلِحَتَهُمْ وَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَ أَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً وَ لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أَذًى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ وَ خُذُوا حِذْرَكُمْ إِنْ

در قرآن کریم به اهمیت هوشیاری به منظور جلوگیری از غافلگیری توسط دشمن تأکیدات مکرر صورت گرفته است. از جمله آن‌ها می‌توان به آیه ۱۰۲ سوره نساء اشاره کرد که برای جلوگیری از غافلگیر شدن در برابر نقشه دشمن در حین نماز نازل شده و دستور نماز خوف را که از هر حمله غافلگیرانه‌ای جلوگیری می‌کند به مسلمانان داد.

حتی خود امام علی (ع) نتوانست در آن‌ها تاثیری بگذارد.

بدین ترتیب، جمعیت ۲۰ هزار نفری سپاه عراق رو درروی امام علی (ع) قرار گرفته و وی را به‌جای «یا امیرالمؤمنین»، «یا علی» خطاب کرده و گفتند:

«یا علی! دعوت آن‌ها را بپذیر و گر نه تو را می‌کشیم، همچنان که عثمان را کشتیم. به خدا سوگند اگر دعوت آنان را اجابت نکنی تو را می‌کشیم.» این گروه فریب‌خورده که بعدها به‌عنوان خوارج نام گرفتند، موفق شدند سه چیز را بر امام تحمیل کنند که عبارت بود از:

- الف) پذیرش آتش‌بس
- ب) پذیرفتن ابوموسی اشعری به‌عنوان داور برای حکمیت
- ج) حذف عنوان و لقب امیرالمؤمنین از متن پیمان داوری و حکمیت

جنگ را فراهم کردند. این غفلت، باعث شهادت تعداد کثیری از سپاه اسلام از جمله حضرت حمزه (عموی پیامبر (ص)) شد.

• جنگ صفین

جنگ صفین (که در سال ۳۸ هجری رخ داد) یکی از عبرت‌آموزترین صحنه‌های تاریخ است. در این جنگ که میان سپاه امام علی (ع) و معاویه رخ داد، در شرایطی که سردار سپاه امام علی (ع) تا پیروزی نهایی گامی بیش فاصله نداشت، سپاه شام، بنا به نیرنگ عمروعاص، قرآن بر سر نیزه کرده و فریاد «حکم میان ما و شما کتاب خداست» را سردادند. همراه با آن نیز اقدام به سردادن ناله‌های ترحم‌آمیز کردند.

این صحنه‌ها، اراده را از سپاهیان امام علی (ع) سلب کرد و هشدارها و توضیحات افرادی چون «چون عدی بن حاتم، مالک اشتر، عمرو بن حمق» و

۵۰ تیرانداز در شکاف کوه احد قرارداد تا امکان حمله دشمن از پشت از بین برود.

ایشان در همان آغاز هم، اهمیت مأموریتشان را برای نیروهای حافظ تنگه برشمرده به آنان فرمودند:

«شما با پرتاب کردن تیر دشمن را برانید و نگذارید که از پشت سر وارد جبهه گردند و ما را غافلگیر سازند ما درنبرد چه غالب باشیم چه مغلوب شما این نقطه را خالی نگذارید.»

این جنگ در ابتدا با موفقیت‌های بسیاری برای سپاه اسلام همراه بود لیکن وقتی قریش متوجه شکست خود شدند، حافظان تنگه احد نیز متوجه غنائم شده و محل خدمت خود را ترک کردند. در این هنگام بود که «خالد بن ولید» با مشاهده این وضعیت، حمله از طریق همان تنگه به پشت مسلمانان را در پیش گرفته و با شهادت رساندن حافظان تنگه زمینه‌های تهییج سپاه کفر و بازگشت مجدد آن‌ها به میدان

عملیات، تاکتیک و استراتژیک، سه سطح تعاملی در هر جنگی هستند. هرگاه این سه سطح با یکدیگر هماهنگی و تعامل داشتند پیروزی ما و شکست دشمن رقم خورد و هرگاه که میان آن‌ها گسست و اختلاف بود، لطمه خوردیم.

ب) موارد غافلگیری در تاریخ معاصر

تاملی بر اهمیت و جایگاه جغرافیایی سرزمین ایران

می‌دانیم که کشور عزیزمان ایران، از دیرباز به دلیل شرایط جغرافیایی و ارتباطاتی که از آن برخوردار بوده به مهد بازرگانی و تجارت منطقه و آسیا مشهور بوده است.

قرار داشتن کشورمان در مسیر شاهراه جاده ابریشم، آن را از گذشته‌های دور تاکنون، مورد توجه و اهمیت بازرگانان داخلی و خارجی قرار داد است.

جاده‌ای که یکی از مهم‌ترین راه‌های استراتژیک دنیا بشمار می‌رود که باهدف بازرگانی در آسیا احداث شده و خاور و باختر و جنوب آسیا را به هم و به شمال آفریقا و خاور اروپا پیوند می‌داد.

قرار گرفتن در مسیر ۵ کریدور اصلی ترانزیت و حمل و نقل بین‌المللی (کریدور شمال- جنوب، کریدور تراسیکا، کریدور شرق- غرب، کریدور جنوبی آسیا و کریدور آلتید)، امکان استفاده و بکارگیری همه روش‌های پنج گانه حمل و نقل اعم از:

- جاده‌ای
- ریلی
- هوایی
- دریایی
- خطوط لوله

را برای کشورمان فراهم کرده است.

- داشتن نزدیک به ۲۵۰۰ کیلومتر ساحل آبی
- ۶۵۰۰ کیلومتر مرز خشکی
- دسترسی به آب‌های آزاد
- داشتن بنداری که به صورت بالقوه توانایی قرار گرفتن بین ۱۰ بندر بزرگ لجستیکی دنیا را دارا هستند (مانند بندر شهید رجایی)^(۱)

و ... باعث شده است تا ایران عزیز از دیرباز تاکنون مورد طمع دشمنان و طمعکاران بوده است. تا جایی که

گفته شده در طول تاریخ ایران نزدیک به ۴۵۰ جنگ کوچک و بزرگ رخ داده است.

ایران امروز هم:

- با داشتن ۲ هزار کیلومتر نوار ساحلی در جنوب و مرزهای مشترک با ۱۲ کشور در منطقه، توانایی زیادی در انتقال انرژی به نقاط مختلف را دنیا دارد.
- با ۱۳۰ میلیارد بشکه نفت دومین کشور نفتی بعد از عربستان سعودی محسوب می‌شود.
- از نظر ذخایر منابع گاز دارای ۹۵۰ تریلیون فوت مکعب گاز است.
- تولید سالانه گاز در کشورمان در حال حاضر ۳ میلیون تریلیون فوت مکعب است.
- از نظر ذخایر گاز در منطقه خلیج فارس مقام اول را دارد.
- قدرت اول از نظر ذخایر هیدروکربنی و منابع معدنی در خلیج فارس است.
- اهمیت برتر ایران در خلیج فارس آن است که بدون استفاده از ایران و راه‌های آبی و خاکی که جزو قلمرو سیاسی و جغرافیایی ایران است، منابع خلیج فارس چندان راه به جایی نخواهد داشت.^(۲)
- تنگه هرمز با طول قریب به ۱۵۸ کیلومتر و عرض حداقل ۵۶ و حداکثر ۱۸۰ کیلومتر و عمق ۱۱۵ متر، یکی از استراتژیک‌ترین گذرگاه‌های جهان به شمار می‌آید که خلیج فارس را از راه دریای عمان به اقیانوس هند و آب‌های آزاد پیوند می‌دهد. این آبراه به علت موقعیت خاص استراتژیک، شاه‌رگ حیات اقتصادی جهان محسوب می‌شود. در حال حاضر روزانه ۳۵ درصد کل نفت حمل شده توسط نفتکش‌ها (۲۰ درصد نفتی که در بازارهای جهانی مبادله می‌شود) از این تنگه عبور می‌کند.
- دریای مازندران دارای ۶ حوزه

بزرگ ذخایر نفت و گاز است که بسیاری از آن‌ها هنوز توسعه نیافته و مورد اکتشاف قرار نگرفته اند. ذخایر نفت ثابت شده این حوزه حدود ۱۶ تا ۳۲ میلیارد بشکه است. اما ذخایر احتمالی آن نزدیک به ۱۶۳ میلیارد بشکه برآورد می‌شود که نزدیک به یک چهارم مجموع ذخایر اثبات شده خاورمیانه است.^(۳)

این اهمیت جغرافیایی و استراتژیک کشورمان همواره مورد توجه و تاکید بیگانگان نیز بوده است. چنانچه ژنرال آیزنهاور در ۲۹ نوامبر ۱۹۵۲ پس از انتخاب شدن خود به سمت رئیس جمهور آمریکا بود که در نخستین مصاحبه عمومی اش درباره اهمیت سرزمین ایران چنین گفت:

«گمان نمی‌کنم منطقه‌ای مهم‌تر از ایران روی نقشه جغرافیایی جهان وجود داشته باشد؛ ایران، دارای نفت است و هم در چهار راه جهان واقع شده است.»^(۴)

باید بپذیریم که دشمنان نمی‌توانند نسبت به چنین موقعیت برتری که کشورمان از آن برخوردار است بی تفاوت باشند و لاجرم با انواع ترفندها و توطئه‌ها درصدد برآمده و بر خواهند آمد تا این مزایا را دچار فرسایش و کندی سازند.

از این رو باید بپذیریم که دشمنان در جنگی که با ما آغاز کرده اند بیکار ننشسته و به فراخور زمان و توانشان اقدامات متعددی را برای غافلگیر کردن ما بکار بسته و متأسفانه در برخی جاها موفق نیز شده‌اند.

مقام معظم رهبری در خصوص بیداری دشمن و نقشه کشی او تصریح می‌کنند که :

«... یکی از موفقیت‌های ما هم این است که امروز دشمنان ما در حصار نفرت جهانی محصور و محبوسند؛ این جزو موفقیت‌های ماست. پس این دو پدیده چشمگیر است؛ یعنی

عملیات کربلای ۴ دو هفته قبل از عملیات کربلای ۵ انجام شد لیکن با هوشیاری که نیروهای عراقی از طریق آمریکا به دست آورده بودند ادامه عملیات را غیر ممکن ساختند. در نتیجه از ادامه عملیات خودداری شد.

منحنی جبهه‌ی مقابل رو به نزول است، منحنی ما رو به صعود است. اینجوری وقتی که مقایسه کنید، همه‌ی قضایای کشور را با این نگاه که نگاه کنید، می‌توانید درست تحلیل کنید. خوب، ما نسبت به این جبهه‌بندی فکر می‌کنیم، تحلیل می‌کنیم، تدبیر می‌کنیم، می‌نشینیم برنامه‌ریزی می‌کنیم؛ دشمن هم عیناً همین جور است. دشمن هم می‌نشیند، نسبت به جمهوری اسلامی، نسبت به آنچه که باید با جمهوری اسلامی انجام بدهد، ضربه‌هائی که بایستی حواله بکند، برنامه‌ریزی میکند. دشمن نسبت به ما، هم از موضع تهاجم، هم از موضع تدافع، برنامه‌ریزی دارد. ما هم یک برنامه‌ریزی هائی در مقابل دشمن داریم.»^(۵)

مقام معظم رهبری ضمن تبیین نقاط قوت نظام اسلامی و با بیان عبرت‌های نهفته در جنگ احد تصریح می‌کنند که:

«... نقاط ضعف هم داریم. اگر نقاط منفی را نبینیم، ضعفهای خودمان را شناسیم، یقیناً ضربه خواهیم خورد. نقاط ضعف ما، هم در زمینه‌های اقتصادی است، هم در زمینه‌های فرهنگی است. ما خطاها داشتیم، ضعف‌ها داشتیم، بر بعضی از چالش‌ها نتوانستیم غلبه کنیم؛ این واقعیتی است. حتی در همان تهدیدهای که مستقیماً از طرف دشمن هست، اگر ما ضربه‌ای خوردیم، تقصیر خود ماست، کوتاهی‌های خود ماست. قرآن کریم در قضیه جنگ احد می‌فرماید: «وَلَمَّا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ قَدِ اصْبَتُمْ مِثْلَهَا قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ انْفُسِكُمْ» (آل عمران - ۱۶۵)

در قضیه احد، آن حادثه تلخ اتفاق افتاد: مسلمان‌ها اول پیروز شدند، بعد یک عده‌ای مأموریت‌ها را فراموش کردند، تنگه را رها کردند،

رفتند سراغ غنیمت جمع کردن؛ دشمن هم توانست نیروهای اسلام را دور بزند، بیفتد به جانشان، تعدادی از آن‌ها را بکشد، آن‌ها را منهزم کند؛ به طوری که مسلمان‌ها از ترس‌شان مجبور شدند به کوه پناه ببرند. جان مبارک پیغمبر به خطر افتاد، به پیغمبر ضربه وارد آمد. بعد مسلمان‌ها گفتند: خب، چرا این جوری شد؟ خدا به ما وعده پیروزی داده بود. خدای متعال می‌فرماید که ما شما را پیروز کردیم، وعده خدا عملی شد، اما شما خودتان هستید که کار را خراب کردید. اولاً اگر دشمن به شما ضربه زد، شما هم متقابلاً به دشمن ضربه‌ها زدید - «قد اصبتُم مثلیها» - تعجب نکنید؛ بالاخره در میدان جنگ، زدن و خوردن، هر دو هست. در عرصه جنگ بزرگ میدان سیاست و اقتصاد جهانی، آدم، هم می‌زند، هم می‌خورد؛ نباید خلاف انتظار باشد. اما «قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا»؛ می‌گوئید ما از کجا این ضربه را خوردیم. بعد قرآن می‌فرماید: «قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ انْفُسِكُمْ»؛ از خود شما بود، خودتان خطا کردید.

ما یک جاهائی خطا کردیم. «انَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»^(۶) یک جاهائی طبق وظیفه عمل نکردیم؛ یک جاهائی مراقبت‌هائی که باید انجام بدهیم، انجام ندادیم؛ یک جاهائی دلبستگی‌های خودمان را زیر پا گذاشتیم؛ این‌ها منجر شده به اشکالاتی - این را هم باید در نظر داشته باشیم - به چیزهائی که باید از آن پرهیز کرد و بر حذر بود، سرگرم شدیم؛ به منازعات سیاسی، به مشاجرات سرگرم شدیم؛ به رفاه‌طلبی سرگرم شدیم، به منش‌های اشرافی سرگرم شدیم؛ این‌ها نقاط ضعف است ... غفلت از روحیه جهادی و ایثار، غفلت از تهاجم فرهنگی دشمن، غفلت از در کمین بودن دشمن، غفلت از نفوذ دشمن

در فضای رسانه‌ای کشور، بی‌مبالاتی نسبت به حفظ بیت‌المال؛ اینها گناهان ماست، این‌ها نقاط ضعف ماست. میل به رفتارهای قبیله‌ای در میدان سیاست، در میدان اقتصاد، از دیگر نقاط ضعف ماست ... در زمینه اقتصاد، فعالیت‌های زیادی شده، بازارش هم هست؛ اما مسئله اشتغال حل نشده است، مسئله تورم حل نشده است، مسئله ساعات مفید کار حل نشده است.

فرهنگ کار باید در کشور یک جوری باشد که مردم کار را عبادت بدانند؛ هر یک ساعت کار را با شوق بپذیرند در مدت و مقدار کاری که انجام می‌دهند. باید کار کرد. با بی‌کاری و بی‌میلی به کار و تنبلی و وادادگی، کشور پیش نخواهد رفت. در زمینه فرهنگ، اخلاق عمومی و عدم رواج فضائل اخلاقی، مشکلاتی داریم. باید روز به روز فضائل اخلاقی در بین ما رشد کند. صبر ما، شکر ما، ذکر ما، احسان ما، مروت ما نسبت به دیگران، اجتناب ما از ایداء دیگران، میل ما به خدمت به دیگران، روز به روز باید در بین جامعه رشد پیدا کند. این‌ها به خودی خود پیش نمی‌آید؛ این‌ها کار لازم دارد، تلاش لازم دارد. در این زمینه‌ها کوتاهی داریم. رواج فرهنگ اسراف و تجمل‌گرایی در جامعه، رشد یا عدم توقف میل به خشونت در برخی از بدنه‌ی جوان کشور، مضر است. ما فیلم‌هائی پخش می‌کنیم که خود آن کسانی که سازنده این فیلم‌ها هستند، به خودشان هشدار می‌دهند و می‌خواهند خطر این فیلم‌ها را که تولید خشونت در جامعه است، متوقف کنند؛ ولی ما حالا داریم این‌ها را منتشر می‌کنیم! اینها مضر است.

بچه‌های ما از اول با خنجر و با قمه و با اسلحه گرم - البته پلاستیکی‌اش -

عملیات کربلای ۴ گرچه به ظاهر با عدم فتح همراه بود اما لغو ادامه عملیات، خود موجبات غافلگیری ارتش بعث را فراهم کرد چرا که گمان نمی کرد رزمندگان کشورمان بتوانند به این سرعت خود را بازسازی نموده عملیات بزرگی در سطح کربلای ۵ و در شرایط منطقه ای خاص را به انجام رسانند.

۴۳

حفاظت
و اطلاعات

تاوقتی تهران را بمباران کردند. در روز ۳۱ شهریور ۵۹ جنگ در واقع آغاز نشد - آن روز تهران بمباران شد - جنگ از پیش شروع شده بود. اگر مسئولانی که آن روز در رأس کار بودند - همان کسانی که بعد هم نشان دادند لیاقت اداره کشور را ندارند - می فهمیدند، تشخیص می دادند و آمادگی خود را بالا می بردند، نه خرمشهر آن جور می شد، نه قصر شیرین آن جور می شد، نه برخی از مناطق دیگر مرزی. آن غفلت اولیه موجب شد که بر این منطقه و منطقه خوزستان، آن طوری که من در برهه کوتاهی از نزدیک مشاهده کردم، آنچنان فضای غم آلودی حاکم شود...»^(۸)

وی در پاسخ به این پرسش که: «آیا تحرکات کردستان، خوزستان و آن ۶۰۰ مورد تعرضات عراقی ها کفایت نمی کرد که این ها برنامه است و ممکن است مقدمه جنگ باشد؟» چنین گفته است:

حجت الاسلام والمسلمین آقای هاشمی رفسنجانی نیز در توضیحاتی در این خصوص چنین گفته است: «... لحظه شروع جنگ غافلگیر شدم، در مجلس بودم که یک دفعه

می خورند. وقتی دشمنی کمین می گیرد و ما نمی دانیم که او کمین گرفته است، نمی شناسیم؛ یا اگر چنانچه اطلاع پیدا کردیم، علاج را زود و بهنگام ارائه نمی دهیم؛ آن وقت ضربه می خوریم. جمله خوبی را این برادر عزیز اینجا گفتند. گفتند خانواده ها می گفتند اگر این رزمنده را ما از خانه بیرون نفرستیم، فردا دشمن دم در خانه می آید، باید بجنگیم. این خیلی نکته مهمی است؛ این همان نکته ای است که امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمود: هر جماعتی که در داخل خانه خودشان مورد تهاجم دشمن قرار بگیرند، غفلت کنند از این که دشمن دارد می آید، این ها شکست خواهند خورد، مغلوب خواهند شد. دشمن را از دور باید دید، از دور باید شناخت؛ این غفلتی بود که آن روز آن کسانی که باید می دیدند، ندیدند. در تهران هی گفته می شد و خبر می رسید که در منطقه کرمانشاه، در منطقه ایلام - بیشتر در این مناطق - دشمن مشغول آرایش نظامی است. آنجا که گفته می شد، سیاسیونی که مسئول کار بودند، انکار می کردند؛ می گفتند نه، چنین خبری نیست.

آشنا بشوند، انس پیدا کنند، یاد بگیرند؛ خب، اینها خطرات دارد، اشکالات دارد، تبعات دارد، در جامعه آثارش را هم می بینیم؛ این جزو ضعف های ماست ... عدم مقابله درست و منطقی با تباه کردن نسل جوان، یکی دیگر از مشکلات ماست. یک نقشه، تباه کردن نسل جوان است. ما در این خصوص تا حالا مقابله درستی نداشته ایم و موفق نشده ایم.

همچنین مواد مخدر صنعتی و تهییج گریزه جنسی و از این چیزها...»^(۷)

در ادامه این مقاله، نمونه هایی از این نقاط را با هم مرور می کنیم:

آغاز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران

آغاز جنگ از سوی رژیم بعث صدام علیه کشورمان در آخرین روز شهریور سال ۱۳۵۹ را می توان یکی از اقدامات غافلگیرانه دشمن علیه انقلاب اسلامی و ایران عزیز قلمداد کرد. مقام معظم رهبری غفلت صورت گرفته در آغاز جنگ را چنین توضیح می دهند:

«غالباً کشورها و جوامع از ندانستن موقعیت و نشناختن فرصت، ضربه

از این رو باید بپذیریم که دشمنان در جنگی که با ما آغاز کرده اند بیکار ننشسته و به فراخور زمان و توانشان اقدامات متعددی را برای غافلگیر کردن ما بکار بسته و متأسفانه در برخی جاها موفق نیز شده‌اند.

این خبر بخش شد. صدای هواپیماها و صدای انفجار را شنیدیم. اول صداها را شنیدیم و بعد خبرها پخش شد که به ۱۱-۱۰ جا حمله کردند. نوعاً به پایگاه‌های هوایی حمله کرده بودند. اکثر بمب‌هایشان عمل نکرده بودند و صدمه‌ای به ما نزد. جلسه شورای عالی دفاع را گذاشتیم. اولین باری بود که به جلسه نظامی‌ها وارد می‌شدیم. در همین ستاد کل در زیر زمین طبقه پایین یک اتاق جنگی بود که رقتیم و دور میز گردی نشستیم.» (۹)

سردار سرلشکر پاسدار محسن رشید نیز در این باره می‌گوید:

«آمادگی عراقی‌ها و احتمال بروز جنگ را فقط در صحنه‌های نظامی نباید دید. صحنه‌های غیر نظامی هم این امر را نشان می‌دهد. من فکر می‌کنم ما در شخصیت‌شناسی صدام و موقعیت عراق دچار ضعف بودیم. ببینید تیرماه ۵۸ در کنفرانس غیر متعهدها در هاوانا، ابراهیم یزدی به عنوان وزیر امور خارجه دیداری با صدام حسین داشت که از آن دیدار کاملاً راضی بیرون می‌آید. من یادم هست ابراهیم یزدی وقتی از هاوانا برگشت نظرش این بود که با صدام حسین گفت‌وگو کردیم و روابطمان به زودی خیلی خوب خواهد شد. در حالی که در خاطرات شخصیت‌های عراقی که بعد از سقوط صدام منتشر شده معلوم می‌شود بعد از اینکه ابراهیم یزدی جلسه را ترک می‌کند صدام از نفر سومی که در آن دیدار حضور داشته و عراقی بوده می‌پرسد به نظر تو این دیدار چطور بود؟ آن شخصیت عراقی هم از مرادات با طرف ایرانی ابراز رضایت می‌کند. اما صدام فهم سیاسی او را تفسیر کرده و می‌گوید: دماری از روزگار ایرانی‌ها در آورم که در تاریخ ثبت کنند.

می‌بینید که درک این اهداف

خاک ایران فرود می‌آید و افراد ناشناخته‌ای را در آنجا پیاده می‌کند. ۱۳ فروردین ۵۸ یعنی فردای رای مردم به برپایی نظام جمهوری اسلامی، هلیکوپترهای عراق در مرز مهران به مرزهای هوایی ایران تجاوز می‌کنند. در تیر ماه ۱۳۵۸ صدام حسین در یک کودتای بدون خون‌ریزی علیه حسن البکر، رئیس‌جمهور وقت عراق، فرماندهی کل نیروهای مسلح را به دست گرفت و تنها چند روز بعد هواپیماهای عراق به ایران حمله کردند. در سردشت ۱۵ نفر را کشتند. در پاوه دیوار صوتی را شکستند. همه این موارد نشان می‌دهد که مردم ایران در صورت پیروزی انقلاب باید طعم جنگ با عراق را بچشند.

اما ما به سه دلیل با وجود این شواهد و قرائن مبنی بر حمله‌باز غافلگیر شدیم. اول اینکه ما در دور پیروزی بودیم. ما شاه را به عنوان مهم‌ترین متحد آمریکا بعد از اسرائیل در خاورمیانه از سلطنت پایین کشیده بودیم و از آن بالاتر سفارت آمریکا به عنوان یک ابرقدرت جهانی را تسخیر کرده بودیم و افرادش را دست بسته گروگان گرفته بودیم. به همین دلیل این حس پیروزی اجازه نمی‌داد که اصلاً به این فکر کنیم که

صدام نیازمند شناخت شخصیت این مرد بوده است. امام، صدام را به خوبی می‌شناخت ولی این شخصیت‌شناسی در ما نبود. امام در زمان تبعیدش در عراق این مرد را به خوبی شناخته بود. در اوج اختلاف بین ایران شاهنشاهی با عراق بعثی قبل از قرارداد ۱۹۷۵، رژیم عراق سعی می‌کند از امام که شاخص‌ترین مخالف محمدرضا پهلوی بود، سوءاستفاده کرده و مواضع امام را طبق توقعات خود در مساله اروندرود همسو کند. لیکن امام منافع ملی را به پای مبارزه با رژیم محمدرضا شاه خرج نکرد و خواسته صدامیان را قاطعانه رد کرد. دهم بهمن ۵۷ وزیر کشور عراق در عربستان با وزیر کشور عربستان گفت وگو می‌کند و موضوع مذاکرات‌شان هم چگونگی جلوگیری از گسترش انقلاب اسلامی بود، یعنی زمانی که هنوز انقلاب پیروز نشده است. ۱۹ یا ۲۰ بهمن که هنوز حکومت سقوط نکرده بود، سفیر عراق در فرانسه می‌گوید ما به شاه پناهندگی می‌دهیم. اندکی بعد از پیروزی انقلاب تجاوزات مرزی عراق آغاز شد.

در اسفند ۵۷ چند هلیکوپتر عراقی در منطقه یسرشیو کردستان در

در سال‌های قبل نیز موارد مشابهی که می‌توانست منجر به تهدید نظامی مرزهای کشور شود نیز در مرزهای شرقی و غربی رخ داد (مانند حضور طالبان در افغانستان و داعش در عراق) که با حضور بازدارنده نیروهای مسلح از هرگونه اقدامی جلوگیری شد. می‌شد قبل از آغاز جنگ تحمیلی نیز اگر حساسیت‌ها بموقع برانگیخته می‌شد، امکان اجرای همین شیوه بازدارنده در آن زمان نیز وجود داشت.

کسی در حد و اندازه عراق بخواهد به ما حمله کند. دوم اینکه ما در آن زمان آنقدر گرفتار آشوب داخلی و درگیری‌های جناحی و ساختارسازی سیاسی بودیم که فرصت اینکه به جنگ فکر کنیم را نداشتیم. سوم اینکه ارتش ما خیلی تحلیل رفته بود و سپاه هم که اصلاً نظامی نبود. تازه همین توان باقی‌مانده ارتش هم با مختصر توان سپاه که نظامی هم نبود، درگیر آشوب‌های نظامی کردستان بودند. اگر نگاه کنید می‌بینید یک هفته بعد از پیروزی انقلاب در ۲۹ بهمن تیپ مه‌باد لشکر ۶۴ غارت شد. ۲۷ و ۲۸ اسفند ۵۷ پادگان لشکر ۲۸ سنجند محاصره شد. آخر فروردین ۵۸ در نقده آشوب نقده برپا شد. واسطه تیر ۵۸ پاسداران مریوان که بومی هم بودند قتل‌عام شدند. آخر مرداد ۵۸ پناه آشوب شد و اصلاح‌فای کردستان را نظامی‌گری فرا گرفت. این وضعیت تا آخر شهریور ۵۹ ادامه داشت و در چنین وضعیتی ناگهان هجوم سراسری ارتش عراق شروع شد، البته بعضاً برخی نگاه‌های غلط راهبردی هم وجود داشت و تصور این نمی‌رفت که اصلاً جنگی به وقوع بپیوندد ولی بی‌تردید امام خمینی وقوع جنگ را از اول انقلاب و پیش از انقلاب پیش‌بینی کرده و احتمال آن را می‌داد.»^(۱۰)

روایت سردار حسین علایی، مشاور عالی رییس ستاد کل نیروهای مسلح در امور دریایی در قرارگاه مرکزی خاتم‌الانبیا (ص) از غافلگیری کشورمان در آغاز جنگ تحمیلی نیز چنین است:

«حتی روزی که جنگ شروع شد ایران وزیر امور خارجه نداشت. بنابراین، ایران در روزهای قبل از شروع جنگ درگیر و دار تشکیل دولت دائمی بود و مسایل سیاسی داخلی اهمیت بیشتری نسبت به احتمال تهدید خارجی داشت. اما

باین وجود بسیاری از مسوولان کشور و کسانی که درگیر مسایل مربوط به امنیت ملی بودند علیه احتمال تجاوز عراق موضع‌گیری کردند، مثلاً حدود دو هفته قبل از آغاز جنگ بنی‌صدر به کرمانشاه می‌رود و در آنجا جلسه شورای عالی دفاع با حضور شهید رجایی و فرماندهان ارتش و سپاه غرب تشکیل می‌شود. در این جلسه فرماندهان سپاه غرب کشور مثل شهید بروجردی و سردار صفوی و برخی دیگر قاطعانه می‌گویند که ارتش عراق قصد حمله به ایران را دارد، اما آن موقع بنی‌صدر استدلال می‌کرد که اگر بخواهد حمله‌ای به ایران صورت بگیرد باید موازنه قوای بین‌المللی به هم بخورد و بنابراین از سادگی شماسنت که می‌گویید عراق می‌خواهد به ایران حمله کند.

فرماندهان سپاه غرب تأکید می‌کنند که ما از ارتفاعات قصر شیرین دیده‌ایم که یک لشکر زرهی مکانیزه عراق به سمت ایران آرایش گرفته و این را با چشم می‌توان دید، اما بنی‌صدر و بعضی از مسوولان حاضر در آن جلسه، آن را فقط یک تهدید تلقی می‌کنند و احتمال حمله نظامی به ایران را جدی نمی‌گیرند. حتی یکی از فرماندهان عالی ارتش در آن زمان هم می‌گوید شما به دنبال گرفتن سلاح برای خودتان هستید و به همین خاطر می‌گویید که عراق دنبال جنگ است و بنی‌صدر هم به فرماندهان سپاه می‌گوید که شما بهتر است به مسایل کردستان بپردازید. بنابراین در عین حالی که اطلاعاتی حاکی از جنگ عراق با ایران وجود داشت ولیکن دو مساله باعث شد که ایران تقریباً در این موضوع غافلگیر شود، یک مساله مهم این بود که ایران درگیر و دار مسایل داخلی بود و دومین مساله این بود که تصور مسوولان عالی کشور این بود که عراق

به چه دلیل می‌خواهد با ایران بجنگد؟ چنین دلیلی وجود ندارد و عراق دست به چنین کار احمقانه‌ای نمی‌زند که بخواهد جنگی با ایران به راه بیندازد.»^(۱۱)

در همین رابطه و در خصوص غافلگیری کشورمان در آغاز جنگ تحمیلی، سردار سرلشکر غلامعلی رشید، جانشین رئیس ستاد کل نیروهای مسلح نیز اصل موضوع را نفی نکرده، لیکن معتقد به غافلگیری در سطح راهبردی است. وی با بیان اینکه عملیات، تاکتیک و استراتژیک، سه سطح تعاملی در هر جنگی هستند، ابراز عقیده می‌کند که هرگاه این سه سطح با یکدیگر هماهنگی و تعامل داشتند پیروزی ما و شکست دشمن رقم خورد و هرگاه که میان آن‌ها گسست و اختلاف بود، لطمه خوردیم.

این مقام عالی نظامی درباره غافلگیر شدن ایران در آغاز جنگ تحمیلی، آن را جای مناقشه دانسته چنین گفته است:

«افرادی مانند امیر سید تراب ذاکری که افسر اطلاعاتی ارتش بود و دیگر یگان‌ها همچون ژاندارمری تحرکات دشمن را زیر نظر داشتند و آن را گزارش می‌کردند اما بنا به دلیل فقدان تعامل میان سه سطح نامبرده، ایران دچار غافلگیری راهبردی شد و بنا به همین دلیل ۱۵ الی ۲۰ هزار کیلومتر مربع از خاک کشورمان تصرف شد. یادمان باشد تصمیم‌گیری برای مقابله با دشمن باید قبل از جنگ صورت بگیرد اما این تصمیم‌گیری‌ها قبل از جنگ انجام نشد.»^(۱۲)

لازم به ذکر آنکه در سال‌های قبل نیز موارد مشابهی که می‌توانست منجر به تهدید نظامی مرزهای کشور شود نیز در مرزهای شرقی و غربی رخ داد (مانند حضور طالبان در افغانستان و داعش در عراق) که با حضور بازدارنده نیروهای مسلح از هرگونه اقدامی جلوگیری شد.

می شد قبل از آغاز جنگ تحمیلی نیز اگر حساسیت ها بموقع برانگیخته می شد، امکان اجرای همین شیوه بازدارنده در آن زمان نیز وجود داشت. در بیان مصداقی از اینگونه اقدام بازدارنده می توان به اقدام پیامبر اکرم (ص) در جریان جنگ تبوک اشاره کرد. در این جنگ بود که به دستور پیامبر (ص)، مسلمانان و امکانات جنگی آن ها، برای جنگ با لشکر مجهز روم بسیج شدند. جالب آنکه پیامبر اکرم (ص) در این جنگ برنامه و هدف خود را پنهان نداشته و صراحتاً مقصد و هدف و حتی راه خویش را نیز بیان فرمودند. رسیدن خبر حرکت سپاه اسلام، با ۳۰ هزار جنگجو و ۱۰ هزار اسب به سرحدات روم، دشمن را در وحشت فرو برده و آنان را از هرگونه رویارویی ناتوان ساخت.

• عملیات کربلای ۴

این عملیات دو هفته قبل از عملیات کربلای ۵ انجام شد لیکن با هوشیاری که نیروهای عراقی از طریق آمریکا به دست آورده بودند ادامه عملیات را غیر ممکن ساختند. در نتیجه از ادامه عملیات خودداری شد. آمریکا پس از رسوایی قضیه مک فارلین دبیر شورای امنیت ملی ریگان برای به دست آوردن اعتبار خود در قبال عراق تلاش کرد با جاسوسی و دادن اطلاعات به آن، جبران مافات کرده باشد، بنابراین برای این کار دقیق ترین و جزئی ترین خبرها را درباره عملیات کربلای ۴ در اختیار عراقی ها قرارداد. اظهارات مقامات عراقی در مورد اهداف عملیات و نتیجه آن حاکی از آن بود که اطلاعات ارسالی به عراق حاوی نکات قابل ملاحظه ای بوده است، حتی رادیوی عراق، پیشاپیش تبلیغات می کرد که عملیات ایرانیان شکست خورده و وزیر دفاع عراق نیز اظهار داشت:

«ما به خاطر این اطلاعات از آمریکا تشکر می کنیم.» (۱۳)

اما ذکر این نکته مهم حائز اهمیت است که عملیات کربلای ۴ گرچه به ظاهر با عدم فتح همراه بود اما لغو ادامه عملیات، خود موجبات غافلگیری ارتش بعث را فراهم کرد چرا که گمان نمی کرد رزمندگان کشورمان بتوانند به این سرعت خود را بازسازی نموده عملیات بزرگی در سطح کربلای ۵ و در شرایط منطقه ای خاص را به انجام رسانند.

در شرایط منطقه ای که عملیات موفق و غرور آفرین کربلای ۵ انجام گرفت نیز می خوانیم که:

«در این منطقه عملیاتی، ارتش بعث به کمک کارشناسان نظامی خارجی و صرف هزینه های بسیار هنگفت، قویترین و مستحکم ترین خطوط دفاعی را ایجاد نموده بود. به طوری که فرماندهان و سربازان بعثی با

اطمینان از نفوذ ناپذیری این خطوط، آن را دژ استواری نام نهاده بودند. ایجاد انواع میدان های مین و سیم های خاردار و سنگرهای بتونی در بخش های خاکی منطقه و ایجاد دریاچه ها و باتلاق های مصنوعی با عمق کم، نه تنها نیروی پیاده، بلکه عبور قایق را نیز ناممکن می ساخت، از جمله ای این موانع بود. در انتهای این آب گرفتگی ها و در ساحل خط دفاعی دشمن، ده ها ردیف سیم خاردار و موانع خورشیدی و میدان های وسیع مین و سنگرهای دیده بانی کمین قرار داشت و در پشت این موانع نیز دژ خاکی بزرگی به ارتفاع ۵ الی ۶ متر به عرض ۱۰ متر احداث شده و یک کانال بزرگ سیمانی نیز داخل این دژ تعبیه گردیده بود. قابل توجه این که این موانع و خطوط دفاعی در پشت این دژ باز هم تکرار شده بود. برای آنکه واحدهای مهندسی - رزمی لشکریان اسلام نتوانند از تجارب قبلی خود،

در این منطقه بهره بگیرند، رژیم بعث استحکامات و موانع و مواضع پدافندی خود را به نحوی طراحی نموده بود که از لحاظ مهندسی - رزمی سازماندهی جدیدی نیازمند بود.» (۱۴)

پی نوشت ها:

1. <http://www.iranway.com>
2. <http://www.tebyan.net>
3. <http://www.bultantnews.com>
4. <http://maanaa-864262.blogfa.com>
۵. بیانات مقام معظم رهبری در جمع کارگزاران نظام - ۸۹/۵/۲۷
۶. آل عمران - ۱۶۵
۷. از بیانات مقام معظم رهبری در جمع کارگزاران نظام - ۹۰/۵/۱۶
۸. در دیدار ایثارگران استان کرمانشاه با معظم له - ۲۱ مهر ۱۳۹۰
۹. در گفتگو با غلامعلی رجایی، مشاور فرهنگی دفتر مجمع تشخیص مصلحت نظام - <https://www.ettelaat.com>
۱۰. گفتگو با سایت اینترنتی تاریخ ایرانی
۱۱. گفتگو با سایت اینترنتی تاریخ ایرانی
۱۲. ایراد شده در گردهمایی سراسری فرماندهان دوران دفاع مقدس تهران - ۶ مهر ۹۳ - <http://tarikhirani.ir>
۱۳. <http://dsr.ir> - دوم دی ماه ۱۳۹۱ - خبرگزاری ایرنا
۱۴. کانون جهادگران جهاد سازندگی

رنالیسم یا واقع گرایی، به محیط پیرامون خود به شکل احتیاطی نگاه می‌کند. به عبارت دیگر تلقی رنالیسم این است که محیط همیشه ناامن بوده و آنچه اصالت دارد ناامنی است و تا زمانی که اقتدار برتری وجود نداشته باشد این ناامنی نیز وجود خواهد داشت.

تعاریف

(۱) امنیت (Security)

در معانی عینی آن یعنی فقدان تهدیدات به ارزش‌ها است. در معنای ذهنی یعنی فقدان هراس از اینکه ارزش‌های مزبور مورد حمله قرار گیرد. [۱] جان ئی. مورز (John E. Mors) امنیت را رهایی نسبی از تهدیدات زیان بخش تعریف می‌نماید [۲] و باری بوزان (Barry Buzan) نظریه‌پرداز مکتب کپنهاگ نیز امنیت را در مقابل خطر (امنیت عینی) و احساس ایمنی (امنیت ذهنی) در رهایی از تهدید تعریف می‌کند [۳].

(۲) نظریه

واژه نظریه نزدیک‌ترین معادل برای واژه‌های تئوری (Theory) و دکترین (Doctrine) است. از لحاظ لغوی نیز نظریه به معنی عقیده و حدس می‌باشد [۴]. اما از نظر علمی، یک نظریه توصیفی (Description) یا توضیحی منطقی (Logical)، فرضیه‌ای قابل بررسی و یا الگویی قابل تأیید از روابط بین مجموعه‌ای از پدیده‌ها دانسته شده که قابلیت پیش‌گویی (predictable) آینده در مواد مشابه و نیز قابلیت آزمون را دارد [۵].

(۳) مرجع امنیت (Reference Object)

از جمله ارکان تحلیلی مفهوم امنیت در مکاتب و رهیافت‌های نظری مختلف است [۶] و مهم‌ترین چیزی است که باید وجود آن از تهدید مصون بماند [۷]. به عبارت دیگر تهدید مرجع امنیت، تهدید امنیتی تلقی می‌گردد.

رنالیسم (Realism)

رنالیسم یا واقع‌گرایی، به محیط پیرامون خود به شکل احتیاطی نگاه می‌کند. به عبارت دیگر تلقی رنالیسم این است که محیط همیشه ناامن بوده و آنچه اصالت دارد ناامنی است و تا زمانی که اقتدار برتری وجود نداشته باشد این ناامنی نیز وجود خواهد داشت.

مطالعات امنیتی در غرب

مجتبی جامعی
محمد فاطمی کیا

مقدمه

یکی از موضوعات مهم و بسیار پیچیده‌ای که تاکنون مورد توجه دانشوران مکاتب فکری مختلف بوده و می‌باشد موضوع امنیت است. پیچیدگی این مقوله عمدتاً ناشی از ابعاد مختلف آن است؛ اگرچه بررسی نمود عینی امنیت مشکل چندانی ندارد، اما بررسی بعد ذهنی امنیت به دلیل وجود نظریه‌های مختلف در این زمینه دشوار به نظر می‌رسد، چراکه هر نظریه‌پرداز می‌تواند از زاویه ذهن خود به مسائل امنیتی نگاه کند. مسائلی چون ذهنی بودن، نسبی بودن، عدم امکان تعریف مطلق از امنیت و غلبه گرایش‌های سیاسی سبب ابهام فراوان در حوزه امنیت و مطالعه آن شده است.

رویکردهای رنالیسم، لیبرالیسم، مکتب کپنهاگ و نظریه‌های انتقادی، از جمله رویکردهای برجسته در مطالعات امنیتی هستند که با ارائه پیش‌فرض‌ها و چارچوب مطالعاتی متفاوت در مورد امنیت، امنیت ملی و امنیت بین‌الملل، برداشت‌هایی را در حوزه مطالعات امنیتی به وجود آورده‌اند و دیدگاه‌های متفاوتی در مورد مرجع امنیت، ابعاد و شیوه تأمین امنیت را مطرح ساخته‌اند.

در ادامه نظرات رویکردهای مذکور درباره امنیت بطور اجمالی بررسی می‌گردد.

مبنای مطالعات امنیتی لیبرالیسم برخلاف رئالیسم که مبتنی بر جنگ (کاربرد زور) است، بر صلح متکی است. اگرچه مانند رئالیسم بر هرج و مرج گونه بودن نظام بین الملل تأکید دارد اما این وضعیت را اجتناب‌ناپذیر نمی‌داند و جنگ (ناامنی) را واقعیت نظام نمی‌داند.

جهت تضعیف دولت به جای تضعیف جامعه در همین راستاست.

مکتب کپنهاگ (Copenhagen School)

مکتب کپنهاگ در واقع برگرفته از نام «موسسه تحقیقات صلح کپنهاگ» (Copenhagen peace Research Institute) می‌باشد که در سال ۱۹۸۵ میلادی تأسیس شد. شاخص‌ترین چهره‌های این مکتب باری بوزان و اولی ویور (Ole Waever) هستند که نظرات خود را حد فاصل نو رئالیسم و سازنده گرای تعریف می‌کنند. این مکتب جزو اولین رهیافت‌هایی است که در راستای پایه‌گذاری جایگاهی مستقل برای مطالعات امنیتی تلاش نموده است.

این مکتب دو نوآوری در مطالعات امنیتی ایجاد کرده است. اول اینکه امنیت را ترکیبی از ابعاد سیاسی، اقتصادی، نظامی، اجتماعی و زیست‌محیطی می‌داند (چندبعدی بودن امنیت) و دوم تأکید ویژه بر اهمیت سطح منطقه‌ای در امنیت و تهدیدات دارد. از نظر این مکتب امنیت و به تبع آن تهدید به پنج بعد: امنیت نظامی، امنیت سیاسی، امنیت اجتماعی، امنیت اقتصادی و امنیت زیست‌محیطی تقسیم می‌شود [۱۴]. هرچند حوزه‌های امنیتی علی‌رغم اینکه سطح تحلیل مخصوص به خود را دارند اما باهم تعامل و همپوشانی نیز می‌کنند.

این مکتب علاوه بر چندبعدی بودن ابعاد امنیت بر اهمیت امنیت منطقه‌ای نیز تأکید دارد. در حالی که در رئالیسم سیستم بین‌المللی اصل است و مناطق تابع آنند و مستقل نمی‌باشند و تحولات منطقه‌ای تابعی از تحولات بین‌المللی هستند اما مکتب کپنهاگ با تأکید بر تحولات بعد از جنگ سرد و درگیری‌های منطقه‌ای پس‌از آن، معتقد است که عمده تحولات منطقه‌ای بوده و نه بین‌المللی و جهانی. صرف قرار گرفتن یک دولت در یک مجموعه امنیتی منطقه‌ای

جامعه (به معنی افراد و گروه‌های تجاری و اقتصادی ذی‌نفع) را مرجع امنیت می‌داند. هر مسئله‌ای که برای انسان‌ها و یا افراد این جامعه لیبرالی دغدغه ایجاد کند و هر اتفاقی در هر نقطه از جهان که موقعیت این انسان را به خطر بیندازد تهدید تلقی خواهد شد، این اتفاق ممکن است جنگ باشد. ممکن است تخریب محیط‌زیست و یا بیماری و یا هر چیز دیگری باشد. البته از دید لیبرالیسم علاوه بر تهدیدات نظام بین‌الملل و رفتار تهاجمی دولت‌ها، تهدیدات اقتصادی نیز هم منبع ناامنی است. به نظر کوهین و جوزف نای از نظریه پردازان مشهور غربی، امنیت نظامی همیشه اولویت دولت‌ها نیست و در برخی شرایط موضوعات اقتصادی مهم‌تر از موضوعات نظامی هستند [۱۲].

لیبرال‌ها بر این عقیده‌اند که منابع ناامنی دولت‌ها، ماهیت هرج و مرج گونه نظام بین‌الملل و جامعه می‌باشد. شیوه دفع ناامنی هم ایجاد نهادهای بین‌المللی و از بین بردن جو بی‌اعتمادی، همکاری اقتصادی و ایجاد صلح (دموکراتیک) می‌باشد. از این رو نهادهای بین‌المللی و فراملی و سازمان‌ها بین‌المللی در کنار دولت‌ها با ناامنی مقابله می‌کنند. همکاری اقتصادی موجب کاهش جو بی‌اعتمادی و در نتیجه کاهش تهدید و ناامنی خواهد شد.

از نظر لیبرال‌ها در کنار تهدیدات نظامی، تهدیدات اقتصادی (تهدید رونق اقتصادی) هم می‌تواند امنیت ملی دولت‌ها را تضعیف کند یعنی کاهش سطح استانداردهای زندگی در یک جامعه و به تبع آن اوضاع بد اقتصادی تهدید جدی برای امنیت ملی می‌باشد [۱۳].

در واقع قدرت اقتصادی ابزاری در خدمت اهداف دولت‌ها و در رأس آن‌ها تأمین و حفظ امنیت است.

استفاده از ابزار تحریم اقتصادی در برقراری امنیت بین‌الملل از طریق تضعیف جامعه و در نهایت دولت و یا وضع تحریم‌های اقتصادی هوشمند در

از دیدگاه رئالیسم، ناامنی پدیده‌ای است طبیعی و اجتناب‌ناپذیر است. این رویکرد ویژگی نظام بین‌الملل را هرج و مرج گونه (Anarchic) به معنی فقدان حاکمیت جهانی می‌داند. ماهیت هرج و مرج گونه نظام اصلی‌ترین تهدید پیش روی دولت‌هاست که حتی با موازنه قوا هم از بین نمی‌رود بلکه کاهش می‌یابد.

در این مکتب منبع تهدید، رفتار دولت‌ها در قبال هم و یا ساختار هرج و مرج گونه نظام بین‌الملل می‌باشد. از نظر رئالیست‌ها مهم‌ترین تهدید علیه دولت‌ها از سوی خود دولت‌ها است و این تهدید نیز جنگ می‌باشد [۸]. رئالیسم دولت ملی را مرجع امنیت می‌داند و مرجع تأمین امنیت را هم دولت می‌داند. هر دولت نیز با اتکا به خود و با استفاده از زور و ابزار نظامی قدرت خود را افزایش داده و امنیت نسبی خود را تأمین می‌کند که به آن اصل خودیاری گفته می‌شود. از نظر این مکتب چون دولت مشروعیت دارد لذا می‌تواند برای تأمین امنیت ملت یا امنیت ملی در صورت لزوم حتی برخی گروه‌ها و افراد را تهدید و سرکوب کند، زیرا منفعت ملی فراتر از منفعت افراد و گروه‌هاست.

لیبرالیسم (liberalism)

مبنای مطالعات امنیتی لیبرالیسم برخلاف رئالیسم که مبتنی بر جنگ (کاربرد زور) است، بر صلح متکی است [۹]. اگرچه مانند رئالیسم بر هرج و مرج گونه بودن نظام بین‌الملل تأکید دارد اما این وضعیت را اجتناب‌ناپذیر نمی‌داند و جنگ (ناامنی) را واقعیت نظام نمی‌داند. اصولاً چون لیبرالیسم بر بنیان‌های ایده‌آلیسم (idealism) بنا شده است [۱۰]. از این رو است که به جای تأکید بر امنیت و تهدید، محور مباحث امنیتی خود را بر صلح و همکاری نهاده است [۱۱]. از منظر لیبرالیسم بزرگ‌ترین تهدید جنگ است که با صلح و همکاری لیبرالیسم، انسان سرمایه داری و

منابع:

1. John E. Morz, Beyond Security, Private Perceptions among Arabs and Israelis (1980), p105
2. Wolfers, Op. Cit. (note 45), p.150
۳. جامعی، مجتبی - عبدالهیان، محمد (۱۳۹۵)، بازشناسی مفهوم امنیت، نشریه سازمان بازرسی کل کشور، اردیبهشت ماه
۴. معین، محمد (۱۳۶۲)، فرهنگ فارسی، جلد ۴، چاپ پنجم، تهران، انتشارات امیرکبیر
5. www.wikipedia.org/free encyclopedia/theory.
۶. پورسعید، فرزاد (۱۳۸۹)، مرجع امنیت در کنش گفتاری امام خمینی (ره)، فصلنامه مطالعات راهبردی، سال سیزدهم، شماره ۳
۷. دانشگاه عالی دفاع ملی (۱۳۸۷) نظریه امنیت در جمهوری اسلامی ایران، تهران، ص ۳۵
۸. دانشگاه عالی دفاع ملی (۱۳۸۷)، تهدیدات قدرت ملی شاخص ها و ابعاد، تهران، ص ۱۲۳
۹. عبدالله خانی، علی، (۱۳۸۹)، نظریه های امنیت، تهران، موسسه ابرار معاصر تهران، ص ۹۵
۱۰. هافندرون، معمای امنیت: نظریه پردازی و ایجاد رشته ای در زمینه امنیت بین المللی، ص ۱۹۹
۱۱. دانشگاه عالی دفاع ملی (۱۳۸۷)، تهدیدات قدرت ملی شاخص ها و ابعاد، تهران، ص ۱۲۶
12. Sheehan ,International Security: An Analytical Security.
۱۳. دانشگاه عالی دفاع ملی (۱۳۸۷)، تهدیدات قدرت ملی شاخص ها و ابعاد، تهران، ص ۱۳۰
۱۴. همان ص ۱۴۹ و ۱۵۰
15. Buzan & Others, Security, A New Framework for Analysis.
16. Ken Booth(2005),Critical Explorations, in: Critical Security Studies and Word Politic

(Regional Security Complex)

و تعامل با دولت های در آن مجموعه موجب بروز و ظهور متغیرهای خاص در معادلات امنیتی بین المللی می شود. وقتی از اهمیت امنیت منطقه ای گفته می شود بدین معنی نیست که در همه مناطق سطح منطقه ای همواره مؤثر و مهم تر از سطح داخلی و بین المللی است بلکه هدف تفکیک سطوح و تأثیرگذاری و ساده تر کردن تحلیل است [۱۵]

پس از جنگ سرد، بوزان و همفکرانش در دیدگاه جدید خود، دیگر امنیت را در نبود تهدید سنتی تعریف نمی کند و از امنیت مضیق و تک بعدی به امنیت موسع یا توسعه یافته و چندبعدی عزیمت می کند. وی معتقد است که موضوعاتی همچون مهاجرت، سازمان های جناحی فراملی و فرو ملی، محیط زیست و رفاه اقتصادی، رسانه ها و تروریسم همگی می توانند مرجع امنیت باشند.

مطالعات انتقادی (Critical Studies)

ویژگی بارز رویکردهای انتقادی زیر سؤال بردن مفروضات و ادعاهای رویکردهای عقلانیت گرا (رئالیسم و لیبرالیسم) است. این رویکردها مدعی هستند که مطالعات امنیتی در دوران پس از جنگ دوم جهانی ترکیبی از تفکرات دولت گرا، مردانه (نگاه از بالا به پایین) و از نظر روش شناختی اثبات گرا (positivist) و از نظر هستی شناختی نیز رئالیست بوده اند و هدف رویکرد انتقادی در حوزه امنیت زیر سؤال بردن این نوع برداشت ها در حوزه امنیت است [۱۶].

از نظر این رویکرد همچنان که امنیت مقوله ای ثابت و ذاتی نیست تهدیدات نیز ابعاد و چهره های گوناگون دارند و چون عینی نیستند، به راحتی و برای همه قابل درک و شناسایی نبوده و لذا همگان بر آن ها اجماع ندارند. حتی یک رمان ممکن است تهدید برای امنیت باشد و یا بی حجابی درجایی و حجاب درجایی دیگر تهدید امنیتی محسوب شوند.

در مورد مرجع امنیت، نظریه پردازان انتقادی، دولت را تنها مرجع امنیت نمی دانند. برخی محیط زیست را مرجع امنیت دانسته و معتقدند که تخریب سریع محیط زیست منجر به درگیری و منازعه می گردد. درگیری دولت ها بر سر آب در نقاط مختلف جهان به ویژه منطقه غرب آسیا مصداقی برای این مدعا هستند. فمینیست ها زنان را مرجع می دانند و بر این باورند که نگاه مردانه رئالیستی به مقوله امنیت موجب نادیده گرفتن نقش سازنده زنان در تأمین و ایجاد امنیت شده است.

پست مدرن ها نیز معتقدند که انسان باید مرجع امنیت باشد. زمانی که انسان ها دچار ناامنی باشند این ناامنی به جامعه، دولت و در نهایت نظام بین المللی سرایت می کند. برای نظریه پردازان انتقادی، این پرسش مطرح است که با حذف دیگر موضوعات از دستور کار امنیت، منافع چه کسانی برآورده می شود؟ بررسی های امنیتی دوران جنگ سرد، آشکار می کند که چیزی جز ایدئولوژی دولت مدار دموکراتیک و نظامی گرا پاسخ این پرسش نیست. در واقع بررسی های انتقادی امنیت به دنبال مشخص ساختن مطرود شدگان از اجتماع و ارزیابی راهبردها از منظر توان رهایی بخشیدن به آن هاست.

جمع بندی

نگاه اجمالی به این دیدگاه ها، نشان می دهد که توجه به موضوع امنیت، از دیدگاه های مختلف، می تواند به مسائل و موضوعات متفاوت منجر و برداشت های نسبتاً متعارضی را سبب شود.

ریشه های ناامنی در جهان، از منظر مکاتب گوناگون متفاوت است و آن ها شیوه های متفاوتی را برای برقراری امنیت در جهان ارائه می دهند. تحول در مکاتب شناختی می تواند به تحول در برداشت از امنیت، ریشه ها و نحوه مقابله با ناامنی منجر شود.

رابطه تفکر با بصیرت علت و معلولی است، چرا که تفکر صحیح و خردمندانه کلید و منبع و منشاء بصیرت است، امام علی علیه السلام می فرماید هر کس فکر خود را بکار بگیرد، بینا و بصیر می شود.

معرفی کتاب

علی کنگاوری

کتاب «بصیرت؛ چیستی، چرایی و چگونگی»، نوشته دکتر عبدالله حاجی صادقی است که در سال ۱۳۹۳ در انتشارات سپهر به چاپ رسیده است.

به سبب اهمیتی که این کلیدواژه از منظر مقام معظم رهبری «مد ظله العالی» در تثبیت فرایند و شکوفایی انقلاب دارد، خلاصه‌ای از کتاب مذکور از نظر خوانندگان گرامی بخش ویژه حفاظت و اطلاعات نشریه آیین بازرسی می‌گذرد:

و باطنی تلقی کرده است که بصیرت بر خلاف نور ظاهری، تنها با بینایی انسان که ماهیت مادی دارد؛ سرو کار ندارد، بلکه با بینش و قوه تشخیص باطنی محک زده می شود که به تعبیر قرآن مترادف با کلمه بَصَر به معنای چشم دل است و چشم سر و مادی نیست.

نویسنده کتاب؛ در رابطه با اهمیت و ضرورت بصیرت آن را به حوزه های فردی، اجتماعی (تداوم انقلاب اسلامی) تقسیم کرده و تاکید می کند که در حوزه فردی انتخاب صحیح و به موقع مسیر هدایت و حرکت در صراط مستقیم و از آن مهمتر استقامت بر اصول و پیمودن مسیر حق و مقابله با فتنه های تاریک کننده زندگی و فضا و شبهات لغزنده، بدون بصیرت امکان پذیر نخواهد بود و در این راستا با الهام از سیره رسول اکرم ص. و استدلال های قرآنی بهره می جوید.

در خصوص ضرورت اجتماعی بصیرت بایستی اذعان داشت: بدون تردید تداوم هر انقلاب و نهضتی با حفظ مبانی و اصول از ایجاد آن مشکل تر است که در حقیقت بصیرت، چراغ راه برای دستیابی به این موضوع قلمداد می گردد. در این رابطه بصیرت به تقسیمات مختلفی از جمله؛ دینی، سیاسی، فردی، اجتماعی، سازمانی، علمی، فرهنگی، بصیرت عوام و خواص، عقلانی، عرفانی، و بسیاری حوزه های دیگر تفکیک می گردد. در عین حال؛ تشعشع و ثمرات بصیرت، شامل عرصه ها و اهداف و مقاصد از قبیل انتخاب راه، ابزار و وسیله، راهبرد و چگونگی اقدام، شناخت دشمن (دشمن شناسی)، شناخت نقشه و توطئه ها، آگاهی نسبت به موانع و آسیب ها و اشرافیت به جریان ها (جریان شناسی)، آشنایی به اقتضات زمانی، اولویت ها، مواضع ولی امر و تکلیف

هدف و انگیزه این نوشتار مبتنی بر حفظ و تداوم فرهنگ عملی انقلاب اسلامی با اتکاء بر آرمان ها و دیدگاه های مقام معظم رهبری بوده است. انقلابی که با ایده احیای اسلام ناب و رسالت بخشی به جهان برای تحقق حاکمیت آخرین حجت و ولی معصوم کمر همت بسته و در مقابل دشمنان خود شریطی دارد که بدون اهتمام علمی و عملی و برخورداری از بصیرت و آگاهی لازم؛ استمرار حرکت به سوی هدف آن میسر نخواهد بود.

لازم به ذکر است که یکی از برکات و عنایات الهی در تحقق انقلاب اسلامی؛ وجود رهبری بوده است که در نوآوری به روز مفاهیم اسلامی؛ شگفتی آور بوده است. مفاهیمی مانند عبرت های عاشورا، خواص و عوام طرفدار حق، نفاق جدید؛ مردم سالاری دینی و جامع تر از همه بحث بصیرت بوده است.

مقام معظم رهبری ضمن تبیین این کلید واژه، برخورداری از آن را به منزله چراغ راه قلمداد نموده اند. ایشان می فرمایند: «یک ملتی که بصیرت دارد، مجموعه جوانان یک کشور وقتی بصیرت دارند، آگاهانه حرکت می کنند و قدم برمی دارند. همه تیغ های دشمنی در مقابل آنها کند می شود. بصیرت این است. بصیرت وقتی بود، غبار آلودگی فتنه نمی تواند آنها را گمراه کند، آنها را به اشتباه بیندازد. اگر بصیرت نبود انسان ولو با نیت خوب گاهی در راه بد قدم می گذارد.»

این کتاب در پنج فصل با عناوین: کلیات، آثار و دستاوردهای بصیرت، عوامل بصیرت، موانع بصیرت و راهکارهای ارتقاء بصیرت، تالیف گردیده است. نویسنده در فصل یکم بصیرت را به معنی دانایی و بینایی دل، هوشیاری، و زیرکی معنا کرده و آنرا نیرو و روشنائی نهانی و قوّها و نورانیت قلبی

شناسی می گردد.

نویسنده در فصل دوم؛ بصیرت را روشن ضمیری می داند که از نعمات بزرگ الهی بوده و دستاوردهای بسیار در زندگی دارد و سعی کرده است این بهره ها و فواید را با توسل به آیات قرآنی و روایات به اثبات برساند. وی آثار و برکاتی را مثل برخورداری از ایمان راسخ و استوار و قدرت شناخت دوست و دشمن، استقامت و پایداری، دستیابی به راه و صراط مستقیم، شناخت آخرت و آخرت گرایی، عملکرد به هنگام و سنجیده، تحمل مشکلات و شداید، هوشیاری و آمادگی همه جانبه، روح بخشی و معنا دار نمودن عبادات، هوشیار بودن نسبت به عیوب، مصونیت در برابر شبهه ها و مسایل پیچیده، بلند همتی، تضمین کننده حریت و آزادگی و راهبرد حفظ انقلاب و هدفگرایی برای دارندگان بصیرت احصاء کرده و با استناد به آیات و روایت آنها را به اثبات رسانده است.

نویسنده همچنین در این فصل مسایل بسیاری را بر پی آمدهای بی بصیرتی احصاء می کند که برخی از آنها به این شرح هستند: خود فراموشی و خدا فروشی، فرصت سوزی و از دست دادن موقعیت ها، حسرت و پشیمانی در دنیا و آخرت، تأثیر ناپذیری از هدایت و موعظه مصلحان، قضاوت و داوری عجولانه و احساسی، دنیاگرایی و غفلت از آخرت، بی دردی و بی احساسی نسبت به آسیب ها و گناهان، اختلاف و تفرقه، مورد طمع و امید دشمنان قرار گرفتن، سقوط از مرتبه انسانیت و...

نویسنده کتاب در فصل سوم با تاکید بر اینکه پرداختن به عوامل و زمینه های دستیابی به بصیرت و درک عمیق، صحیح و به هنگام از حقایق و واقعیات و تمیز حق از باطل، به عنوان یکی از مهمترین مباحث در این حوزه است، عوامل بصیرت را به شرح ذیل شمرده و توضیح می دهد.

وی تاکید می کند که از میان ۱۵ عامل بصیرت، برخی از لحاظ اهمیت بر بعضی دیگر اولویت و ارجحیت دارند.

اولین عامل به عنوان جوهره انسانیت و فصل ممیز او با سایر حیوانات، خردورزی و تفکر است.

رابطه تفکر با بصیرت علت و معلولی است. چرا که تفکر صحیح و خردمندانه کلید و منبع و منشاء بصیرت است، امام علی علیه السلام می فرماید هر کس فکر خود را بکار بگیرد، بینا و بصیر می شود.

در جای دیگر نیز می فرماید: تفکر تو سبب روشن بینی ات می گردد. و از سوی دیگر

۵۰

حفاظت
و اطلاعات

پیامبر خدا (ص) فرمود: هر که به دنیا گراید و آرزوهای دنیوی اش دور و دراز گردد؛ خداوند به اندازه گرایش او به دنیا دلش را کور می گرداند. امام علی (علیه السلام) نیز فرمود: به خاطر عشق به دنیاست که گوش ها از شنیدن حکمت کر گشته اند و دل ها از نور بصیرت کور شده اند.

همچنین امام علی علیه السلام در نامه ای به یکی از یارانش نوشت: دنیا را رها کن زیرا دوستی دنیا انسان را کور و کر و لال می گرداند و سرافکندگی می آورد. از جمله آفت های دیگر بصیرت، تحجر و جمود فکری و داشتن آرزوهای دور و دراز و شخصیت زدگی انسان ها و خود برتر بینی آنها است.

نویسنده در فصل آخر کتاب؛ راه کارهای ارتقای بصیرت را مطرح کرده است. از جمله به تعمیق و تحکیم مبانی اعتقادی به عنوان اصل فزاینده بصیرت پرداخته است.

وی در نتیجه گیری این بخش داشتن شناخت باور ساز و رشد و تعالی آن را عاملی برای شکوفایی بصیرت تلقی کرده و می گوید؛ معرفت قلبی و ایمان راسخ بهترین چراغ و نورانیتی است که مانع غفلت و بی بصیرتی می گردد. معرفت قلبی است که جوانان را در برابر شبهه افکنی ها، تحریف ها و تهمت ها بیمه و مصون می سازد.

وی عامل دیگر در این زمینه را ترویج فرهنگ تمسک به قرآن معرفی می نماید. پیامبر اسلام ص در حدیثی متواتر ثقلین، تمسک واقعی به قرآن و عترت را عامل اساسی و محوری مصونیت ساز در خصوص انحراف و لغزش معرفی کرده اند و آن را شاخص و ضامن حضور در صراط مستقیم دانسته است.

نویسنده از سوی دیگر تبیین صحیح و جامع سیره پیشوایان معصوم را عامل تقویت و ارتقای بصیرت معرفی کرده و در این زمینه به زندگی عبرت آموز آنها استناد کرده است. تلاش برای ارتقای سطح معنویت، ترویج فرهنگ بسیجی، هدفمند نمودن آموزش ها، هشدار مستمر نسبت به جنگ نرم دشمنان، تقویت خودباوری و امید، تحلیل صحیح از واقعیات موجود، ارتباط مستمر با علماء، شایسته سالاری و بکارگیری مدیران بصیرت زا، شفاف نمودن مرز خودی از غیر خودی و ترویج و تقویت التزام به اصول و ارکان انقلاب از دیگر مواردی است که نویسنده ضمن احصاء آنها به عنوان عوامل فزاینده و تقویت کننده بصیرت، پیرامون آنها استدلال های لازم روایی و قرآنی را ارایه می دهد.

دشمنان را بی تاثیر می کند و در ثانی تصمیم گیری ها و اقدامات را هماهنگ با اقتضائات و واقعیات موجود و خردمندانه و بدون حرکت احساسی و انفعالی می سازد. اشراف کامل و دقیق مسئولان و کارگزاران و اطلاع رسانی به موقع به مردم و محرم دانستن آنها سبب می شود در صحنه های مختلف تصمیم ها و موضع گیری ها با بصیرت و بدون تاثیر پذیری از القائات دشمنان صورت گیرد و تلاش بنگاه های خبرساز و در خدمت قدرت های استکباری بی خاصیت و ناکام گردد.

البته نباید غفلت کرد که اشراف اطلاعاتی و اطلاع رسانی صحیح به مردم به معنای افشای اسرار و مطلع کردن دشمن از اخبار و اطلاعات طبقه بندی شده نیست که این خود از مصادیق بی بصیرتی است.

نویسنده کتاب در فصل چهارم به موانع و آفت های بصیرت پرداخته است. عشق و نفرت به هر چیزی غیر از خدا و مسیر الهی حتی علاقه افراطی به خانواده ممکن است موجب کوری دل بشود. حسب روایات و به رغم همه سفارشات که در راستای محبت به خانواده در اسلام شده است، اما نبایستی در این زمینه افراط کرد.

در این راستا؛ پیامبر خدا (ص) فرمود: عشق تو به یک چیز، (تورا) کور و کر می کند.

امام علی (ع) نیز فرموده اند: هر که عاشق چیزی شود آن چیز دیده اش را کور و دلش را بیمار می کند. چنین کسی با دیده ای ناسالم می نگرد و با گوشی ناشنوا می شنود. شهوت ها؛ خردش را از هم گسیخته و دنیا دلش را میرانده و جاننش شیفته آن گشته است.

بحث بعدی پیروی از هوای نفس و در حقیقت دنباله رو شیطان شدن است. امام علی (علیه السلام) می فرمایند: هوس شریک کوردلی است. امام علی (علیه السلام) در جای دیگر می فرمایند: شما را به دوری گزیدن از هوای نفس سفارش می کنم چرا که هوای نفس به کوری (دل و بینش) فرا می خواند و آن (باعث) گم راهی در آخرت و دنیاست. در رابطه با آفت گرایش به دنیا برای بصیرت، پیامبر خدا (ص) نیز فرمود: هر که به دنیا گراید و آرزوهای دنیوی اش دور و دراز گردد؛ خداوند به اندازه گرایش او به دنیا دلش را کور می گرداند. امام علی (علیه السلام) نیز فرمود: به خاطر عشق به دنیاست که گوش ها از شنیدن حکمت کر گشته اند و دل ها از نور بصیرت کور شده اند.

انسانی که دارای بینش و بصیرت گردید، طبیعی است که درست فکر می کند.

عامل دوم تدبیر در قرآن است. یعنی قرآن کریم بصیرت افزا و در حقیقت عین بصیرت است. به طوری که در آیه ۲۰۳ سوره اعراف می فرماید: قرآن مایه بصیرت هایی است که از جانب پروردگار عالم؛ هدایت و رحمتی است برای قومی که ایمان می آورند و بسیاری از آیات دیگر که در هین زمینه دلالت های بسیار محکمی می نمایند.

عامل بعدی به یاد خدا بودن است، در جلد سوم میزان الحکمه آمده است هر کس یاد خدا کند، بصیرت پیدا می کند.

در آغاز خطبه ۲۲۲ نهج البلاغه است که همانا خدای سبحان یاد خود را روشنی بخش دل ها قرار داد و...

از سوی دیگر تقوا عامل بصیرت و نورانیت دل است.

توبه اولین گام برای تهذیب نفس و تحصیل بصیرت است. توبه تنها از تقصیرات و گناهان نیست، بلکه از کوتاهی ها و جبران حق الله و حق الناس نیز است.

هم نشینی با فرزندانگان و علما نیز موجب بصیرت و بینایی است.

امام علی (ع) می فرماید: جاورالعلماء تستبصر؛ با دانایان بنشین تا آگاهی یابی. زهد و پرهیزگاری و عدم دلبستگی به دنیا، از اموری است که باعث بصیرت می گردد. اگر انسان دنیا را دوست بدارد، دیگر در قلب وی جایی برای محبت خدا نمی ماند. پیامبر خدا (ص) فرمود: عشق تو به یک چیز (تورا) کور و کر می کند.

امام علی (ع) نیز می فرمایند: هر که عاشق چیزی شود آن چیز دیده اش را کور و دلش را بیمار می کند. چنین کسی با دیده ای ناسالم می نگرد و با گوشی ناشنوا می شنود.

همچنین عوامل دیگری نیز از قبیل عبرت گیری از سرنوشت دیگران؛ تکلیف گرایی؛ تعلیم و تربیت هدفمند؛ تعظیم شعائر دینی و انقلابی؛ اصلاح فرهنگ عمومی و آداب و رسوم؛ توفیق و هدایت الهی؛ اشراف اطلاعاتی در این کتاب جزء عوامل بصیرت آمده اند.

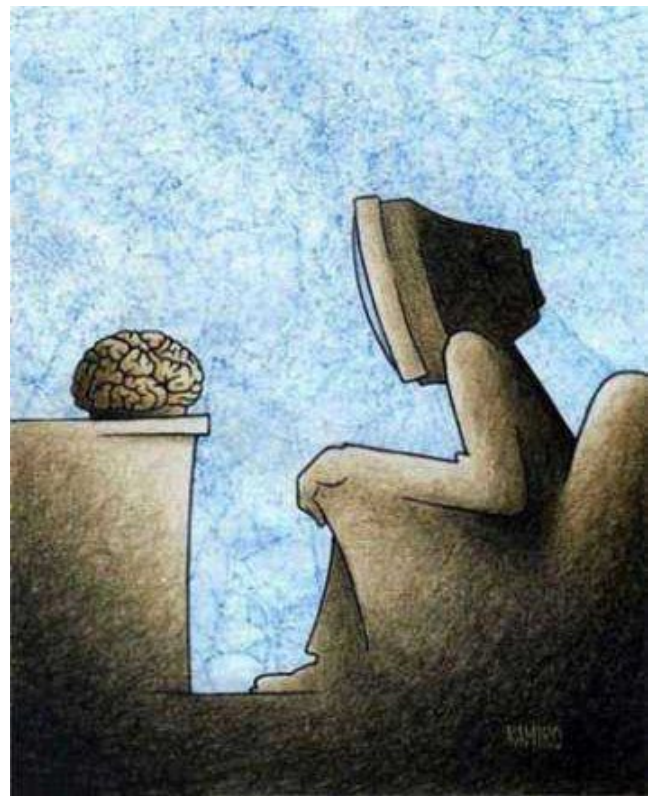
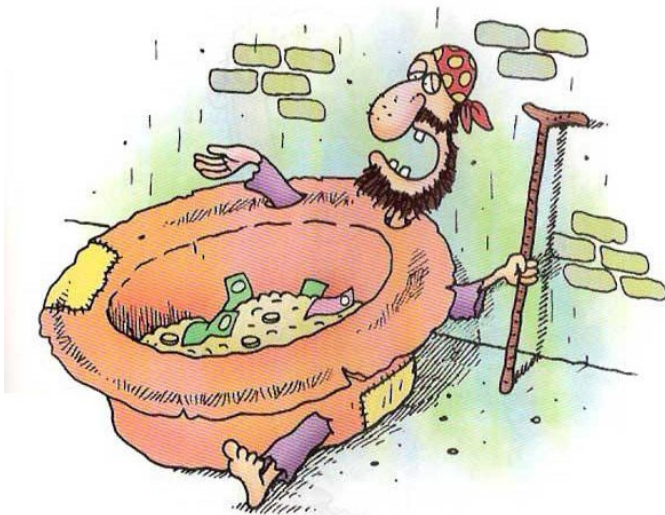
در رابطه با عنصر آخر یعنی اهمیت اشرافیت اطلاعاتی در بصیرت بایستی گفت: تسلط بر واقعیات خارجی و اشراف اطلاعاتی از مهم ترین عوامل موضع گیری صحیح و اقدام به موقع در صحنه های مختلف است، چرا که اولا اشراف اطلاعاتی جوسازی ها و شایعات و جنگ روانی

خدایا!
ما رو ببخش که در کار خیر
یا جار زدیم
یا جا زدیم

آبیازسکینه
۷۸ سال هفتم خرداد ۹۵

۵۲

کاريكاتور

نساء غلامیان
ستاد هسته گزینش

کمی تامل خداوند نگاه می کند

یکی از سؤال‌هایی که هر انسان باید به آن پاسخ دهد ولی برای جواب آن ابتدا باید کمی تامل کند این است

مگر نه اینکه دارایی‌های مادی و معنوی که انسان دارد حاصل از توجه و لطف بیکران خداوند رحمان بوده و بدون نگاه و نظرش هیچ کدام از آن‌ها حاصل نمی‌شد؟ پس چرا به جای اینکه شکرگزار و قدردان نعمت‌هایش باشیم آن‌ها را بهانه کرده و وسیله‌ای برای دوری از خدا استفاده می‌کنیم. امام علی (علیه‌السلام) در این خصوص می‌فرماید: آنچه نعمت را زیاد می‌کند، شکر است.

داشتن خانواده، فرزند، شغل خوب، موفقیت در امتحانات و ادامه تحصیل و ... هر کدام از این‌ها خود نعمت‌هایی هستند که باید شکرگزار بود ولی چرا مثلاً در زمانی که وقت نماز فرارسیده باید مشغله کاری را بهانه کرده و بگوییم وقت و زمان کافی ندارم والان کاردارم و نماز را از اول وقت خود به تأخیر انداخته و یا آن چنان با سرعت آن را به اتمام برسانیم که نتوان به آن نماز گفت. «امام علی (علیه‌السلام) می‌فرماید: اگر نمازگزار بداند تا چه حد مشمول رحمت الهی است هرگز سرخود را از سجده بر نخواهد داشت.» مگر نه اینکه باید به کار بگوییم نماز دارم و نه به نماز بگوییم کاردارم. همچنین هستند تعداد بسیار خیلی هم که می‌گویند مگر شکر خدا به جا آوردن به نماز است ما دلمان با خداست اگر چنین است پس چرا رسول اکرم (صلی‌ا... علیه و آله) فرمودند فاصله میان کفر و ایمان نخواندن نماز است. و یا در جایی دیگر می‌فرمایند ایمان شناخت با قلب، اقرار به زبان و عمل با اعضا و جوارح است.

و یا چرا زمانی که قرار است در یک مجلس معنوی و یا طرح معنوی شرکت نماییم خانواده، فرزند، کار و امتحان و ... را بهانه می‌کنیم تا در آن مراسم و طرح شرکت نکنیم درست است که ما در قبال همه آن‌ها مسئول هستیم ولی آیا واقعاً نمی‌شود با یک برنامه‌ریزی دقیق به همه کارهایمان برسیم و یکی را فدای دیگری نکنیم چه بسا گاهی اوقات زمان‌های بسیاری را بدون هدف طی می‌کنیم و با گفتن این جملات کاردارم، وقت نمی‌کنم و ... توجیهی برای آنکه در آن مراسم و طرح شرکت نکنیم درست می‌کنیم و توفیق آن از ما سلب می‌شود و یا چرا زمانی که باید برای شرکت در نماز جماعت که یکی از راه‌های شکرگزاری بوده و در قرآن کریم و ائمه معصومین علیها سلام به آن بسیار سفارش شده است شور و حال نداریم. امام محمدباقر (علیه‌السلام) می‌فرمایند: کسی که از روی بی‌میلی، بدون عذر و علت نماز جماعت را که اجتماع مسلمانان است ترک کند، نمازی برای او نیست.

بیاییم از خود سؤال کنیم آیا داشتن نعمت‌های خدا باید وسیله‌ای برای دوری ما از خداوند بزرگ باشد و یا به جهت شکر و نظر لطفش باید حتی در سخت‌ترین شرایط به یاد او بوده و حق نعمت را اداء کنیم و نیز این سؤال را از خود بپرسیم آیا خداوند این نعمت‌ها را داده تا روز به روز از او دور شویم و آن قدر در مشغله‌های زندگی روزه غرق شویم تا یادمان برود این نعمت‌ها همان خواسته‌هایی دیروز بودند که از طرف خداوند متعال مورد اجابت قرار گرفته و حالا وسیله‌ای شده است برای دوری از خودش.

**خداوند همین جا و منتظر است و صدای ما را می‌شوند و رفتار ما را می‌بیند.
خدایا به خاطر تمام نداده‌ها که حکمت است و به خاطر تمام داده‌هایت که
نعمت است شکر.**

هر «پرهیزکاری» گذشته‌ای دارد
و هر «گناه کاری» آینده‌ای
پس قضاوت نکن ...
می‌دانم اگر:

قضاوت نادرستی در مورد کسی
بکنم ...

دنیا تمام تلاشش را می‌کند تا
مرا در شرایط او قرار دهد ...

تا به من ثابت کند ...

در تاریکی، همه ما شبیه
یکدیگریم ...

پناه می‌برم به خدا

از عیبی که امروز در خود می‌بینم

و دیروز دیگران را به خاطر، همان

عیب ملامت کرده‌ام ...

محطای باشیم، در سرزنش و

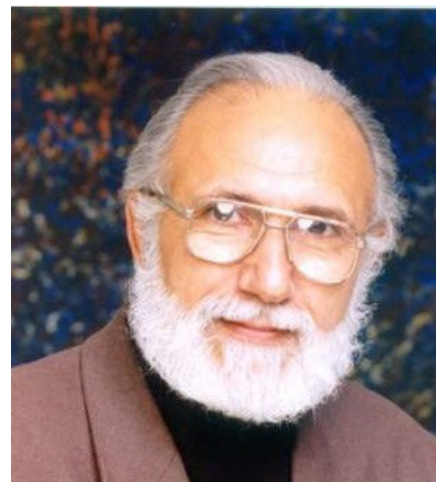
قضاوت کردن دیگران

وقتی نه از دیروز او خبر داریم،

نه از فردای خودمان.

قسمت جالبی از متن کتاب تسخیر شدگان
داستانوفسکی

فرامرز رفیع پور؛ نویسنده و جامعه‌شناس برجسته ایرانی

فرامرز رفیع پور در ۱۳۲۰ شمسی، در تهران زاده شد. در ۱۳۳۹، دیپلم دبیرستان را در تهران گرفت. در ۱۳۴۵، کارشناسی رشته کشاورزی و در ۱۳۴۷، کارشناسی ارشد رشته «اقتصاد اجتماعی کشاورزی» را از دانشگاه هوهن‌هایم آلمان دریافت کرد. رفیع پور همچنین دکترای علوم اجتماعی را در ۱۳۵۲، از دانشگاه هوهن‌هایم اشتوتگارت و دکترای روش تدریس را در ۱۳۵۳، از دانشگاه کاسل ویتنهایوزن گرفت و در ۱۳۶۶، توانست درجه Habilitation (رساله پروفسوری) در «جامعه‌شناسی توسعه روستایی» را از دانشگاه هوهن‌هایم اشتوتگارت بگیرد. رفیع پور پس از دریافت درجه پروفسوری از دانشگاه هوهن‌هایم اشتوتگارت از ۱۳۶۶ تا ۱۳۸۳، در این دانشگاه تدریس کرد و هم‌زمان در دانشگاه شهید بهشتی نیز با سمت استادی مشغول تدریس شد. همچنین در ۱۳۶۷ (۸۹-۱۹۸۸) استاد مدعو دانشگاه ویسکانسین - مدیسون آمریکا بود.

در ۱۳۷۱، استاد نمونه دانشگاه شهید بهشتی و در ۱۳۷۵ به عنوان استاد نمونه مؤسسات آموزش عالی ایران انتخاب شد. در ۱۳۷۹، نیز عضو کمیسیون علوم انسانی شورای پژوهش‌های کشور، در ۱۳۸۲، عضو هیأت ممیزه دانشگاه شهید بهشتی، و در ۱۳۸۴، به عضویت شورای دانشگاه شهید بهشتی درآمد. دکتر فرامرز رفیع پور همچنین از ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۵، رئیس دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید بهشتی بود و در ۱۳۸۶، به سرپرستی کمیته علوم اجتماعی شورایی

برنامه‌ریزی در آمد. وی در همین حال عضو پیوسته فرهنگستان علوم ایران، عضو شورای پژوهشی فرهنگستان علوم ایران، عضو شورای پژوهشی فرهنگستان علوم پزشکی ایران، عضو هیأت ممیزه مرکزی علوم انسانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، عضو هیأت امناء پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی بوده است و هم‌اکنون در گروه علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید بهشتی نیز با سمت استادی مشغول تدریس است.

آثار:

فرامرز رفیع پور دارای کتاب‌ها و مقالات زیادی است که فهرستی از مهم‌ترین کتاب‌های او به شرح زیر است:

- جامعه روستایی و نیازهای آن (۱۳۶۴)
- سنجش گرایش روستائیان نسبت به جهاد سازندگی و عوامل مؤثر بر آن (۱۳۷۲)
- جامعه، احساس و موسیقی (۱۳۷۵)
- وسایل ارتباط جمعی و تغییر ارزش‌های اجتماعی (۱۳۷۵)
- توسعه و تضاد (۱۳۷۶)
- آناتومی جامعه (۱۳۷۸)
- آنومی یا آشفتگی‌های اجتماعی (۱۳۷۸)
- کارایی بیمارستان‌ها (۱۳۷۸)
- کندوکاوها و پنداشته‌ها (۱۳۸۰)
- موانع رشد علمی در ایران (۱۳۸۱)
- تکنیک‌های خاص در علوم اجتماعی (۱۳۸۲)
- علوم انسانی در ایران نگاهی از بیرون و درون (۱۳۸۳)
- سرطان اجتماعی فساد (۱۳۸۶)

دو کتاب «توسعه و تضاد» و «آناتومی جامعه» وی در جامعه دانشگاهی علوم اجتماعی ایران مورد توجه قرار گرفتند. در کتاب «توسعه و تضاد» به تحلیل یکی از مشکلات پیچیده وقت ایران یعنی شناخت موانع رشد علمی در کشور و نیز ارائه طریقی‌هایی برای برون رفت از آن می‌پردازد. این کتاب که حاصل ۱۲ سال تحقیق و زحمت مداوم وی بیان شده است در جایگاه نقاد سیاست‌های توسعه در ایران، آن را موجب به هم زدن تعادل اجتماعی، افزایش نابرابری، تغییر ارزش‌ها و پیدایش انواع مسائل و معضلات اجتماعی می‌داند. به عقیده وی این نابرابری باعث تغییر سریع ارزش‌های معنوی به سوی

ارزش‌های مادی و بسط سودجویی و فردگرایی شده و نهایتاً رضایت اجتماعی و وحدت ملی را مورد تهدید جدی قرار داده است. او در این کتاب‌ها درباره مکانیزم تغییر هنجارها، از دو مقطع (مقطع «انقلاب و دوران جنگ» و دیگری «بعد از پایان جنگ و دوران توسعه») که در آن‌ها هنجارها و ارزش‌های اجتماعی دگرگون شدند، سخن رانده است.

وی درباره مکانیزم این تحول و تغییر هنجارها و ارزش‌های اجتماعی به یک طیف پنج‌گانه اشاره کرده که در این فرآیند ایفای نقش می‌کنند: نوآورها، زودپذیرها، اکثریت زودپذیر، اکثریت دیرپذیر و در نهایت دیرپذیرها. او سپس به نوآورها و اکثریت زود پذیر و زودپذیرها اشاره کرده و یادآور می‌شود: «افراد رده‌های بالای اجتماع چیزهایی را که برایشان امتیاز و مزیت است، تبلیغ می‌کنند و به آنها بها می‌دهند و زودپذیرها، برای آن که از این قافله عقب نمانند، آن را می‌پذیرند» و این جریان ادامه می‌یابد تا آن نمودار قوسی هر جا به ماکزیمم رسید، هنجارها و ارزش‌های اجتماعی متناسب با آن پیدا می‌شود.

کتاب «آناتومی جامعه» مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی کاربردی می‌باشد. وی در این کتاب کوشیده است مفاهیم و قانونمندی‌های جامعه‌شناسی را مطرح سازد، با این تفاوت که در این نوع نابرابری جدید، اکثر گروه‌ها با کاهش درآمد روبرو هستند و قشر متوسط در حال تقلیل است. این قالب نابرابری جدید، تغییر سریع ارزش‌های معنوی به سوی ارزش‌های مادی، سودجویی و فردگرایی را در جامعه گسترش داد و ملاحظات اجتماعی، اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی و نظم اجتماعی و نهایتاً رضایت اجتماعی و وحدت ملی را مورد تهدید جدی قرار داد.

«کندوکاوها و پنداشته‌ها»، مقدمه‌ای بر روش‌های شناخت جامعه و تحقیقات اجتماعی است و وی در این کتاب «روش‌های قابل اطمینان» دستیابی به شناخت به عنوان عنصر اساسی «دانش» را مطرح می‌سازد که می‌بایست در مورد جامعه‌شناسی پیاده شود. «جامعه روستایی و نیازهای آن» پژوهشی بود که فرامرز رفیع پور در ۳۲ روستای استان یزد انجام داد، روش‌های ساخته و پرداخته این پژوهش مورد استقبال محافل علمی آلمان نیز قرار گرفت و این کتاب از مهمترین کتاب‌های پژوهشی است که در دوره معاصر در عرصه جامعه‌شناسی روستایی نوشته شد.

ب، سر آخر به جایی می‌رسی که با افراد پایین‌ترین سطح سروکار خواهی داشت.

توصیه

افرادی را استخدام کن که از خودت بهترند. اثر مرسوم به دانینگ کروگر در مورد افراد پایین‌ترین سطح صادق است: بی‌عرضه‌ها در نادیده گرفتن ابعاد بی‌لیاقتی خود بالاستعدادند. این افراد دچار توهم برتری‌اند که آن‌ها را به ارتکاب خطاهای فکری بیشتری وامی‌دارد و در نتیجه یک چرخه‌ی معیوب می‌سازد که در طول زمان دریایی از استعداد را تخریب خواهد کرد.

(کتاب: «هنر شفاف اندیشیدن» رولف دوبله)

برترین

گای کاواساکی چهار سال از مسئولین شرکت اپل بود.

او می‌گوید: «افراد سطح الف کسانی را که حتی از خودشان هم بهترند استخدام می‌کنند.

اما واضح است که افراد سطح ب افراد سطح ج را استخدام می‌کنند تا بتوانند نسبت به آن‌ها حس برتری داشته باشند و افراد سطح ج افراد سطح د را به خدمت می‌گیرند.

اگر تو شروع به استخدام افراد سطح ب کرده‌ای، منتظر باش آن‌چه استیو جابز آن را «انفجار ابله‌ها» نامید در سازمان تو رخ دهد.

به بیان دیگر، با شروع استخدام افراد سطح

یک خاطره

روزی مرحوم آخوند کاشی مشغول وضوگرفتن بودند، که شخصی باعجله آمد وضوگرفت و به داخل اتاق رفت و به نماز ایستاد.

با توجه به این که مرحوم کاشی خیلی بادقت وضو می‌گرفت و همه آداب و ادعیه وضو را به جا می‌آورد؛ تا وضوی آخوند تمام شود، آن شخص نماز ظهر و عصر خود را هم خوانده بود،

به هنگام خروج با مرحوم کاشی رو به رو شد. ایشان پرسیدند:

چه کار می‌کردی؟ ...

گفت: هیچ.

فرمود: تو هیچ کار نمی‌کردی؟

گفت: نه! می‌دانست که اگر بگویم نماز می‌خواندم، کار بیخ پیدا می‌کند، آقا فرمود: مگر تو نماز نمی‌خواندی؟

گفت: نه!

آخوند فرمود: من خودم دیدم داشتی نماز می‌خواندی،

گفت: نه آقا اشتباه دیدی،

سؤال کردند: پس چه کار می‌کردی؟

گفت: فقط آمده بودم به خدا بگویم من یاغی نیستم، همین،

این جمله در مرحوم آخوند (رحمه‌الله) خیلی تأثیر گذاشت،

تا مدت‌ها هر وقت از احوال آخوند می‌پرسیدند، ایشان با حال خاصی می‌فرمود:

من یاغی نیستم.

خدایا ما خودمون هم می‌دونیم که عبادتی در شان خدایی تو نکردیم ... نماز و روزه‌مان اصلاً جایی دستش بند نیست فقط اومدیم بگیم که: خدایا ما یاغی نیستیم ... بنده‌ایم ...

اگه اشتباهی کردیم مال جهلمون بوده ...

الهی و ربی من لی غیرک ...

عشق همین خنده‌های ساده توست

عشق همین خنده‌های ساده توست
وقتی با تمام غصه‌هایت می‌خندی
تا از تمام غصه‌هایم رها شوم.

کیکاووس یاکیده

نشریه سازمان بازرسی از مطالب
همکاران در زمینه‌های مختلف ادبی،
شعر، عکس، مقاله و ... استقبال می‌کند.

دبیر تحریریه: حسین علی‌پور
گروه تحریریه: یاسر فاتحی، علی فخمی
صفحه‌آرا: بهروز باقری
امور وب‌سایت: حسین پرنده‌غیبی
تلفن: ۶۱۳۶۲۸۳۱

نشریه سازمان بازرسی کل کشور
سال هفتم / شماره ۸۷ / خرداد ۱۳۹۵
صاحب امتیاز: سازمان بازرسی کل کشور
مدیر مسئول: محمدحسین صیرفی نفیس
سر دبیر: محمدجواد صلواتی تهرانی

پیامبر اکرم (ص) فرمودند:
چون هلال ماه رمضان پدید آید، درهای دوزخ بسته گردد و درهای بهشت گشوده شود
و شیاطین به زنجیر کشیده شوند.

میزان الحکمه، جلد ۴، صفحه ۵۲۰